

ECHO - TYGODNIK POLSKI

NO. 64 • 12 - 18.I.89 • TORONTO • PISMO NIEZALEŻNE • PUBLISHED WEEKLY • \$ 1.25

TELEFON ZA DOLARY W KAŻDYM MIESZKANIU W POLSCE, CZYLI JAK AMERYKANIE CHCĄ ZIŚCIĆ MARZENIA MILIONÓW POLAKÓW

Konsorcjum bankowe z Nowego Jorku o nazwie PIGLE ASSOCIATES INC. i BALAG LTD. złożyło u jednego z wice-ministrów PRL ofertę, która może wprowadzić polską telekomunikację w XX wiek. Otóż zaproponowało sfinansowanie, budowę i zainstalowanie 2.5 miliona aparatów telefonicznych w ciągu pięciu lat wraz z normalnie funkcjonującymi centralami z zastosowaniem central cyfrowych, łącz światłowodowych i radiowych, sterowaniem komputerowym, oprogramowaniem, przeszkoleniem operatorów, instalatorów itd. **Jeśli oferta - zostanie przyjęta skończy się nie tylko kumoterstwo w przyznawaniu aparatów. Kilkunastoletnie oczekiwanie na założenie linii, rozpaczliwe poszukiwania działających budek, zamawianie rozmów zagranicznych z tygodniowym wyprzedzeniem i inne barbarzyństwa, które przerażają i odstraszały cudzoziemców, potencjalnych inwestorów i psują krew skazanym na życie w kraju tubylcom. Amerykańskie konsorcjum chce wystąpić wobec PRL jako kam-**

pania wynajmująca telefony wraz z obsługą (Leasing Company) wykazuje jednak ostrożność zawierając umowę z poszczególnym abonentem. Obiecuje, że zgromadzi środki, opłaci całą operację, zawsze gwarantowane umowy z producentem i dostawcą systemu. Wybierze, jak twierdzi, najlepszego i najtańszego. Brany jest pod uwagę Siemens z RFN, ATiT, Northern Telecom i Bell Canada. Jak wiadomo, Sowieci zawarli niedawno umowę z hiszpańskim koncernem telekomunikacyjnym Telefonica i mogą wywierać na PRL naciski, by zaakceptowała tego samego dostawcę systemu i sprzętu ze względu na różne próby ujednolicenia w obrębie RWPG, czy raczej Układu Warszawskiego.

Warunkiem rozpoczęcia projektu jest uzyskanie zgody na powstanie w Polsce niezależnej organizacji, obok Poczty Polskiej Telegrafu i Telefonu, która byłaby spółką, podejmującą dzierżawę z kompanią i zajmowałaby się na miejscu zbieraniem zamówień, podprowadzaniem klienta, czy

raczej ze względu na pobyt, jego wstawianiem w kolejkę, kontrolę opłat itd. Rząd musi dać tej organizacji gwarancję utworzenia i tym samym pogodzenia się ze złamaniem monopolu PPTiT oraz oczywiście gwarancję trwałości co najmniej do czasu spłaty umowy. Rząd PRL nie musi gwarantować przedsięwzięcia finansowo, bowiem podstawą działania ma być lista abonentów, którzy będą płacić za rozmowy zagraniczne i zakup aparatu. Nie musi wyklądać ani pożyczać dewiz. System taki działa już w Turcji i zarabia na kontaktach z emigracją. **Siemens uruchomił w Turcji 1.5 miliona telefonów i wyszedł na swoje.** Polonię i tzw. gasterbeiterów oblicza się na kilkanaście milionów. Rozmowy z nimi z Polski po zainstalowaniu w ciągu 6 lat 2.5 miliona aparatów pozwolą na całkowitą spłatę kredytów.

Jednym z wariantów jest, że takie Polskie Towarzystwo Telekomunikacyjne pobierałoby z góry od chętnych 100 dolarów za założenie aparatu w szybkim terminie, np.

do roku i mniej, jeśli w terminie późniejszym. Nie ma chyba krewniaka za granicą, który nie zdecydował się zafundować rodzinie za 100 dolarów aparatu, nie mówiąc o różnych osobach próbujących w PRL robić interesy. Trudno sobie wyobrazić prowadzenie normalnych transakcji bez możliwości szybkiego porozumienia się z klientami i kontrahentami. Dodać tu należy, że umowa umożliwi zakładanie połączeń modemowych i telekopiarkowych (fax). W Polsce jest ich na razie tylko ponad 1000, w USA liczba dochodzi 10 milionów.

Abonent ten będzie kalkułowany w rachunku zachodnim, choć z pewnością taniej niż w Kanadzie czy Europie.

Jest oczywiste, że za wejściem ogromnej sieci telekomunikacyjnej bezpośrednich błyskawicznych połączeń, wejdzie zmiana stosunków w pracy. Władza nie będzie mogła ani tak łatwo kontrolować ani przydzielać i nagradzać upragnionym telefonem. Straci więc pewien przywilej. Pożytki z tego rozwiązania są ewidentne.

NASZ KOMENTARZ GRAŻYNA FARMUS

JAWNY KONFLIKT W SOLIDARNOŚCI

Sytuacja w kraju i Związku po majowych i sierpniowych burzach, powoli się wyjaśnia. Wyjaśnia, ale nie przejaśnia. To jest niezły moment na komentarz, choć fatalny na zaskoczenie przeciwnika.

Po konferencjach prasowych Lecha Wałęsy, jego rozmowach z Miodowiczem, powstaniu komitetu doradczego, deklaracjach i obeerzeniu składu personalnego, po licznych wypowiedziach wodza Solidarności, stało się jasne do jakiego kompromisu zdolny jest przywódca Związku, i jak dalece mieści się w nim zmiana koncepcji Solidarności.

Wałęsa gotów jest na daleko idące ustępstwa: Głosi, że Solidarność będzie inną organizacją niż w 1981 roku, o nowym składzie, statusie i pozycji w Polsce, że jest gotowa do wyrzeczeń, co sprowadza się do wyrzeczenia buntu strajkowego, czy ulicznego wobec podwyżek, redukcji, zamykania zakładów, będzie siłą zachęcającą ludzi do

ATAK ANDRZEJA GWIAZDY NA WAŁĘSĘ

Andrzej Gwiazda wręczył Wałęsie 6 stycznia dokumenty podpisane przez kilkunastu członków Komisji Krajowej, którzy utworzyli tzw. grupę roboczą. W dokumentach tych zawarta jest krytyka różnych posunięć Wałęsy, zwłaszcza zaś jego polityki wewnątrzorganizacyjnej (dyktatura osobista, autorytarność, kilkakrotna odmowa zwołania posiedzenia Komisji Krajowej). Wałęsa wypowiedział się negatywnie i nie przebiegając w słowach o ludziach, którzy jego zdaniem blokują perspektywę porozumienia i szkodzą związkowi i krajowi. Nie chodziło mu przy tym o sam fakt krytyki tylko o sposób krytykowania.

TWARZE OPOZYCJI:

Człowiek z krawatem na ramieniu - Andrzej Gwiazda w Toronto.

Foto: Grafa

Ciąg dalszy na str. 4

Wolna Europa broni Wałęsy - str. 4

DWIE TWARZE HIROHITO

Życie zmarłego 7 stycznia, w wieku 87 lat, cesarza Japonii Hirohito składa się wyraźnie z dwóch części: pierwszej trwającej do 10 sierpnia 1945 roku, części wojennej i drugiej od 10 sierpnia 1945 roku - części pokojowej.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że to za panowania Hirohito Japonia okupowała w I połowie XX wieku Koreę, Chiny, a następnie w sojuszu z hitlerowskimi Niemcami przystąpiła do ataku na Pearl Harbor do II wojny światowej.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wojny i okupacje japońskie były niezmiernie okrutne i choćby nie wiem ilu historyków utrzymywało, że władza imperatora w Japonii jest symboliczna i w sprawach polityki nie ma on nic do powiedzenia, Hirohito nie

może być zwolniony od odpowiedzialności za zbrodnie japońskie tego okresu. Są zresztą także i historycy, którzy dowodzą, że przeciwnie, Hirohito jak najbardziej wiedział, aprobował, kierował i nawet rozkazywał. Określenie więc Hirohito mianem przestępcy wojennego, czy nawet wojennego zbrodniarza jest sprawiedliwe i słuszne.

Faktem jest także, że to Hirohito zdecydował 10 sierpnia 1945 roku - po zrzuconiu przez USA bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki - że Japonia nie będzie dłużej walczyć i skapituluje bezwarunkowo. Zasadne jest postawienie pytania: ile milionów ludzi zginęłoby gdyby Hirohito (jak Hitler) wydał rozkaz bronięcia Japonii do końca i Amerykanie musieliby dokonać inwazji wyspiarskiej Japonii?

Od tamtego czasu najpierw przez 6 lat okupacji amerykańskiej, a dalej już niezależnie, ale w ścisłym sojuszu z USA i Zachodem, Japonia dokonała i dokonuje cudu gospodarczego.

Oceniając Hirohito można i należy wziąć pod uwagę dwie części jego życia. Ale pamiętając o drugiej nie należy zapominać o pierwszej. Ta druga nie może także zamazać tej pierwszej, nie może jej oczyścić, unieważnić, zneutralizować. Hirohito był zbrodniarzem wojennym i jako taki powinien zostać pochowany cicho, prywatnie.

Wymaga tego pamięć żołnierzy poległych w walkach z wojownikami cesarza i pamięć osób przez tych wojowników zamęczonych.

ŚWIATOWIT

• **Katastrofa brytyjskiego samolotu.** Co najmniej 44 osoby zginęło 8 stycznia w katastrofie samolotu Boeing 737-300 lecącego z Londynu do Belfastu. 12-tygodniowy samolot należący do brytyjskich linii lotniczych Midland runął na ziemię w 55 minucie po starcie z lotniska Heathrow. Na jego pokładzie znajdowało się 118 pasażerów i 8 członków załogi. Pilot wkrótce po starcie miał kłopoty z jednym z dwóch silników i postanowił wylądować na najbliższym lotnisku. Samolot uległ katastrofie podczas próby przymusowego lądowania, gdy odmówił posłuszeństwa także drugi silnik. Maszyna spadła na autostradę w odległości około km od pasa startowego. Samolot stanął w płomieniach zanim uderzył o ziemię. Szczątki samolotu zostały rozrzucone po autostradzie. Większość pasażerów widziała i przeżyła katastrofę. Wiele osób zostało rannych. Dopiero w trzy godziny po upadku maszyny uratowano ciężko rannego pilota. Pasażerowie i cała W. Brytania mówią o nim z wielkim uznaniem, gdyż dzięki jego umiejętnościom samolot runął na autostradę, a nie na 5-tysięczne miasteczko Kegworth. Liczba ofiar katastrofy może być wyższa, gdyż niektórzy z pasażerów znajdują się w stanie krytycznym. Policja nie jest także pewna, czy nie ma ofiar wśród kierowców i pasażerów samochodów na autostradzie. Do katastrofy brytyjskiego samolotu doszło w dwa i pół tygodnia po zamachu bombowym na samolot amerykański, który spadł w Szkocji na miasteczko Lockerbie. Zginęło wówczas 259 osób na pokładzie samolotu i 11 osób w Lockerbie.

• **Władze sowieckie skazały na miesiąc aresztu kilkudziesięciu niezależnych działaczy ormiańskich pod zarzutem wykorzystywania sytuacji po trzęsieniu ziemi w Armenii do szerzenia niepokoju.** Odrzucili oni zarzuty władz.

• **Przywódca ZSSR M. Gorbaczow powiedział 9 stycznia, że czynniki są przygotowania do specjalnego plenum KC KPZS poświęconego stosunkom narodowości-**

wym w ZSSR. Potępił on jednocześnie osoby, które usiłują podsycać nastroje nacjonalistyczne.

• **W Paryżu odbywa się międzynarodowa konferencja poświęcona zakazowi broni chemicznej.** Bierze w niej udział 140 państw reprezentowanych przez ministrów spraw zagranicznych. Konferencja ma przedyskutować zmiany i poprawki do umowy genewskiej z 1925 roku, zakazującej używania broni chemicznej, lecz nie zakazującej jej produkcji. Konferencja rozpoczęła się 7 stycznia i ma trwać co najmniej 5 dni. Sowiecki minister spraw zagranicznych E. Szewarnadze poinformował zgromadzonych, że ZSSR nosi się z zamiarem zniszczenia zapasów swej broni chemicznej i że wkrótce zakończy się w Związku Sowieckim budowa fabryki, w której nastąpi likwidacja tej broni. Szewarnadze podkreślił, że Związek Sowiecki zniszczy swą broń jednostronnie, niezależnie od ewentualnego układu w tej sprawie bądź stanowiska innych państw. Przyznał jednocześnie, że poprzednio ZSSR ociągał się z zaprzestaniem produkcji broni chemicznej. Znawcy szacują sowieckie zapasy broni chemicznej na ponad 300 tys. ton, co kilkakrotnie przekracza łączny arsenał tej broni wszystkich państw zachodnich. Sekretarz Stanu USA G. Shultz zaapelował, aby ONZ karała państwa, które stosują broń chemiczną oraz o nieprzekazywanie państwom trzecim technologii wytwarzania broni chemicznej, jak i o niedopuszczenie, aby broń chemiczna znalazła się w rękach terrorystów. Shultz spotkał się z Szewarnadze, któremu przedstawił dowody budowania przez Libię fabryki broni chemicznej w Rabta. Minister spraw zagranicznych Izraela M. Arens powiedział, że Izrael znajduje się pod bezpośrednim zagrożeniem chemicznym ze strony Iraku, Syrii i Libii. Z kolei libijski minister spraw zagranicznych J. Ettalhi oskarżył Izrael o posiadanie olbrzymiego arsenału broni masowego rażenia: nuklearnej, chemicznej i biologicznej. Nazwał również wysuwane przez USA pod adresem Libii oskarże-

nie, iż buduje ona fabrykę broni chemicznej "złowrogą kampanią oszczerstw". Przed opuszczeniem Paryża sowiecki minister spraw zagranicznych Szewarnadze powiedział, że dowody przedstawione mu przez Sekretarza Stanu Shultza w sprawie libijskiej fabryki broni chemicznej nie są przekonujące. Podczas wystąpienia P. Bothy, ministra spraw zagranicznych RPA, salę konferencji opuściło na znak protestu większość delegacji z Afryki, Azji, Ameryki Łacińskiej oraz państwa arabskie.

• **Poprawa stosunków ZSSR - Izrael.** Izraelski minister spraw zagranicznych M. Arens powiedział, że ZSSR dostrzega potrzebę podniesienia rangi izraelskiej misji dyplomatycznej w Moskwie i go dzi się na rozszerzenie jej działalności. Członkowie delegacji konsularnej Izraela przebywający w Moskwie od lipca ubiegłego roku mają się przenieść do budynku, w którym mieściła się przed laty ambasada izraelska. Obecnie przebywają oni w budynku ambasady holenderskiej. Ambasada izraelska w ZSSR została zamknięta w 1967 roku po zerwaniu stosunków dyplomatycznych między Izraelem i ZSSR.

• **Podwyżki cen na Węgrzech.** Na Węgrzech weszły w życie z dniem 9 stycznia nowe ceny na dobra konsumpcyjne i żywność. Przeciętny obywatel, według obliczeń oficjalnych, będzie musiał wydawać miesięcznie średnio o 800 forintów więcej, aby nabyć artykuły, które dotychczas kupował.

• **Tajlandia oskarżona o nie-ludzkie praktyki wobec uciekinierów wietnamskich.** Nowojorska grupa "Komitet Prawników na rzecz Praw Człowieka" ogłosiła 193-stronicowy raport, w którym oskarżyła Tajlandię o spowodowanie śmierci setek, a możliwe że i tysięcy uciekinierów wietnamskich, którzy w 1988 roku nie zostali dopuszczeni do brzegów Tajlandii i odpędzeni z powrotem w morze. Według grupy, ludzi tych spotkała na morzu śmierć przez

utonięcie, śmierć głodowa oraz śmierć z rąk grasujących piratów.

• **Proces anioła śmierci.** W Wuppertalu rozpoczął się proces 30-letniej pielęgniarki M. Roeder oskarżonej o zabójstwo 17 pacjentów. Roeder przyznała, że 6 pacjentom podała fatalną dawkę leku, ażeby zaoszczędzić im bólu. Roeder pracowała na wydziale dla pacjentów w zaawansowanym wieku. Koleżanki ze względu na dużą liczbę przypadków śmierci podczas jej zmiany nazywały ją "aniołem śmierci".

• **W Tokio w wieku 87 lat zmarł cesarz Japonii Hirohito.** Pannał on 62 lata, co stanowi rekord w historii Japonii. Od kilku miesięcy znajdował się on w stanie agonalnym. Hirohito zmarł na raka. Cała Japonia okryła się żałobą. Rząd ogłosił 7-dniową żałobę narodową. Uroczysty pogrzeb odbędzie się 27 lutego. Japonia wystosowała zaproszenie na pogrzeb do ponad 160 państw, z którymi utrzymuje stosunki dyplomatyczne. Następcą Hirohito został jego syn 55-letni Akihito.

• **Kontrowersje wokół osoby cesarza Hirohito.** Śmierć cesarza wywołała liczne kontrowersje na świecie związane z oceną jego roli w historii, zwłaszcza podczas II wojny światowej. Premier Australii B. Hawke zapowiedział już, że nie weźmie udziału w pogrzebie Hirohito, gdyż negatywnie ocenia rolę jaką odegrał w czasie II wojny światowej. Weterani brytyjscy wystąpili z ostrym atakiem przeciwko zapowiedzi wysłania na pogrzeb Hirohito przedstawiciela korony brytyjskiej. Do krytyki weteranów przyłączył się rząd brytyjski oraz opozycja podkreślając, że Hirohito jest nadal uznawany przez wielu ludzi za przestępcę wojennego (nasz komentarz wyżej).

• **Przywódca Organizacji Wyzwolenia Palestyny Y. Arafat powiedział 9 stycznia w Ammanie, że zamach terrorystyczny przeciwko amerykańskiemu samolotowi był wymierzony przede wszystkim wobec podejmowanym wysiłkom**

doprowadzenia do pokoju na Środkowym Wschodzie. Arafat podkreślił jednak, że nie wie kogo należy obwiniać za zamach, na skutek którego zginęło 270 ludzi.

• **Piloci amerykańscy zestrzelili dwa samoloty libijskie.** 4 stycznia dwa samoloty amerykańskie F-14 Tomcat zestrzeliły dwa libijskie samoloty MiG-23. Według amerykańskiego ministra obrony F. Carlucci zestrzelenie miało miejsce nad wodami międzynarodowymi w pobliżu wybrzeży Libii po tym, jak pomimo kilkakrotnych manewrów unikających, wykonanych przez samoloty amerykańskie, MiGi kontynuowały atak. Nie wiadomo, czy piloci libijscy uratowali się. Amerykanie widzieli jednak dwa opadające do morza spadochrony. USA oświadczyły, że zestrzelenie samolotów libijskich nie ma żadnego związku z budową przez Libię fabryki broni chemicznej i że uznają sprawę za zamkniętą. Związek Sowiecki określił incydent jako typowy przykład amerykańskiego awanturnictwa politycznego, a sekretarz generalny ONZ J. Perez de Cuellar powiedział, że ubolewa z powodu incydentu, ale ma nadzieję, że obydwie strony wykażą rozsądek i nie doprowadzą do eskalacji napięcia. Przywódca Libii Kaddafi określił atak jako wykonany z premedytacją morderstwa i zapowiedział zemstę.

• **Komunizm nie żyje, studium islam.** Przywódca Iranu ajatollah Chomeini wystosował 4 stycznia osobisty list do Gorbaczowa, w którym poinformował go, że komunizm już dawno umarł i że Gorbaczow powinien rozpocząć studiowanie islamu. W liście, który wręczył Gorbaczowowi na Kremlu osobisty wysłannik ajatollaha, Chomeini z uznaniem wyraża się o reformach podjętych w ZSSR przez Gorbaczowa. Chomeini podkreśla, że krach komunizmu jest oczywisty i że powinien się on obecnie znajdować w muzeum historii politycznej. Jest pewne, że materializm nie ma żadnych szans na uratowanie ludzkości. Istotą człowieczeństwa są wartości duchowe.

ECHO-TYGODNIK POLSKI

- wydają: Grażyna i Zbigniew FARMUS

Adres pocztowy: 51A Thistle Down Blvd., REXDALE, Ont. M9V 4A6, TEL. 747 - 6034 FAX: 748 8046

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus; Dyrektor działu reklamy: Inż. Zdzisław Wójcik 891-1342; Redaktorzy działów: Świat, Kanada, Polska - Zbigniew Farmus; Czytane między wierszami & Lektury nieobojętne: Karolina Jankowska, Korespondencje z dalekiego Kraju: Bolesław Ślesiański; Poradnia Zaufanie: dr Zofia Bończa; Pokochać kapitalizm: dr Krzysztof Ostaszewski; Horoskop, Kalendarium, korekta: Ewa Rewkowska, Apteka Natury: dr Zofia Górnicka; Współpracują: prof. dr Ewa Brantley, Leszek Szaruga, Wacław Liebert, dr Tadeusz Pruss, Wojciech Wojnarowicz, Bogusław Rzepecki, Andrzej Stawicki, Lech Jamka, Janusz Pietrus, Adam Tomaszewski, S. Cech, Iwona Majewska, Adela Dymka, M.M. Czyżycki, Nina Geysztor-Zawirska

Classified Ads: \$5 (up to 25 words), Job Ads FREE, Special: minimum 3 months' advertising (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$65.00, 2 cols - 1 1/2 inches \$130.00, 2 x 3 inches: \$260.00, photo extra \$5.00.

SUBSCRIPTION/PRENUMERATA: PÓŁROCZNA \$25.00, ROCZNA \$50.00, dla nowo przybyłych wg kolejności zgłoszeń (12 numerów) bezpłatna.

NIE BĘDZIEMY DORADZĄC AMERYKANOM

Minister spraw zagranicznych Kanady Joe Clark powiedział dziennikarzom w Paryżu podczas Konferencji na rzecz Zakazu Broni Chemicznych, że Kanada nie będzie wywierała żadnego nacisku na Stany Zjednoczone, aby zajęły one takie samo stanowisko w sprawie broni chemicznej jak ZSSR, który ogłosił na konferencji, że rozpoczął całkowitą jednostronną likwidację tej broni. Clark powiedział, że stanowisko sowieckie jest "bardzo konstruktywne" i "zachęcające", ale należy unikać sytuacji, w której roznieca się wyścig i wystawia oceny ZSSR bądź USA w zależności od tego na jakim miejscu na bieżni się znajdują. To, co jest ważne to to, że obydwaj supermocarstwa poczyniły ważne kroki wymierzone przeciwko broni chemicznej. W swym wystąpieniu na Konferencji Clark podkreślił, że broń chemiczna powinna być całkowicie zakazana i zlikwidowana. Zwrócił uwagę na trudności weryfikacji w skali światowej ewentualnego układu o zakazie broni chemicznej. Zaapelował do wszystkich państw o ujawnienie rozmiarów swych arsenałów broni chemicznej.

DEMONSTRACJA ANGLOFONÓW W MONTREALU

Ponad 1000 Anglofonów wzięło udział 8 stycznia w demonstracji w Montrealu protestując przeciwko prawu zakazującemu używania na zewnętrznych sztydach, znakach i napisach handlowych innego języka niż francuski. Organizator demonstracji i założyciel Komitetu 178 S. Nowell powiedział, że demonstracja nie jest atakiem Anglofonów na Frankofonów, lecz jest demonstracją w obronie fundamentalnego prawa - wolności mowy. Zaapelował także do Anglofonów, że nie powinni uciekać się do przemocy w walce o swoje prawa. Właściwą techniką jest cywilne nieposłuszeństwo. Nowell podkreślił, że ustawa 178, zakazująca innych języków niż francuski na zewnętrznych szty-

dach handlowych stanowi prawo niemoralne i jako takie nie powinna być przestrzegana. Podczas demonstracji jej uczestnicy oskarżyli premiera Kanady Mulroney'ego i premiera Quebecu Bourassa o sprzedanie praw 800-tysięcznej mniejszości anglojęzycznej w Quebecu. Były poseł federalny Heward Grafftey wezwał Mulroney'ego do zwołania parlamentu i uchwalenia rezolucji potępiającej Ustawę 178. Premier Bourassa, który skrócił swe wakacje na Florydzie, powiedział 8 stycznia w wystąpieniu radiowym, że w wolnym i demokratycznym społeczeństwie, takim jak Quebec, używanie przemocy jest nieodpowiedzialne i nie może być zaakceptowane. Premier zaapelował o zachowanie spokoju w językowej debacie. 30 grudnia podłożony ogień zniszczył w Montrealu biuro Alliance Quebec - organizacji walczącej o prawa mniejszości anglojęzycznej w Quebecu. Byzniesmeni, którzy nie stosują się do Ustawy 178, skarżą się na akty wandalizmu.

WŁADZE CHIŃSKIE WYDALIŁY KANADYJCZYKA

Kanadyjczyk Huang Han oraz Amerykanin Huang-cheng zostali wydaleny z Chińskiej Republiki Ludowej z powodu - jak to określiła chińska agencja prasowa Xinhua - nielegalnej działalności. Kanadyjska i amerykańska ambasady w Pekinie nie zostały poinformowane o wydaleniu. Według Xinhua obie wydalone osoby przyznały w Szanghaju, że należą do mającego swą siedzibę w Nowym Jorku - Chińskiego Związku Demokratycznego, zwalczającego rząd komunistyczny w Chinach. Władze chińskie uznały tę organizację za reakcyjną i kontrrewolucyjną oraz zakazały w ChRL pisma tej grupy "Chińska Wiosna". Według Xinhua wydalone osoby miały z sobą egzemplarze "Chińskiej Wiosny" oraz list do uwięzionego chińskiego dysydenta.

PIERWSZA OSOBA NIE UZNANA, WEDŁUG NOWEGO PRAWA IMIGRA- CYJNEGO, ZA UCHODZĄCĄ - WYDALONA Z KANADY

Władze imigracyjne wydały 9 stycznia 22-letniego Sikha Chhinderę Paula, nie uznając go za uchodźcę. Paul przybył do Kanady 1 stycznia stwierdzając na lotnisku Mirabel w Montrealu, że jest uchodźcą. 6 stycznia dwuosobowa komisja złożona z pracownika ministerstwa imigracji oraz z członka niezależnej, nowo powstałej Rady d/s Imigracji i Uchodźstwa orzekła, że oświadczenie Paula w sprawie uchodźstwa nie jest wiarygodne. Według nowych przepisów obowiązujących od 1 stycznia, jeżeli obywatel członkowie komisji odrzucają jako niewiarygodne oświadczenie rzekomego uchodźcy jest on w możliwie najszybszym terminie deportowany. Jeśli natomiast komisja nie jest jednomyślna wówczas osobie starającej się o status uchodźcy przysługuje następny szczebel przesłuchania. Po przybyciu na lotnisko Mirabel Paul był natychmiast przejęty przez władze imigracyjne i do czwartku 5 stycznia przebywał w hotelu Maritime. W dniu tym został przesłuchany po raz pierwszy przez komisję. Urzędnik ministerstwa imigracji wstrzymał się z decyzją do soboty, chcąc przemysleć i sprawdzić dowody oraz argumenty przedstawione przez Paula. W sobotę 7 stycznia Ian Hicks powiedział, że nie ma najmniejszej wątpliwości, że Paul nie będzie prześladowany po powrocie do Indii. Hicks podkreślił także liczne sprzeczności w zeznaniach Paula oraz sprzeczności pomiędzy tym co napisał w formularzu imigracyjnym, a tym co mówił. Ministerstwo imigracji podało, że holenderskie linie lotnicze KLM, którymi Paul przyleciał do Kanady, zostaną obciążone kosztami jego pobytu w Kanadzie oraz biletu powrotnego do Indii. Hicks poinformował, że Paul ma od chwili wydania decyzji o jego deportacji 24 godziny czasu na to, żeby złożyć apelację. Jeśli w tym czasie złoży apelację, wówczas jego deportacja zostanie powstrzymana na 72 godziny, aby wyznaczony przez ministerstwo imigracji prawnik mógł zapytać Federalny Sąd Apelacyjny czy zdecydować się rozpatrzyć apelację. Jednakże nawet jeśli Sąd Apelacyjny zgodzi się na rozpatrzenie apelacji, Paul musi opuścić Kanadę, do której będzie mógł przybyć jedynie w dniach rozpatrywania apelacji. Prawniki Paula Richard La Charite powiedział, że Paul obawia się prześladowań w Indii z powodu swych poglądów politycznych i z powodu przynależności do federacji studentów Sikhów.

BYZNESMEN WYPŁACI ODSZKODOWANIE ZA PRAKTYKI RASISTOWSKIE

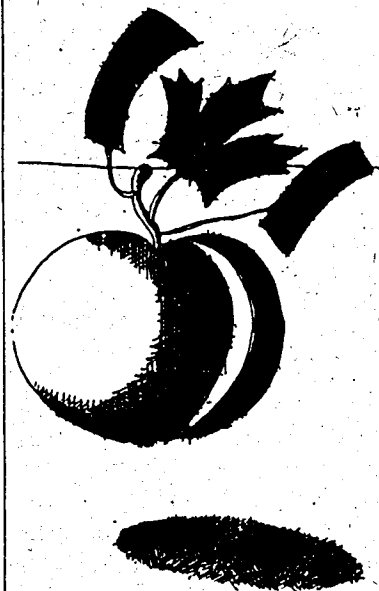
Ontaryjska Komisja Praw Człowieka nakazała Curtisowi Ramsauerowi, właścicielowi sieci 34 sklepów Majestic Electronic Stores wypłatę 293 tys. dol. odszkodowania pięciu byłym pracownikom za poniesione przez nich straty moralne i materialne z powodu dyskryminacji zastosowa-

nej wobec nich przez Curtisę. W 1987 roku zrezygnowało z pracy w firmie czterech wyższych urzędników, będących w konflikcie z szefem, który wymagał aby nie zatrudniano w firmie kobiet oraz przedstawicieli widocznych mniejszości etnicznych. Wszyscy czterej złożyli skargę w Ontaryjskiej Komisji Praw Człowieka podobnie jak zwolniona po tygodniu z pracy Hinduska. Według ugody zawartej za pośrednictwem Komisji Praw Człowieka pomiędzy powodami a pozwanym, który jak podkreślił jego prawnik nie uznaje się winnym, ale nie chce, aby sprawa wlokła się dalej i rosnęła jej koszt, Majestic wypłaci 253796 dol. odszkodowania całej piątce powodów oraz przeprosi ich listownie. Każdy z powodów otrzyma również 8000 dol. odszkodowania z osobistego konta Ramsauera. Ponadto firma zagwarantuje, że nie będzie stosować żadnych dyskryminacyjnych praktyk podczas naboru pracowników, a procent pracowników reprezentujących mniejszości etniczne oraz kobiet w firmie musi być co najmniej taki sam jak procent podań ludzi z tych grup w stosunku do ogółu podań o pracę. Z innych postanowień: nakazano firmie odbyć w każdym roku w ciągu trzech lat dwóch szkoleń dla pracowników na temat stosunków rasowych, praw i obowiązków Kanadyjczyków itp., na których Ramsauer musi być obecny; w przypadku ogłoszenia o poszukiwaniu bądź naborze pracowników Majestic musi zaopatrzyć je w formułę "Majestic Electronic Store is an Equal Opportunity Employer", każdemu ogłoszeniu o pracy w prasie ogólnokanadyjskiej musi towarzyszyć ogłoszenie o identycznej treści w prasie mniejszości etnicznych. Nakazano także firmie włączanie kobiet i mniejszości etnicznych do jakiegokolwiek ogłoszenia Majestica, które przedstawia jego pracowników; zatrudnienie na okres trzech lat specjalisty w zakresie równości zatrudnienia oraz przedstawienie po trzech latach Komisji Praw Człowieka szczegółowego sprawozdania, jak się firma wywiązała z powyższych nakazów. Raj Anand, przewodniczący Ontaryjskiej Komisji Praw Człowieka powiedział, że rozwiązanie sprawy Majestica stanowi znaczący przypadek usuwania rasizmu w historii Kanady.

REKORDOWY ROK W PRODUKCJI SAMOCHODÓW I CIĘŻARÓWEK

Rok ubiegły był rekordowym rokiem w Kanadzie pod względem ilości wyprodukowanych samochodów i ciężarówek. Łącznie wyprodukowano ich 1 980 000 (w 1987 1 635 000, a w poprzednim rekordowym roku 1985 - 1 934 000). Rekordowa była także w roku ubiegłym produkcja ciężarówek, których zjechało z taśmy 949 000. Eksperti przewidują, że ubiegłoroczny rekord produkcyjny zostanie pobity w tym roku, gdyż wzrosły moce produkcyjne fabryk GM w Oshawie, Forda w Oakville oraz Hondy i Toyoty. Do istniejących już fabryk dojdą ponadto dwie nowe: Hyundai w Bromont (Que-

KANADA

W SZKOŁACH PUBLICZNYCH

53% Kanadyjczyków uważa, że modlitwa w szkołach publicznych powinna być obowiązkowa. 43% jest odmiennego zdania, reszta jest niezdecydowanych. Najwięcej osób opowiedziało się za obowiązkową modlitwą w prowincjach atlantyckich - 67% oraz w Ontario - 60%, najmniej w Brytyjskiej Kolumbii - 32%. Jesienią ubiegłego roku sąd w Ontario orzekł, że obowiązkowa modlitwa w szkołach publicznych jest sprzeczna z wolnością sumienia i wyznania. Po orzeczeniu sądu ontaryjskie ministerstwo oświaty zaleciło wydziałom oświaty kontynuowanie w szkołach śpiewania hymnu kanadyjskiego, ale nie kontynuowanie modlitwy bądź zastąpienie jej modlitwą odzwierciedlającą wielokulturowość i nie akceptującą żadnego specyficznego wyznania.

KANADYJCZYCY STAWIAJĄ NA WYŻSZE WYKSZTAŁCENIE

Liczba stacjonarnych studentów na kanadyjskich uczelniach wyższych jesienią ubiegłego roku osiągnęła rekordowy poziom 500 tysięcy. Od 1975 roku liczba stacjonarnych studentów wzrosła o 35%. Studentów zaocznych w roku ubiegłym było 301 tysięcy, o 62% więcej niż w roku 1975. Najwięcej studentów stacjonarnych jest w Ontario - 198 200, a następnie w Quebecu - 119 500. Przeciętny student kanadyjski ma 27 lat.

GOSPODARKA NADAŁ MOCNA

Bezrobocie w Kanadzie w grudniu wyniosło 7,6% i było niższe niż w listopadzie - 7,8% oraz równe najniższemu wskaźnikowi bezrobocia w roku ubiegłym zanotowanym w czerwcu. W grudniu pracowało 12,5 mln Kanadyjczyków. Najniższe bezrobocie tradycyjnie miało z prowincji Ontario - 5%, a z wielkich miast Toronto - 3,6%. Najwyższe bezrobocie w grudniu odnotowała Nowa Funlandia - 13,3%, a z miast Vancouver i Saskatoon - po 9,7%. Ekonomisci podkreślają, że niskie bezrobocie świadczy o tym, że kanadyjska gospodarka jest nadal mocna, ale zarazem zmniejsza nadzieję, że zaplanuje niższe oprocentowanie pożyczek i hipotek.

UWAGA! UWAGA! LEKARZE W KANADZIE

Do sprzedania ponad trzydziestoletnia praktyka lekarska (General Practice) w Metropolitan Toronto. W cenie sprzedaży:

- ✓ budynek przy głównej ulicy (gabinet lekarski + mieszkanie)
- ✓ kartoteka ponad 2,5 tys. pacjentów (w tym 20% pochodzenia polskiego)
- ✓ ciekawe wyposażenie gabinetu, recepcji, poczekalni etc.

Miesięczny dochód ok. \$10,000. Możliwość znaczącego rozwoju - praktyka ulokowana w okolicach nowego napływu emigracji z Polski.

Bardzo atrakcyjna cena - \$349,000. Żądana wpłata tylko \$50,000 lub mniej. Rewelacyjne warunki finansowania - hipoteka na 8% na trzy lata. Do objęcia natychmiast.

Proszę dzwonić (416) 534-7788

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ

lub pisać:

Sherlock Homes Real Estate Inc.

431 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario M6R 2N3

KRONIKA

• W DNIU 6 stycznia Wałęsa oświadczył na konferencji prasowej w Gdańsku, że Solidarność poszuka innych metod walki jeśli w najbliższych miesiącach nie zdoła w trakcie rozmów z rządem doprowadzić do legalizacji Związku. Wałęsa podkreślił, że Solidarność w dalszym ciągu opowiada się raczej za argumentami niż za strajkami. Jeśli jednak do kwietnia nie uzyska wyników swych starań, zmieni taktykę. Związek domaga się, aby przed rozpoczęciem rozmów okrągłego stołu rząd PRL zgodził się na przedyskutowanie ponownej legalizacji Solidarności. Władze odrzucają jak dotychczas ten postulat. Lech Wałęsa krytykował niektórych działaczy Solidarności, którzy zarzucają mu stosowanie niedemokratycznych metod w pracy związkowej. Wałęsa powiedział, że nie dopuści, aby niektórzy działacze występowali ze zbyt radykalnymi żądaniami. Wałęsa prosił obecnego na konferencji Andrzeja Gwiazdę o niestwarzanie mu przeszkód w działaniach jako przewodniczącemu Związkowi. Andrzej Gwiazda ze swej strony ponowił żądania zwołania posiedzenia Komisji Krajowej. Komisja ta nie działa od wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. • W TYGODNIKU "Polityka" ukazał się wywiad z przewodniczącym Solidarności Lechem Wałęsą. Lech Wałęsa podkreśla w nim, że legalizacja Solidarności jest ważnym elementem w wyprowadzeniu Polski z kryzysu. Solidarność jednocześnie deklaruje, że nie ma zamiaru obalać władzy. Przewodniczący Solidarności stwierdza także, że obie strony muszą dojść do porozumienia w interesie kraju. • DZIENNI-KARZE zebrani w Warszawie - w większości członkowie zdelegalizowanego SDP - wystosowali 9 stycznia list do premiera Rakowskiego, w którym domagają się zniesienia cenzury oraz legalizacji Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Dziennikarze poparli też stanowisko Wałęsy o ponowną legalizację Solidarności. Zażądano też położenia kresu brutalności milicji oraz ukarania winnych milicjantów. • W KOPALNI węgla Morcinek koło Jasztarbia doszło 9 stycznia do dwugodzinnego strajku. W strajku wzięło udział około 1500 górników. Domagali się oni ograniczenia do 6 godzin czasu pracy, podwyższonej wypłaty oraz dodatku finansowego. Dyrekcja kopalni zgodziła się zaakceptować te żądania po rozmowach z przedstawicielami miejscowej Komisji Solidarności oraz działaczami OPZZ. • KANCLERZ RFN Helmut Kohl złożył latem wizytę w Polsce. Oznajmił to w Paryżu zachodniemiecki minister spraw zagranicznych D. Genscher po rozmowach z ministrem spraw zagranicznych PRL Tadeuszem Olechowskim.

• RZECZNIK rządu PRL Jerzy Urban oznajmił 10 stycznia, że druga część plenum KC KPZR odbędzie się 16 stycznia. Podczas spotkania z dziennikarzami Urban wypowiedział się przeciw inicjatywie dziennikarzy skupionych wokół Stefana Bratkowskiego, którzy wystąpili o zgodę na przywrócenie działalności Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. • PROKURATURA zachodniemiecka postawiła w stan oskarżenia obywatela polskiego Jerzego Romanowskiego pod zarzutem prowadzenia przez 35 lat działalności szpiegowskiej na rzecz PRL. Przekazywał on informacje o charakterze wojskowym z północnej części RFN. Akt oskarżenia stwierdza, że Romanowski rozpoczął działalność w wywiadzie w roku 1948 i 5 lat później pod fałszywym nazwiskiem przybył do RFN. Aresztowano go w lipcu zeszłego roku. • KOMITET Wykonawczy OPZZ ustosunkował się 9 bm. do aktualnych dyskusji dotyczących pluralizmu związkowego i przyjął stanowisko, w którym oświadczył, że jest przeciwny koncepcji "paktu antykryzysowego" rozumianego jako przyzwolenie na obniżenie po-

JAWNY KONFLIKT

Dokończenie ze str. 1

SOLIDARNOŚĆ - RZĘKA BEZ POWROTU?

wydajniejszej pracy, zrezygnuje natomiast z aspiracji politycznych, które pozostawi "młodemu partiom politycznym". Solidarność będzie sojusznikiem reformy, godzi się na reformę z góry, aprobuje, że góra ta znajduje się mocno na wschód od Warszawy. Solidarność ta będzie liczyć się z realiami pałeczek, czołgów i obcej interwencji. Elementów w polityce polskiej bardzo realnych. Nie wyklucza się, że Solidarność podejmie się współrządzenia i współodpowiedzialności. Poglądy te nie są w Związku nowe. Głosili je od dawna Geremek, Wielowieyski i Kuroń. Teraz jednak wyartykułowały się ustami przewodniczącego. I wywołały reakcję.

18 grudnia, 17 członków Krajowej Komisji i 20 delegatów z całego kraju, uchwaliło oświadczenie wzywające do zwołania Krajowej Komisji Solidarności i uchwalenia polityki Związku. Z opóźnieniem, lecz po raz pierwszy, głos krytyczny przedarł się przez bramkę ugodowców i dotarł do agencji Reutersa. Stworzył nową sytuację i zagrożenie, które bardzo serio potraktowała Wolna Europa, czy Kontakt, paryska natomiast Kultura zdawała się patrzeć przyjaznym okiem na rosnący bunt.

Podstawowy zarzut, wysuwany przez grupę działaczy Solidarności z Andrzejem Gwiazdą na czele, zakłada, że Wałęsa wybiera nową drogę dla Związku bez porozumienia się z jego członkami i to drogę, na którą wielu solidarnościowców zgodzić się nie chce i nie może. Że jest to droga ustępstw

wobec komunistów nadmiernych. Że tłumiąc strajki, proponując nowe komitety założycielskie, nowy statut, w sposób nieuprawniony tworzy nowy Związek. Na nic zda się argument, że Wałęsa ma doradców - osoby wybitne i zasłużone, skoro okazuje się, że są wśród nich osoby jednej myślowej orientacji, jednomyślnie nastawione na doraźną ugodę z rządem. * Że pluralizm, o którym tak się wiele mówi w wywiadzie obok, nie oznacza różnic poglądów w Solidarności, lecz poza jej nawiasem, bo poza nawiasem Solidarności właśnie znaleźli się ludzie nastawieni do komunistów nieufnie, mało skłonni do ustępstw, maksymaliści, radykałowie. Wyłączeni z ciał wykonawczych po stanie wojennym, właśnie teraz w kluczowym momencie dla Związku zdołali przedrzeć się do zachodnich agencji prasowych odsłaniając zasadniczy konflikt między grupą ugodową i bardziej nieprzejednaną. Niektórzy powiedzą wstyd - ujawniać podziały. Wstyd i niepolitycznie. Tymczasem okazuje się, że argumentacja ludzi, którym komuś wygodnie było wlepić etykietkę radykałów - Joanny i Andrzeja Gwiazdy, Mariana Jurczyka, Jana Rulewskiego czy Słowika jest całkowicie zrozumiała dla działaczy politycznych, związkowych i organizacyjnych Zachodu.

Progresywne jego struktury akceptują bowiem autorytaryzm w działaniach menedżerskich, ale nie aprobatę poważnych zwrotów politycznych, czy statutowych w organizacjach, bez aprobaty jej członków.

Związek może stracić sojuszników nie przez obecność krytyków, bo to się chwali, lecz przez niedemokratyczne próby ich usunięcia. Solidarność może utracić nie tylko sympatię i uznanie, ale i modelową rolę organizacji walczącej z totalitarnym systemem, wzoru związkowej niezłomności i etyki. A ta rola ma konkretny wymiar finansowy nie związany bynajmniej z jedną osobą na wieki. Coraz trudniej przyjdzie tłumaczyć przedstawicielom biur Związku na Zachodzie meandry polityki dogadywania się, ustępstw, okrągłych stołów, współrządzenia i współodpowiedzialności. Uwaga polityków przesunie się z Polski na wschód, gdzie właśnie z większym politycznym wyczuciem sytuacji padają skrajnie niepodległościowe hasła. Polacy otrzymają etykietkę weteranów: wielce zasłużonych dla praw człowieka we Wschodniej Europie i jak już w historii bywało, obędą się narodową łzawą dumą i marnymi politycznymi rezultatami.

• Dlatego właśnie, ze względu na racje polityczne, ostrzegamy przed Związkiem bezębnym, jeszcze jedną iluzją na mapie politycznej Polski, kolejnym poselskim klubem, nieszkodliwą ozdobą wielopartyjnego systemu. Czemuż to z góry zakładać, że nie ma powrotu do 81 roku? Wprawdzie Heraklit mówił, że nie można wejść dwa razy do tej samej rzeki, bo wszystko płynie, ale teraz w 89 wszystko płynie żywiej i gwałtowniej i, jak się wydaje, można żądać więcej i więcej otrzymać. Trzeba tylko użyć owej siły moralnej i woli walki, która tkwi w tych ludziach.

GRAŻYNA FARMUS

* W jednym z najbliższych numerów wywiad z Jackiem Kuroniem o kształcie Związku i ustępstwach wobec władz.

RADIO WOLNA EUROPA BRONI WAŁĘSĘ

Alina Grabowska z RWE powiedziała 10 stycznia, że w zasadzie nie jest ważne to, co z oświadczeniami grupy roboczej zrobią władze PRL czy Jerzy Urban. To, na co trzeba zwrócić uwagę to fakt, że Wałęsa zareagował na grupę roboczą zdecydowanie za ostro tak jakby nie wziął pod uwagę okoliczności, że w demokratycznym społeczeństwie bądź demokratycznym związku wszystkie poglądy i opinie mają prawo istnienia. Z drugiej strony jednakże grupa robocza na czele z A. Gwiazdą postąpiła niedemokratycznie nie informując Wałęsę o swym spotkaniu, a wręczając mu swe dokumenty postawiła go przed faktem dokonanym.

Alina Grabowska podkreśliła, że zdaniem RWE mandat Lecha Wałęsy powinien być teraz uszanowany. Tędy wymaga obecna sytuacja w Polsce. Zdaniem Grabowskiej uczciwą rywalizację z Wałęsą o przywództwo związku będzie można dopiero przeprowadzić wtedy, gdy w Polsce zapanuje pluralizm. Dzisiaj - stwierdziła Grabowska - w tak gorącym momencie byłoby to rzucanie kłód pod nogi. Byłoby to marnowanie jednego z sukcesów polskiego społeczeństwa. Lech Wałęsa posiada mandat przywódcy nie tylko dlatego, że go wybrano przewodniczącym na jedynym związkowym zjeździe demokratycznym, jaki odbył się w całej powojennej historii PRL. Ważne jest przede wszystkim to, co z tym mandatem zrobił przez następnych 8 lat. Otóż na mandat Lecha Wałęsę składa się i jego Pokojowa Nagroda Nobla i jego jednoznaczna postawa polityczna w czasie stanu wojennego i jego nieustanna

działalność publiczna i to, że jest znany w całym świecie. Do niego do Gdańska przyjeżdżają politycy i przywódcy, publicyści i artyści, społecznicy i duchowni, prezydenci i szefowie rządów, ministrowie i premierzy. Nie o to chodzi, żeby się tym chwalić. Raczej skromność jest potrzebna. Natomiast to wskazuje na wielki kapitał polityczny jaki Wałęsa w świecie posiada. Nie wolno tego kapitału zmarnować. To byłoby po prostu karygodne. Ostatnie wydarzenia, a więc zwycięstwo w debacie z Miodowiczem, i triumf w Paryżu jeszcze raz udowadniają kogo za przywódcę uważają i Polacy i opinia zachodnia. Podobnie fakt utworzenia przez największe społeczne autorytety Komitetu Obywatelskiego przy Wałęsie. Jednak właśnie przy Wałęsie. Przy nikim innym. Wałęsa to krótko mówiąc, ogromne dodatnie saldo po stronie społeczeństwa. W przyszłości - stwierdziła A. Grabowska - na pewno wyłonią się ugrupowania kontestujące jego przywództwo. W demokratycznym systemie byłoby to normalne. Wcale niewykluczone, że te ugrupowania wezmą pewnego dnia górę i przejmą ster. Ale dziś bez Wałęsy byłoby o wiele trudniej zmusić rządzącą ekipę do zrobienia czegoś na rzecz kraju. I to jest argument zasadniczy, argument, którego żaden patriotycznie nastawiony obywatel nie może zlekceważyć. Racjonalny argument interesu społecznego. Kiedy okretanie, a istnieje choćby najmniejsza szansa, że się go uratuje, nie można zmieniać kapitału. Nawet gdyby część załogi uważała, że niepotrzebnie kazał zwinąć jakiś żagiel".

PAPIEŻ ZAAPELOWAŁ DO ZSSR O PRYZNANIE PRAW OBYWATELSKICH

Papież Jan Paweł II wezwał 9 stycznia władze Związku Sowieckiego i Europy Wschodniej do przyznania podstawowych praw obywatelskich, w szczególności zaś swobód religijnych. Jan Paweł II przemawiał w Watykanie na spotkaniu z dyplomatami akredytowanymi w Stolicy Apostolskiej. Ojciec Święty powiedział też, że rozwój sytuacji w Europie Wschodniej daje nadzieję na zmianę atmosfery w tej części świata i że wszystkie państwa muszą zagwarantować poszanowanie praw obywatelskich i politycznych, w tym także wolność sumienia i wyznania. Jan Paweł II stwierdził, że w wielu przypadkach wierzący, a w szczególności katolicy skarżą się na ograniczanie ich dążeń i praktyk religijnych. Papież wskazał też na powody do radości mówiąc o postępach rozbrojeniowych Wschód-Zachód i o próbach zakończenia konfliktów w rejonie Zatoki Perskiej, Afganistanie, Kambodży, Ameryce Środkowej i Południowej Afryce. Z uznaniem wyrażał się też Jan Paweł II o solidarnej pomocy dla Armenii.

SŁONA CENA SŁODKIEGO TOWARU

Od 9 stycznia weszła w życie w kraju podwyżka cen detalicznych cukru typu "kryształ". Zamiast 165 zł za kg kosztować on będzie 210 zł za kg. Podwyżkę uzasadniono wzrostem kosztów produkcji w rolnictwie i cukrowniach. W ubiegłym roku dwukrotnie wzrastały ceny skupu buraków cukrowych.

Gdańsk, (IPNS)

INNA SOLIDARNOŚĆ

Autoryzowany wywiad z LECHEM WAŁĘSĄ

Pyt.: Jaka ma być ta inna Solidarność zapowiedziana przez ciebie w telewizji (co tydzień telewizja pokazuje fragmenty konferencji prasowej Wałęsy z Kościoła św. Brygidy)?

Lech Wałęsa: Ludzie nie chwytaicie mnie za słowa. To już nie będzie taka sama Solidarność jaka była w 81 roku. Wielu ludzi wyemigrowało. Solidarność i personalnie i doświadczeniowo będzie już inna. Nie może być taka sama, bo ja jestem starszy. Już nie będę tak jeździł. I młodzież dorosła i ma inne spojrzenie. Musi powstać Solidarność od dołu. Będą komitety założycielskie, które doprowadzą do demokratycznych wyborów, do statutu. Wybory przyniosą nowe rozwiązania. Jakże? Nie wiem. Przypuszczam tylko, że już nie damy się nabrać demagogom jak Sobierajom i innych, którzy pierwsi uciekli na Zachód. Mam nadzieję, że będzie bardziej świadoma, a jednocześnie szybko odda pewne tematy stowarzyszeniom, klubom czy partiom politycznym. Gdy wyszedłem w 1982 roku z internowania zwołałem najwyższe gremium. Co robimy? Dążymy do roku 1981. Moja koncepcja była taka. 1981 rok przeszedł. Trzeba postawić na pluralizm, dać szansę młodym, którzy dorosną. Dać szansę politykom. Trochę to będzie trwało. Nie dążymy do jednolitości typu 81. Dążymy do pluralistycznych zabezpieczeń, żeby wiele dróg prowadziło do wspólnego celu demokratyzacji Polski. To mi się udało.

Pyt.: Dlaczego Pan wyraźnie nie zapelował o zakładanie komitetów założycielskich?

Lech Wałęsa: Nie mogę się dać zamknąć w żadnej szufladce. Postawiłem na pluralizm, a więc jadę na wszystkich koniach jakie są. Jednych poskrapiam, drugich podciągam wyżej. W związku z tym jestem wszędzie. Taką rolę sobie wyznaczyłem. Dlatego do końca nikogo nie popieram. Jestem ze wszystkimi. Solidarność jest to reforma. Reforma pod nazwą Solidarność. Główna rzecz zostanie związkowa, a wszystko inne będzie nowe. Ta główna Solidarność okaże się fatalna; bo będzie hamowała reformy. Wielu z Solidarności odejdzie z tego powodu, że hamuje reformy. Wielu z Solidarności odejdzie z tego

powodu, że hamuje za bardzo lub za mało. Solidarność nie będzie już taka walcząca i taka piękna, bo taka już być nie może. Taka mogła być, gdy taki był niezbędny.

Pyt.: Jak pan ocenia rolę Kościoła w tym wszystkim w przyszłości?

Lech Wałęsa: Kościół też się trochę niepokoi tak jak i my, że jeśli w tym momencie Kościół czy my nie popełnimy błędu może to po raz pierwszy rzutować na nasze stosunki. Jeśli Kościół raz zwekslował sprawy społeczne, nie docenił ich, to na następne stulecie ułożymy bardzo niedobre stosunki. Musimy się trzymać razem i budować razem. Jeśli tego nie zrobimy, to po raz pierwszy na stulecie będzie luka pomiędzy społeczeństwem i Kościołem. Do tej pory była piękna symbioza przez wieki. Teraz jest moment decydujący. Czy sprostamy nowym wyzwaniom, strasznie wielkim. Poprzećka się podniosła. Kościół zdaje sobie z tego sprawę i hierarchia też, ale pojawia się coś takiego. No tak, jak było to było. Była siła komunistyczna i kościelna, to wszystko się dzieliło na dwa, a teraz też może być na trzy. A więc te zyski mogą być niekorzystne. Takie głosy też słyszę, ale są minimalne. Ale ja przestrzegam przed tym. Bo nie wolno niszczyć dorobku pokoleń pięknej symbiozy Kościoła ze społeczeństwem. Nie wolno nam się rozłączyć.

Pyt.: Czego Pan się konkretnie obawia?

Lech Wałęsa: Kompromisów ze strony Kościoła. Że Kościół ruszy ze stowarzyszeniami, które rozstrząskają główną myśl i stalinowcy jeszcze raz na 30 lat nas uziemią. Dzięki Kościołowi, który weźmie ochłap, a nie pozwoli wziąć innym. Z główną siłą Solidarności Kościół będzie miał kłopoty. Ona będzie niepokorna, ale na tej sile wyrosną pomniejsze niezbędne siły. Jedna strona i druga chcą pozyskać Kościół, ale my mamy do tego moralne prawo, bo my jesteśmy my, a oni są oni.

Pyt.: Ponoć władza była gotowa na wznowienie przez Pana działalności pod warunkiem, że Kościół weźmie za to odpowiedzialność. Była myśl, gdy powstawał OPZZ, żeby pozwolić Panu na stworzenie związku chrześcijańskiego.

Lech Wałęsa: Nie wolno mi tego zrobić. W tym całym są różne grupy. Jedna grupa nie może wydawać przeciwko drugiej, bo to byłoby nieuczciwe. Później i tak by nas wykołegowali, a cała odpowiedzialność spadłaby na nas. Jak pluralizm to dla wszystkich i dla wyznai.

Pyt.: Część księży obawia się Solidarności widząc w niej organizację kryptokomunistyczną. Obecność Jacka Kuronia w składzie do okrągłego stołu została przez tę część księży i związanych z nimi grup odczytana jako sygnał, że Solidarność wprowadza komunizm w innej szacie.

Lech Wałęsa: Z Kuroniem i Michnikiem zagrałem wtedy w celu wypuszczenia balonu próbnego, żeby sprawdzić jak się władza zachowa, czy będzie mi mieszać w kartach czy nie. Kuroń i Michnik był wystawiony tylko po to, żeby sprawdzić czy od razu zaczną mi zabierać niezależność, czy też nie. Przecież można było to widzieć. A teraz posadzą Moczulskiego. Nie wiem, czy się zgodzi. Zagrałem tu jak... ale pięknie wyszło. To nie znaczy, że nie chcę Kuronia czy Michnika. Oni naprawdę dużo robią. Nie wymagam, żeby do komunii chodzili jak nie wierzą, ale jeśli dla Polski chcą robić dobre rzeczy, to byłbym głupcem gdybym ich roboty nie wykorzystał. To samo powtarzam Prymasowi.

Pyt.: Czy ludziom wytrzymają nerwy?

Lech Wałęsa: Jeśli nawet młodzież wygra na pięści z tą władzą, to i tak ta władza ma jeszcze strzelanie, a jak tego za mało to poproszą bratnią pomoc. Na ulicy nie ma rozwiązania. Trzeba się pokazać, ale nie rozwiążemy na nich polskich problemów. Może wybić tylko parę zębów i kilka kalek zrobić z jednej i z drugiej strony. Natomiast gdybyśmy spali i nie robili tego, to władza nas nie zauważy. Dlatego musimy demonstrować, że jesteśmy, a ostrożnie z wybiciem.

Pyt.: Ale tej młodzieży nie można zastrzymać. I to jest tragedia.

Lech Wałęsa: Tylko czy my mamy iść na wojnę domową. Robimy wielką walkę. Łamiemy struktury, które trwają 40 lat. Robimy to pokojowo. Parę szyb poleci, ale musimy nad tym panować. Tylko że to, że leć szyby jest skutkiem, a nie przyczyną. To wszystko jednak można wykończyć tylko przez prawo, które będzie wyciskało bezprawie.

Pyt.: Jak to jest, że między tobą a Borusewiczem, Merkle, a potem Gwiazdą ciągle tak wrze. Przecież ty jesteś władny oczyścić tę sytuację, stworzyć sytuację czystości moralnej.

Lech Wałęsa: Każda rewolucja dysponuje lukami. A my nie mamy. Tu jest demokracja. Co ja mogę. Nie mam wyboru. Mogę dokonać wyboru, to też nie mam stu procentowej pewności, że moja droga jest właściwa. Tu nie ma odpowiedzi. Gdybym w 1980 roku wybrał konstrukcję, że wszystko razem, to ile z nich byśmy stracili. Ile by się innym zabrało możliwości. Musiałbym robić kadrówkę. Na Zachodzie uczyli się demokracji latami. Whitehead powiedział mi. Walczyliśmy o to co mamy 200 lat, a wy chcielibyście od razu. Wkurzyłem się. Wy walczyliście przy naszej czynnej pomocy, a nam w zapłacie pomagacie. Wracając do pytania. Tracimy na jednolitości, ale zyskujemy na pluralizmie. Żeby było dobrze musi być źle. Musi być skala porównawcza, żeby było widać, że Wałęsa miał rację musi być Gwiazda. Żeby wyrwać się z jarzma układów stalinowskich trzeba postawić na pluralizm.

KRONIKA

ziomu życia obywateli. Za niezbędne uznano zasadnicze przeorientowanie polityki społecznej i gospodarczej państwa w kierunku zaspokojenia potrzeb i aspiracji ludzi pracy. Zdaniem OPZZ podstawą dla pluralizmu związkowego jest pluralizm polityczny. Pluralizm związkowy bez pluralizmu politycznego - to groźba dalszego antagonistycznego podziału społeczeństwa. Polsce nie są potrzebne podziały między ludźmi, lecz działania sprzyjające jednoczeniu sił społecznych w uporczywej, sprawiedliwej i godziwej opłacanej pracy dla pomyślności kraju i jego obywateli.

W stanowisku podkreśla się konieczność utworzenia szerokiej koalicji sił społecznych broniących interesów ludzi pracy. OPZZ wyraża wolę utworzenia i uczestniczenia w koalicji takich sił skupiających ludzi i organizacje kierujące się ideą porozumienia narodowego i nadrzędności interesu publicznego. Przygotowując się do zawarcia nowej umowy społecznej KW OPZZ zaakceptował kilka tematów do negocjacji związków zawodowych z rządem. Dotyczą one m.in. kodeksu pracy i ustawy o układach zbiorowych pracy, ustawy o zakładowych systemach wynagradzania, a także ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. • W DNIU 3 stycznia na plebanie kościoła św. Brygidy przybył Pierre Magne-Pondevis, przywódca norweskiej Partii Chrześcijańsko-Demokratycznej, członek parlamentu i rządu norweskiego. Wziął on udział w śniadaniu, w którym uczestniczył również Lech Wałęsa. Wręczył on przewodniczącemu Solidarności, Lechowi Wałęsie zaproszenie do Norwegii. Wizyta ta nastąpić ma w maju br. Do zaproszenia załączony był ramowy program pobytu, przewidujący kilka wariantów wizyty zależnie od możliwości Lecha Wałęsy. Zaproszenie do Oslo otrzymał również ksiądz Henryk Jankowski, pani Danuta Wałęsowa, oraz czołowy doradca związku Tadeusz Mazowiecki. Lech Wałęsa dziękując za zaproszenie wyraził nadzieję, że tym razem wizyta dojdzie do skutku i podkreślił także, że ciągle czuje się zobowiązany wobec państwa norweskiego za uznanie dla Solidarności w formie pokojowej Nagrody Nobla, co w opinii światowej znacznie podniosło prestiż Związku.

Przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa powiedział 8 stycznia w Gdańsku, że cel jaki stawia sobie związek jest w zasięgu ręki, ale tylko jeśli członkowie Solidarności pozostaną zjednoczeni. Wałęsa przemawiał w niedzielę na wiecu z udziałem ponad 3000 osób. Przewodniczący związku jeszcze raz zaapelował o jednolność w szeregach Solidarności, zwłaszcza w kierownictwie związku. Stwierdził, że w jednolności związek jest w stanie odnieść zwycięstwo. Wałęsa powiedział, iż zdaje sobie sprawę z tego, iż wiele osób w kraju jest rozczarowanych i że mają ku temu powody, ale jeszcze raz podkreślił, że związek bez jednolności okaże się bezsilny. Komisja Krajowa Solidarności - powiedział Wałęsa - może zostać zwołana dopiero po legalizacji związku oraz wznowieniu jego działalności na szczeblach zakładów pracy, w których zostaną przeprowadzone wybory.

• CIESZYN, (IPNS) - 9 stycznia. W dniu dzisiejszym o godz. 6 rano w kopalni Morcinek rozpoczął się strajk, w którym uczestniczyło tysiąc osób. Strajk był kierowany przez Komitet Strajkowy, na czele którego stał Andrzej Andrzejczak (szef Okręgu KPN Rybnik-Zory). Po dwóch godzinach trwania strajku zgłosiły się wszystkie najwyższe władze przemysłu węglowego i rozpoczęły się rozmowy na temat żądań górników. Żądania miały charakter wyłącznie socjalny. Rozmowy trwały sześć godzin. Po sześciu godzinach wszystkie żądania górników zostały przyjęte. Pierwszy tegoroczny strajk zakończył się całkowitym sukcesem.

PRZYWRÓCIĆ STOWARZYSZENIE DZIENNIKARZOM

Na spotkaniu dziennikarzy w dniu 9 stycznia w Warszawie, zażądano przywrócenia działalności Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Były wiceprezes SDP D.Fikus powiedział, że rząd PRL powinien zezwolić na pluralizm także w środowisku dziennikarzy.

POSIEDZENIE RKW SOLIDARNOŚĆ

4 stycznia odbyło się posiedzenie RKW Solidarność, podczas którego podpisany został kompromis ze wszystkimi środowiskami związkowymi Mazowsza. Podczas spotkania zdecydowano, że powstanie Tymczasowy Zarząd Regionu, w którego skład oprócz całego RKW i przedstawicieli nowych komitetów założycielskich wejdzie Zarząd Regionu wybrany przed 13 grudnia 1981 oraz przedstawiciele MKRS. Podjęto decyzję o przeprowadzeniu wyborów do władz regionu.

WSPÓLNY KOMUNIKAT WYDAWNICTW I GAZET PODZIEMNYCH

6 stycznia w Warszawie przedstawiciele wydawnictw i gazet podziemnych podpisali wspólny komunikat. W dokumencie sygnatariusze stwierdzają, że jedynym testem liberalizacji, która zachodzi w sferze informacji i kultury jest spełnienie i przestrzeganie przez władze PRL trzech warunków: odstąpienie od cenzury prewencyjnej, zaprzestanie represji za działalność w drugim obiegu informacji i uruchomienie wolności podmiotów gospodarczo-wydawniczych w dostępie do środków produkcji, papieru i systemów zorganizowanego społecznego kolportażu. Pod oświadczeniem złożyły podpisy: Tygodnik Mazowsze, Przegląd Wiadomości Agencyjnych, CDN, Przedświt, Pomost, Wolne Pismo MY, Pokolenie, Rytm, Oficyna Liberałów, Wola. W spotkaniu nie uczestniczyli przedstawiciele Wydawnictwa Polskiego (KPN) i wydawnictw Solidarności Walczącej. Jak powiedział IPNS jeden z uczestników spotkania, apel ma charakter otwarty i wkrótce należy spodziewać się większej liczby podpisów.

**REPORTAŻ Z KRAJU
DLA ECHA**
LESZEK BUDREWICZ

MIASTO ROKU - STAŁOWA WOLA

LESZEK BUDREWICZ jest znanym w Polsce działaczem ruchu Wolność i Pokój, poetą, dziennikarzem i publicystą.

"Nasi bracia nie chcą być niewolnikami kłamstwa" -

ks. Edward Frankowski (z homilii wygłoszonej w czasie Mszy św. przy bramie HSW w niedzielę 28.08.1988).

Stalowa Wola ruszyła (a raczej stanęła) w Sierpniu 1980, w chwili, kiedy wszystko było już przesądzone, tuż przed podpisaniem porozumień. Dlatego nie wiąże się z tamtym Sierpniem w niczyjej chyba pamięci. Czas 1980-81 był, obok działania, czasem sporów kompetencyjnych i terytorialnych w tutejszej "S". Po 13.12.81 skończyło się w Hucie na próbie strajku. Mimo to w stanie wojennym "przerwę w życiorysie" zaliczyło tu kilkadziesiąt osób. Okres od Sierpnia do Grudnia nie był jednak czasem straconym. Ksiądz Edward Frankowski, proboszcz parafii Matki Bożej Królowej Polski, związaanej bardzo z hutnikami mówi o tym tak: "Najtrudniej było przełamać inercję u ludzi, którzy wychowani przez tyle lat w tym systemie (...) przyjęli postawę bierną, konsumpcyjną (...) Od czasu dopiero jak się zaczęła budzić "Solidarność", ten proces pomógł i nam, duszpasterzom, ułatwił nam kontakty z ludźmi, którzy zaczęli się czymś interesować".

Miasto, jeżeli dodać jego starą rudery i nową betonową część, ma jakieś 70 tysięcy mieszkańców. Mimo że 60% załogi dojeżdża do pracy z okolicznych miejscowości, ma się wrażenie, że miasto żyje tam, co Huta, a niespełna 20-tysięczny kombinat jest "babą w babie" miasta.

Po stanie wojennym czynnych spośród starej kadry związku zostało niewiele, w tym Wiesław Wojtas, będący w następnych latach, jednym ze "spirytus movens" "Solidarności". Pierwszą oznaką ożywienia była petycja o pluralizm związkowy, pod którą podpisało się tu ponad tysiąc osób. Później podjęto pomysł komitetów założycielskich (KZ HSW złożył wniosek o rejestrację w październiku 1987).

Punktem zwrotnym był strajk kwietniowy 1988. 22.04. zorganizowano wiec, żądając przywrócenia do pracy usuniętych za działalność w "S" (Wiesława Wojtasa i Wiesława Turasza) i podwyżki wysokości 20 tys. złotych. Zagrożono akcją protestacyjną, ogłoszono pogotowie strajkowe. 27.04. gdy strajk się zaczął, strajkowała już Huta im. Lenina.

Mówi o tym Ewa Kuberna, działaczka "S" związana od 8 lat z Hutą:

"Nie uważam, żeby pierwszy strajk w kwietniu był nieudany. Na pewno nie był tak dobrze przygotowany i popełniono błędy. Początek był świetny, pierwszego dnia strajkowało 5 tys. ludzi. Ponieważ jednak był wcześniej zapowiedziany (w środę 25.04. w kombinacie pojawiły się ulotki), SB i dyrekcja miały czas się przygotować. Uniemożliwiono ok. 300 osobom wejście do Huty. W ogóle nie było takiego pomysłu, żeby opanować bramę. Nikt nie był przygotowany psychicznie do strajku okupacyjnego, bo ulotki mówiły, że będzie tylko strajk".

Po odizolowaniu Huty kordonem ZOMO, niedopuszczeniu II zmiany, straszeniu przez dyrektora wejściem wojsk, obiecaniu przez OPZZ owych 20 tysięcy, wdaniu się w rozkładającą strajk "mediację" przez przewodniczącego Rady Pracowniczej, któremu ufano jako człowiekowi "S", ludzie wzięli 20 tys. i poszli do domu, nie zafatwizy sprawy powrotu do pracy Wojtasa i Turasza. Wiesiek Wojtas swoje ówczesne odczucia opisuje tak:

"Tragedia. Ale też, że to nie jest koniec. Zresztą my powiedzieliśmy, że wychodzimy 70 (tyle osób zostało) dlatego, że przed nami jest czas, w którym trzeba coś zrobić. Wyszliśmy i zrobiliśmy Komitet Organizacyjny z tych 70. Nie wpadliśmy w głęboką rozpacz, chociaż było nad czym rozpacząć".

Stanisław Krupka, przewodniczący ZR, działacz "S" z Huty uważa, że ludzie nabrali wtedy doświadczenia, co do stosun-

ku władzy do strajku.

Raz po raz powtarzali też, że to nie w porządku tak zostawić kolegów i wyjść ze strajku. Także ci, którzy wyszli.

Potem był lipiec. "Tygodnik Mazowsze" napisał o zorganizowanym w czasie pobytu Gorbaczowa w Polsce proteście, że odniósł sukces w 80%. Ewa Kuberna sądzi, że było to kolejne zebranie doświadczeń: "Drugi strajk, w lipcu to była walka o zwolnionych z pracy, już teraz 7 osób. Nie zostało to tak do końca wygrane, bo przyjęto "strajkową piątkę" do HSW, a wiecowa "dwójkę" tylko do Zakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej przy Hucie, skąd mieli być przyjeździ do kombinatu w ciągu dwóch miesięcy". Ewa uważa, że wcześniejsze określenie daty protestu znów pomogło przeciwnikowi przygotować się.

Pięciu spośród siedmiu zwolnionych: Wojtas, Turasz, Liwak, Sudot i Dziura przedostają się na wydziel Z-2, gdzie jednak załoga nie podejmuje akcji. Straż przemysłowa i SB wywozi ich za bramę. Ale strajk podejmuje inne wydziały. W skierowanym wtedy do załogi apelu czytamy: "Straszy się nas, że nie mamy prawa do strajku, bo huta jest zakładem przemysłu obronnego. Odpowiadamy: Huta Stalowa Wola jest takim zakładem od 50 lat. Oficjalnie działający związek zawodowy w hucie ma zapisane prawo do strajku. Nie pozwolimy sobie tego prawa odebrać".

Po wezwaniu Lecha Wałęsy o poparcie akcji strajkowych na Śląsku i w Szczecinie Huta Stalowa Wola rozpoczęła strajk 22.08. Trwał on 11 dni, jego przebieg wyznaczał szereg dramatycznych wydarzeń. Stanisław Krupka uważa, że "poważnym argumentem było samo wezwanie Lecha". Był tylko jeden postulat: legalizacja "Solidarności". Wojtas przyznaje, że kiedy wchodzili znów do zakładu w sierpniu, byli pełni obaw. Zaczęły wydziały R-1 i MO2. 23 sierpnia dołączyła się kuźnia, 25 sierpnia M-2 i M-5. Chcąc powstrzymać rozszerza-

nie się strajku, dyrekcja wstrzymała produkcję. Na wieść, że aresztowano ks. Frankowskiego, ludzie z miasta zgromadzeni pod bramą nr 3 ruszyli do oddalonego ok. 3 km kościoła Matki Bożej Królowej Polski.

Po powrocie pod strajkującą Hutę (wiadomość okazała się nieprawdziwa) poproszony ks. Frankowski odprawił Mszę św. pod bramą. Po niej kolejna grupa ludzi weszła do środka dołączając się do strajku okupacyjnego. 26.08. strajkowało już 3 tysiące. Tego dnia przed tą samą bramą nr 3 zaczęło koczować od kilkudziesięciu do kilkuset osób z miasta i trwało to aż do zakończenia strajku. Władza "robiła swoje". Nadzór i administrację powołano do O.C., utrudniano przekazywanie żywności i leków, odbyły się demonstracyjne przejazdy przez miasto ZOMO i "Czerwonych Beretów". Nad hutą pojawiły się wojskowe i milicyjne helikoptery, które zniżając się doprowadzały do łamania drzew, a wibracje w jednym z budynków do odpadnięcia zawieszonych na ścianie części wyposażenia. Byli ranni. Kierującym strajkiem próbowano dostarczyć wezwania prokuratorskie, w mieście zaczęła się branka do wojska. Z drugiej strony Rada Pracownicza uchwaliła, że (...) stoi na stanowisku, że obecne strajki są wynikiem braku reprezentacji związkowej dużej części załóg pracowniczych".

W niedzielę 28.08. z inicjatywy WiP-u zorganizowano najpierw małą ("daching"), a potem dużą manifestację, tę drugą z udziałem kilkuset osób. Właśnie ta druga została w drodze do huty zaatakowana brutalnie przez ZOMO. Na komendzie bito i upokarzano wszystkich, szczególnie ludzi z WiP. ZOMO-wcy łapali na ulicy przypadkowych obserwatorów, np. zatrzymano kobietę, którą oddzielono od pozostającego pod jej opieką 10-letniego dziecka. ZOMO-wcy ciągnęli ją za włosy i znieważali.

W poniedziałek dyrekcja postanowiła wprowadzić do zakładu "nie zarażoną" część I zmiany. Wynik był jednak zaskakujący. Te 5-7 tys. ludzi, mających odegrać rolę łamistrajków czy "milczącej pracowitej większości", przyłączyło się. Wojtas opowiada o tym tak:

"Weszli na teren zakładu i kolejno wydziel po wydziale, dołączali się do strajku bez udziału z naszej strony. Zgłaszali tylko o przystępowaniu do strajku i wybieraniu wydzielowych komitetów strajkowych, ja jeździłem tylko potem na krótkie wiece. Przychodzili po opaski, szturmówki albo transparenty". Od tego dnia do końca strajk okupacyjny kontynuowało 4 tys. pracowników, a reszta, 90% załogi strajkowała rotacyjnie.

Zakończono strajk 1.09.1988 po wezwaniu Lecha Wałęsy. Wojtas nie chciał

Strajk w Stalowej Woli. Msza polowa. Po prawej na samochodzie Jan Józef Lipski i Helena Łuczywo.

tej decyzji komentować. Zakończono go nie uzyskawszy gwarancji bezpieczeństwa. Komitet strajkowy w końcowym oświadczeniu napisał: " (...) nasze wyrzeczenie jest potrzebą chwili i świadczy, że odnieśliśmy moralne zwycięstwo".

Strajkujący o godz. 21:00 wyruszyli z Huty ulicami miasta wśród wiwatujących tłumów do kościoła Matki Bożej Królowej Polski, gdzie przywitał ich ks. Frankowski.

Przedtem jednak zdarzyło się coś, co odwróciło uwagę wielu od samego strajku. W sprawie tej Komitet Strajkowy wydał specjalny komunikat:

"W dniu 31 sierpnia 88 w godzinach wieczornych członkowie strajkowej służby porządkowej zwrócili uwagę na stojącego ok. 40 m od bramy nr 3, w pobliżu topoli, mężczyznę, którego wygląd wzbudził wątpliwości. Mężczyzna ten trzymał rękę prawą w lewej górnej wewnętrznej kieszeni. Pod pachą miał słonecznik. Ponieważ nie miał opaski strajkowej, członkowie strajkowej służby porządkowej zapytali o opaskę. Indagowany stwierdził, że ją zgubił, ale jest "naszym człowiekiem". Na żądanie pokazania przepustki oświadczył, że przed chwilą ją pokazywał. Przy ponownym żądaniu powiedział, że jej nie ma i że okaże legitymację. Wskazywało to, iż jest funkcjonariuszem. Przez ten czas znajdowało się przy nim pięć osób ze strajkowej służby porządkowej oraz dalszych kilka osób spośród strajkujących. O ok. 10 m z jednej strony, a 3 m z drugiej stali funkcjonariusze O.C., a także strażnik straży przemysłowej. Ponieważ indagowany domagał się rozmowy z osobą starszą rangą, szli wspólnie w stronę bramy, zaś Jerzy Więcek (strajkowa straż porządkowa) pobiegł do przodu szukając grupowego. Zupełnie nieoczekiwanie mężczyzna ten wyjął pistolet i strzelił sobie w głowę. Żaden z uczestników nie potwierdza, żeby funkcjonariusz SB był w stanie nieatrakcyjnym. Moment strzału obserwowało zatem wiele osób i należy wykluczyć możliwość jakiegokolwiek innego przebiegu zdarzenia.

Mimo to przedstawiciele dyrekcji przedsiębiorstwa, a zwłaszcza dyr. Szywała i dyr. Marian Link, a także środki masowego przekazu w różnej formie próbują obciążać winą bądź bezpośrednią ("To ty go zastrzeliłeś"), bądź pośrednią strajkujących w hucie.

W terminach wcześniejszych funkcjonariusze SB wchodzili pomiędzy strajkujących powodując niepokoje. W dniu 30.08. strajkowa służba porządkowa usunęła z zakładu trzech młodych wywiadowców SB w stanie nieatrakcyjnym. W dniu 31.08. o godz. 19:00 usunięto dwóch dalszych funkcjonariuszy SB: chorążego Edwarda Wójtowicza (Stalowa Wola, ojciec funkcjonariusza MO, dwie siostry pracują na komendzie MO w Stalowej Woli) nr leg. TA 791133 i chorążego Andrzeja Korczewskiego nr leg. TA 791068, którzy mieli przy sobie pół litra wódki czystej stołowej (wódka publicznie zniszczono). Tegoż dnia o godz. 19.30 usunięto dwóch dalszych funkcjonariuszy SB - Andrzeja Sochę i Jerzego Polaka (...)

Prowadzona w prasie gadzinowej kampania propagandowa zmierza jednak do obciążenia częściową choćby odpowiedzialnością za śmierć por. Mieczysława Turbickiego. Jeżeli chodzi o sam przebieg strajku to szczególną niewiernością faktom wyróżniały się rzeszowskie "Nowiny" i wydawane w HSW pismo o groteskowej nazwie "Socjalistyczne Tempo".

Władze wojskowe, podobnie jak w Stoczni Płn. w Gdańsku powołały wiele osób z Huty na ćwiczenia wojskowe, wybierając szczególnie aktywnych i nie oglądając się na wiek. Władysław Liwak, członek komitetów strajkowych z kwietnia i sierpnia odrzuca jakiegokolwiek wątpliwości, że jest to posunięcie represyjne i nie widzi dla siebie w tej sytuacji innego wyjścia niż nieprzyjęcie wezwania. Podobnie sądzi wielu i w tym duchu podjął uchwałę Komitet Organizacyj-

KARTKI Z BERLINA

LESZEK SZARUGA

Jedna z wiadomości, które mnie ostatnio najbardziej ucieszyły to ta, mówiąca o powołaniu wspólnej agencji informacyjnej niezależnych dziennikarzy ze Związku Sowieckiego, Czechosłowacji i Polski. Tego typu integracja - nie państw, ale społeczeństw bloku komunistycznego - jest zjawiskiem, które budzi prawdziwą nadzieję na wyjście z tego dołu, w którym przyszło tym społeczeństwom żyć. Zaś fakt, że dzieje się to w sferze obiegu informacji, nadzieje te powiększa - wiadomo bowiem, że przełamanie monopolu komunistów w tej właśnie dziedzinie jest źródłem największych sukcesów. Jest to też, co wyjątkowo mnie cieszy, kolejne potwierdzenie słuszności wyboru tej linii, o której niedawno tu pisałem, a którą współtworzy m.in. tak opluwane postanie do ludzi pracy Europy Wschodniej uchwalone przez Zjazd "Solidarności". Jeśli agencja rzeczywiście zacznie funkcjonować, wówczas być może dojdzie do wydawania wspólnych biuletynów czy nawet pism o międzynarodowym składzie redakcyjnym - podobne pisma, jak choćby "Zeszyty Literackie" w Paryżu, istnieją już na emigracji, podobny charakter miała warszawska "Krytyka" przed wprowadzeniem stanu wojennego.

Osobiście jestem zwolennikiem tezy, że komunizm nie da się obalić w jednym tylko kraju bloku - musi to być proces, który obejmie jeśli nie wszystkie, to przynajmniej najważniejsze z nich, w tym, oczywiście, Sowiety. Wygląda na to, że właśnie z takim procesem integracyjnym mamy obecnie do czynienia. Potwierdza to działalność organizacji Solidarność Polsko-Czechosłowacka czy ostatnie stwierdzenie zjazdu niezależnych związków zawodowych na Węgrzech, w którym podkreślono solidarność z "Solidarnością". Warto, myślę, bardzo uważnie śledzić te wszystkie procesy, gdyż właśnie one, w moim przekonaniu, będą decydowały o naszej przyszłości.

ny "S". Każdy ma podjąć decyzję indywidualnie.

Do 9.09. wezwania na ćwiczenia otrzymało co najmniej 49 uczestników strajku, z czego co najmniej 26 osób odmówiło ich przyjęcia. 10.09. wszyscy oni mieli być ćwiczeni. Za Wiesławem Wojtasem jeździła po Stalowej Woli milicja, bojąc się, że minie się z wezwaniem. Punktami docelowymi są Orzysz i Czerwony Bór, gdzie mieszczą się jednostki karne.

Mówi się też o protestacyjnej głodówce w przypadku, gdy władze wojskowe nie wycofają się z "branki". Dobrą wróżbą jest może fakt, iż w czasie strajku drużyna piłkarska Stal Stalowa Wola wygrała z Gromem Czerwony Bór 2:0. "W tej chwili jest euforia, wszyscy uważają to za sukces, niewątpliwie tak jest - mówi Ewa Kuberna - ale będą musieli działacze zejść na ziemię i to szybko".

Według Wiesława Wojtasa jest teraz czas na rozbudowywanie Komitetów Założycielskich na wydziałach. "Solidarność" jest ludziom potrzebna. To mówili wszyscy.

P.S.: Z tzw. przedostatniej chwili: wezwania na ćwiczenia i same ćwiczenia dla uczestników strajków zostały cofnięte przez generała Kiszczaka, powszechnie znanego jako dżentelmena. Można zapytać, jak bohater filmu "W zawieszeniu" - Na jak długo?

Obok jednak spraw wspaniałych dzieją się rzeczy haniebne. Pisz o nich na łamach paryskiego miesięcznika "Kontakt" Zenon Grochowski: "Teraz ich ulotki wiszą na kościelnych murach na jednym z głównych traktów Warszawy: na Nowym Świecie i Krakowskim Przedmieściu. Przebijają przez czarne płachty klepsydr - wtedy jest pewność, że ktoś się zatrzyma, przeczyta, może uwierzy. Właściwie to nie ulotki, lecz zadrukowane równym, powielaczowym piśmem duże kartki białego papieru, tezy tych wielostronicowych elaboratów można streścić w paru zdaniach: "Solidarność" i PZPR,

KOR i KPN, "Res Publica", niezależne środowiska katolickie skupione wokół KIK-ów, "Tygodnika Powszechnego", "Znaku", "Więzi" czy "Ładu" - wszystko to Żydy, masoni, wszelkiej maści manipulacysty, kombinatory, łajdacy żerujący na polskich nieszczęściach. Prawdziwymi patriotami, którzy do końca ukochali Naród (koniecznie pisany z dużej litery) i Ojczyznę, jesteśmy my - autorzy ulotek".

Pamiętam z okresu jawnego działania "Solidarności" rozlepione na murach Warszawy kolorowe ulotki z napisem "KSS KOR-ŻYDY", przy czym, dla wzmocnienia efektu, w skrócie KSS (Komitet Samoobrony Społecznej) litery "SS" wystylizowane były na skrót hitlerowskiej organizacji, zaś literka "O" w skrócie KOR (Komitet Obrony Robotników) na gwiazdę Syjonu. Nie tak dawno w końcu, już po stanie wojennym, klepsydra powiadająca o śmierci Leopolda Tyrmanda na murze kościoła św. Krzyża w Warszawie opatrzona została dopiskiem wykonanym czerwonym tuszem

STRONA 15

Artex International

PREZENTUJE KOMEDIĘ

GABRIELI ZAPOLSKIEJ

REZ.

GUSTAW HOLOUBEK

WYSTĘPUJĄ

EWA WIŚNIEWSKA

MAGDA ZAWADZKA

GUSTAW HOLOUBEK

PIOTR FRONCZEWSKI

TORONTO

Sobota 4.11.1989, godz. 8:00 wiecz.

Niedziela 5.11.1989, godz. 2:00 po poł. i 7:00 wiecz.

ST. LAWRENCE CENTRE

JANE MALLET THEATRE - Toronto, 27 Front St. E.

Bilety prosimy zamawiać tel. 366-7723 (tylko karty kredytowe) lub nabywać osobiście w kasie teatru codziennie w godz. 10-20.

MONTREAL

Wtorek 7.11.1989, godz. 8:00

WESTMOUNT HIGH SCHOOL, 4350 St. Catherine St. W.

PRZEDSPRZEDAŻ

Restauracja Cracovia, 1246 Stanley St. Tel. 866-2196

Tatra Travel, 3628 St. Laurent Blvd., Tel. 849-3451

1001 Plants, 5518 Monkland Ave. Tel. 481-2263

Informacje i zamówienia tel. 483-5621 (po 6 wiecz.)

OTTAWA

Środa 8.11. godz. 8:00 wiecz.

OTTAWA TECHNICAL HIGH SCHOOL, 440 Albert St.

Informacje i zamówienia: Nelson Travel 235-5528

SASKATOON

Czwartek 9.11.1989,

Informacje - Jolanta Bula tel. 955-1404

CALGARY

Piątek 10.11. godz. 8:00 wiecz.

Sala teatralna SAIT

Informacje - Maciej Szczesny tel. 239-1404

EDMONTON

Sobota 11.11. godz. 8:00 wiecz.

VICTORIA HIGH SCHOOL, 10210 - 108 Ave.

Informacje - Travelot tel. 488-8472

VANCOUVER

Niedziela 12.11. godz. 7:00 wiecz.

ROBSON SQUARE MEDIA CENTRE, 800 Robson St.

Informacje - Mike Latek tel. 874-3338

NOWY TEMAT

W ciągu ostatnich lat, a szczególnie w ostatnich miesiącach coraz częściej na łamach prasy emigracyjnej - a również niektórych periodyków krajowych - pojawiać się zaczyna nowy i, jak się wydaje, bardzo ważny temat. Jest nim problem emigracji do Republiki Federalnej Niemiec, wychodźstwa bardzo specyficznego, odmiennego zupełnie od tego, które prowadzi do tradycyjnych ośrodków, takich jak Francja czy Stany Zjednoczone. Tylko w listopadzie materiały na ten temat odnajdujemy w berlińskich pismach "Pogład" oraz "Słowo", w paryskiej "Kulturze" oraz w wychodzącym w Kanadzie "Echu-Tygodniku Polskim". Bez wątpienia najbardziej interesujące utwory na ten temat opublikował dotychczas debiutujący przed paru laty na łamach "Kultury" mieszkający w Hamburgu prozaik Janusz Rudnicki. Okazjonalne artykuły na ten temat publikowane też były w od roku już nie wychodzącym miesięczniku zachodnioberlińskim "Archipelag".

Emigracja do Niemiec Zachodnich - czy to ludzi poszukujących tu azylu politycznego, czy przybywających jako przesiedleńcy, a więc powołujących się na swe niemieckie pochodzenie, jest w fali posolidarnościowego wychodźstwa coraz liczniejsza. Zwłaszcza ta druga grupa wydaje się z pisarskiego punktu widzenia szczególnie interesująca: tu bowiem pojawia się istotne i często dramatyczne pytanie o narodową tożsamość.

Ludzie ci, po przyjeździe do Berlina Zachodniego czy do RFN żyją zgromadzeni w schroniskach dla uchodźców nazywanych popularnie "Heimami". Po pewnym okresie pobytu w środowisku tym wytwarza się specyficzny klimat, ludzie ci posługują się też trudnym do zniesienia językiem stanowiącym beładną mieszaninę polskiego i niemieckiego. Próbkę takiego właśnie żargonu prezentuje w publikowanym na łamach "Słowa" cyklu "Dni" Andrzej Berliński.

Oto ów fragment dziennika: "Od czasu do czasu bywam na imieninach u Polaków, urodzinach u Niemców. Tym razem były to imieniny u Polaków. Dobiegł mnie urywek rozmowy:

- ... więc nawet na jedzeniu szparujemy, do kina nie chodzimy, żeby ten nowy wagen kupić.

- Nowy? Kupcie używany.

- Aber mówię ci, tylko nowy? Stare rosną, rak-cak i masz szrot!

- Ale nowy drogi. Szafniecie kupić nowy?

- On tak na bezuchu szpanuje, a kupi pewnie trupa, po unfalu".

Ten język zna każdy, kto nieco dłużej przebywa obecnie na terenie Niemiec. Można się, oczywiście, na ten stan rzeczy oburzać, poddawać go wielostronnej krytyce. Bardziej interesujące jednak jest pytanie, dlaczego tak właśnie się dzieje, co powoduje, że ludzie się tym wolapikiem posługują i to często nie bardzo zdając sobie sprawę z tego, że nie mówią już ani po polsku, ani po niemiecku. Przy czym rzecz dotyczy zarówno emigrantów jak przesiedleńców. Myślę, że jedną z podstawowych przyczyn jest fakt, że obecna emigracja, w odróżnieniu na przykład od fali z roku 1968, ale także od fal wcześniejszych, to wychodźstwo w swej podstawowej masie zarobkowe czy raczej ekonomiczne, rzadziej - mimo oficjalnie deklarowanych powodów - polityczne. Sprawa obrony i zachowania polskości jest w nim problemem drugorzędny. Najistotniejszym zagadnieniem jest znalezienie pracy, urządzenie się i odkucie za biedę pozostawioną w kraju.

I tu dotykamy sprawy niezwykle istotnej. Rzecz dotyczy poczucia identyfikacji z Polską i polskością. W tym języku jak w lustrze widoczne jest wyjałowienie środowisk emigracyjnych - rzecz jasna, nie wszystkich - z imponderabiliów, co wydaje się dramatycznym efektem PRL-owskiej edukacji. Ludzie, którzy obecnie wyjeżdżają, coraz rzadziej chcą utrwalać swą tożsamość narodową, coraz częściej zaś pragną się wtopić w społeczność kraju osiedlenia. Nierzadko podkreślają w rozmowie, że wstydzą się swego polskiego pochodzenia. Podobne procesy widoczne są zapewne i w innych krajach, lecz w Niemczech z różnych przyczyn - choćby ze względu na specyfikę polsko-niemieckich doświadczeń historycznych - stają się szczególnie ostro widoczne. Dlatego też polskie wychodźstwo w RFN wydaje się tematem wyjątkowo płodnym literacko. W przytoczonym przed chwilą dialogu odnajdziemy zapewne więcej prawdy o współczesnej Polsce niż w najbardziej aktualistycznej literaturze publikowa-

W opowiadaniu Dariusza Macy opublikowanym w listopadowym numerze paryskiej "Kultury" mamy do czynienia z niezwykle interesującym studium psychologicznym tego właśnie środowiska, w którym ujawniają się z niezwykłą ostrością wady wpojone przez panujący w Polsce system - donosicielstwo, zawiść, poczucie wiecznej tymczasowości, brud i arogancja. Oto, co pisze autor: "Nieodrodne dzieci systemu, z całą jego ignorancją, agresywną nietolerancją i pogardą, pogardą przede wszystkim. Ta pogarda, wywodząca się z przekonania o własnej wyższości, oryginalnej niepowtarzalności. Ale dla Niemców jesteśmy tylko Polaczkami, małymi, zapitymi, wulgarnymi Polaczkami. To się widzi ze sposobu patrzenia, pełnego pogardy i litości, ze sposobu rozmowy, lekceważącego i przymusowego. Wiadomo, co myślą o nas w sklepach, jak się zbywa w urzędach. Pozorna grzeczność, fałszywy uśmiech, chłodna rezerwa. To jest ta zewnętrzność, przed którą się trzeba bronić, zamknąć się, odgrodzić... Nie iść ulicą pod pretekstem porozumiewawczych spojrzeń, nie stać w sklepie słysząc dwuznaczne szmery. Wtopić się w ten tłum, niech nie akceptują, ważne, by nie wytykali. Wstyd jest mówić w swym ojczystym języku, śmiesznie mówić innym. Ciężko ta polskość jak kamień i jeszcze tyle w niej pogardy dla innych, dla Turków, Pakistańczyków czy Kurdów. Nie, nie dla Pakistańczyków i Turków, dla brudasów, bo tak ich Heim ochrzcił w imię swej wyższości rasowej i kulturowej".

W opisach tych obozów dla uciekinierów - azylantów i przesiedleńców i z rzadka mówi się o Polsce i życiu w kraju. Ale ten obraz życia w Polsce wyłania się tu jakby samorzutnie. Ci ludzie, żyjący w warunkach często bardzo dalekich od normalnych, zgromadzeni, a właściwie stłoczeni na stosunkowo małej przestrzeni, w nie najlepszych warunkach sanitarnych, odżywiający się byle jak, z rzadka i z poczuciem ryzyka dorabiający "na czarno" do niestęchanie skromnego kieszonkowego, mimo wszystko nie są wyzbyci nadziei na normalne życie w przyszłości. Nie przeraża ich perspektywa pozostawania w obecnej sytuacji jeszcze miesiące, a może nawet lata. Jednego są pewni: tego, że najgorsze, to znaczy życie w PRL, mają już za sobą. Oczywiście - nie dotyczy to wszystkich. Zdarzają się samobójstwa, są też tacy, którzy wracają do kraju. Jeden z takich wypadków opisała Ewa Maria Slaska na łamach zachodnioberlińskiego kwartalnika "Słowo". Oto, co mówi jej bohaterka: "Cztery lata mieszkalam w Bad Honnef. Złożyłam podanie o azyl, którego mi jednak nie udzielono. Ale nie było źle.

Miałam pracę. Sprzątałam w kilku domach. Miałam już Fremdenpaß, paszport cudzoziemca. I wróciłam. Pan Bóg mnie pokarał. Odebrał mi rozum. Wróciłam do Łukowa. (...) Z tęsknotą nie da się żyć. Ale w Łukowie też nie da się żyć". I w dalszym ciągu relacji: "W trzy dni po powrocie wiedziałam już dokładnie, jakie głupstwo popełniłam. Od tego czasu żyłam tylko jedną myślą - jak najszybciej wyjechać znowu. Do Bad Honnef albo do Australii. Gdzieś. Tam. Gdzieś, gdzie świat jest lepszy, kobiety ładne, mydło pachnące. Gdzieś, gdzie coś się wreszcie obróci na lepsze, nada sens życiu".

Tej kobiecie udało się, znów wyjechała, zaczęła zabiegać emigracyjnie od początku. Takich opisów i wypowiedzi znajdziemy w prasie emigracyjnej coraz więcej. Coraz też większa liczba Polaków ucieka - bo tak właśnie trzeba to nazwać - od kraju oferującego jedynie brak jakiegokolwiek nadziei, perspektyw normalnego, wcale przecież nie luksusowego życia. To nie są, rzecz jasna, intelektualiści, obrońcy wielkich idei. Nie - to są najwyklesjsi ludzie pod słońcem, którzy po prostu nie mogą dłużej żyć w poniżeniu, wiedząc, że nie ponadto co mają - a czasem coś przecież mają i przed wyjazdem z kraju skrupulatnie to wyprzedają - w Polsce już uzyskać nie mogą. Kraj jawi się im - i nam, czytelnikom tych wyznań i relacji - jako pustynia uniemożliwiająca dalsze życie. I choć wiemy skądinąd, że nie jest to obraz w pełni prawdziwy, to przecież nie można w naszym myśleniu o Polsce pomijać odczuć dziesiątków tysięcy ludzi, którzy porzucają swój kraj poszukując szans na obczyźnie.

Dramat, który się w Polsce rozgrywa, ogniskuje się właśnie w owych Heimach, które stanowią przedmiot opisów i analiz coraz częściej wypełniających karty emigracyjnych periodyków. I być może w przyszłości te właśnie opisy staną się najżywszym świadectwem tego, co się obecnie w naszym kraju dzieje. Pogardzani i pomiatani w urzędach uciekinierzy mimo wszystko w tych warunkach odnajdują dla swej przyszłości jaśniejsze perspektywy niż w kraju. Wymowa tego faktu nie wymaga chyba dalszego komentarza.

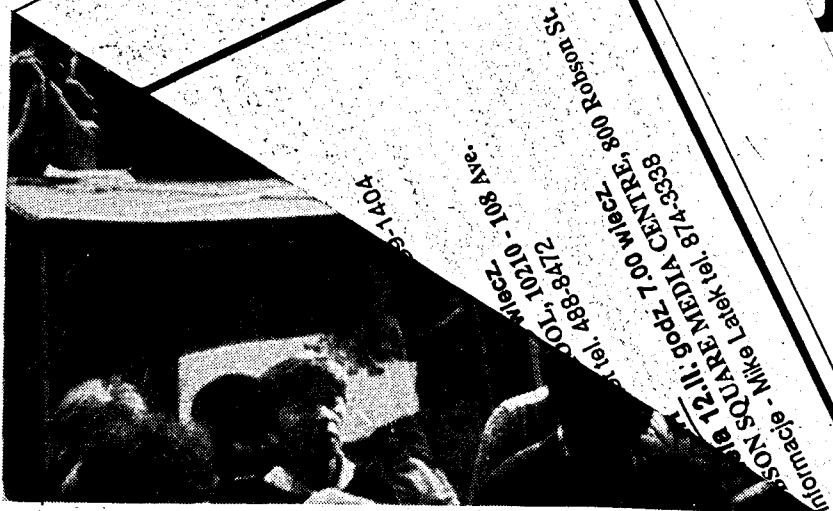
KRZYSZTOF POWOSKI

PACZKI
WYŚ

EX

-7914
1965

Strajk w Stalowej Woli. Msza polowa. Po prawej na su

SHERLOCK HOMES
REAL ESTATE INC., REALTOR

ZYGMUNT
PRZETAKIEWICZ
BROKER

EWA
PRZETAKIEWICZ

534-7788

KANADA GORSZA OD NIEMIEC ?

**PORADNIA
ZAUFANIE**

Nasza Czytelniczka pisze:

"Sponsorowaliśmy dalekich krewnych - Polaków z Niemiec, którzy obecnie przyjechali do nas. Prawie w ogóle ich nie znaliśmy. Mieszkamy razem. Nie mogę powiedzieć, pracę znaleźli sobie dość szybko i zdążyli poznać mnóstwo ludzi. To, co mnie razi, to ich stosunek do Kanady - bądź co bądź kraju, który ich przyjął i Kanadyjczyków. Ciągłe na wszystko narzekają. A to w sklepach wszystkiego mniej niż w Niemczech, a towary tandetne, to ludzie głupi, to miasta wyglądają jak wiochy, to życia nocnego nie ma i miasta są jak pustynie. Na początku słuchaliśmy spokojnie, ale teraz mamy dość. Wybuchają nieporozumienia. Co robić?"

Nasza odpowiedź:

Pytanie, które zadaje sobie nasza Czytelniczka jest pytaniem o granice tolerancji. Mieszkając pod jednym dachem, "dla świętego spokoju" unika się zadrażniających dyskusji, zwracania domownikom uwagi, konfliktów. Jest to dobra i zdrowa zasada współżycia społecznego - generalnie rzecz biorąc.

Problem pojawia się wtedy, gdy jedna strona zaczyna wysuwać poglądy, które nie tyle są odmienne (każdy do wolności słowa ma prawo), ale oparte na fałszywych przesłankach, emocjach raczej niż racjach oraz jednostkowych faktach, a nie prawidłowościach. Oczywiście, każdy ma prawo głosić głupie i niestudne poglądy (skąd byśmy się inaczej mogli dowiedzieć o ich istnieniu?), ale druga strona ma analogiczne prawo do głoszenia własnych z kolei poglądów i argumentowania na ich rzecz.

RÓŻNICE PERSPEKTYW

Gdy poglądy są szczególnie nonsensowne i oparte na braku faktów, a przy tym krzywdzące innych ludzi, milczenie może być rozumiane jako owych poglądów aprobata. Powstaje wówczas nieśmiertelne pytanie: jak długo można milczeć?

Wspomina Pani, że nie widziała Pani swych krewnych od wielu lat. Fakt bycia krewnym nie implikuje wspólnoty zainteresowań, poglądów czy zwyczajów. To truizm.

Krewni Pani przyjechali z "innego świata". Przyjechali ze swymi własnymi doświadczeniami, nadziejami, oczekiwaniami, marzeniami. Decyzja o emigracji jest decyzją trudną. Chcą wierzyć, że dokonali właściwego wyboru. Tymczasem mają wątpliwości.

Przed przyjazdem do Kanady, wysoce prawdopodobne jest, że idealizowali oni swój przyszły kraj osiedlenia. Co czyni wielu Polaków, aby przetrwać trudne warunki i niepewność. Im bardziej idealizowali Kanadę, tym trudniej im przyzwyczaić się do rzeczywistości, która od tego ideału musi odbiegać.

Tymczasem nie potrafią wyzbyć się swej "niemieckiej" perspektywy w spostrzeganiu Kanady.

I porównują nieustannie. Porównanie wypada niekorzystnie, bo oczekiwania były nierealistyczne od początku. A przy tym patrzy się tylko na to, co jest "gorsze", a tendencyjnie pomija to, co jest lepsze. W imię negacji, w imię przedstawienia się w świetle ważnego opiniodawcy - Europejczyka, który wie wszystko. Z pozycji pogardy dla tego co zbudowali inni. Z pozycji krytyka tego, w czym się samemu udziału nie brało. Ale za to chciałoby się skorzystać.

KOMPLEKSY

Kompleks niższości - o paradoksie - najczęściej przejawia się w postaci krytykowania innych. Osobom krytykującym wydaje się, że fakt krytykowania daje im specjalne prawa i pozycję. W myśl rozumienia: "jeśli ja krytykuję innych, to znaczy, że jestem - a przynajmniej chciałbym się czuć - lepszy".

Krewni naszej Czytelniczki próbują więc ustawicznie ukryć swój własny kompleks niższości, kompleks emigranta, kompleks przybysza, kompleks cudzoziemca.

Krytykowanie innych - a w tym kraju, który ich przyjął (choć nie musiał) daje im wyimaginowane poczucie mocy, którym próbują pokryć swoją niską samoocenę, poczucie zagrożenia i zagubienia.

Krytyka jest zdrowa pod dwoma warunkami. Po pierwsze, gdy zauważa się również pozytywne strony krytykowanego zjawiska (w przypadku opisanym w liście stron takich się nie widzi), a także wtedy, gdy z krytyki wyprowadza się konstruktywne wnioski. Krytyka innych ludzi służy często szybkiemu wyładowaniu nagromadzonych napięć, przykrości i goryczy. W tym sensie odgrywa więc rolę psychologiczną, katarską wobec krytykanta, sprawiając, że zaczyna się mieć lepsze samopoczucie. Kosztem swej ofiary oczywiście. Pamiętajmy, że tę samą funkcję spełnia agresja. A krytyka częstokroć jest po prostu bardziej wyrafinowaną intelektualnie formą agresji.

Krewni naszej Czytelniczki muszą mieć więc swoje powody psychologiczne, aby krytykować. Możemy się ich tylko domyslać...

KRZYWDZĄCE UOGÓLNIENIA

Pal sześć wspomnianą krytykę zaopatrzenia sklepów kanadyjskich w towary. Może nawet niemieckie - obiektywnie - są lepsze. Kto wie. Jakże to ma znaczenie? Dla osób dysponujących tu w Kanadzie większą gotówką, również te "najlepszej jakości" dobra są dostępne, więc wybór istnieje.

Poza tym chyba nie zapomnieliśmy - tak całkiem - stania w kolejce od piątej rano po mięso i bitwy o rajstopy i buty w naszym rodzinnym kraju. Właśnie to powinno być dla nas kryterium porównawczym materialnej jakości życia, a nie kraj, w którym dość przypadkowo się zatrzymaliśmy w drodze na emigrację. Jeśli natomiast jakość towarów jest dla nas wyróżnikiem wartości życia, to dlaczego tam, gdzie są one ponoć lepsze, nie zostaliśmy (tak nam się tam przecież podobało) lub tam nie wrócimy (może nie

jest za późno). Jeśli wszakże tam nie zostaliśmy, to albo tam nas nie chcieli albo nie było tam tak idealnie. I dlatego nasze narzekania wydają się być nie na miejscu.

Najbardziej przykre są uogólnienia wobec ludzi. A więc Kanadyjczycy są tacy, a tacy... nieinteligentni, brakuje im pomysłów, zbyt uprzejmi itd. itd. Listę "zarzutów" można by mnożyć.

Przyjęty stereotyp patrzenia determinuje naszą reakcję wobec innych ludzi. Jeśli uważamy kogoś za mało inteligentnego, mało jest prawdopodobne że zdanie to zmienimy pod wpływem konwersacji z nim. Wychwycimy bowiem to, co jest zgodne z naszym stereotypem, a odrzucimy to, co jest z nim niezgodne.

Stereotypy żyją własnym życiem i kierują potężnie naszym zachowaniem wobec innych. Osoby o sztywnej dogmatycznej osobowości (jak ideowi komuniści lub fałszyści) posługują się w swojej ocenie innych prawie wyłącznie białocarnymi schematami, które są niepodważalne nawet gdy rzeczywistość im przeczy. Stereotypy są ułatwionym sposobem patrzenia na rzeczywistość: wszystko wydaje się uporządkowane i zaklasyfikowane we właściwym miejscu. Tymczasem jest to tylko iluzja...

Analiza rzeczywistości społecznej wymaga podejścia wieloaspektowego, wyważonego i nie uciekającego się do łatwych generalizacji i etykietek. Zawsze byłam przeciwniczką akademickich dysput na temat tzw. wad i zalet narodowych, uważając je za bezprzedmiotowe i jałowe.

Jeśli nie chcemy, by Kanadyjczycy używali wobec nas stereotypów wynikających z ostawionych "Polish jokes", nie wolno nam pozwalać na tworzenie i utrwalanie mitów i stereotypów (szczególnie tych nieżyczliwie negatywnych, bo one są bardziej niebezpieczne) na ich temat przez osoby, które nie zdążyły jeszcze dobrze postawić nogi na ziemi kanadyjskiej.

Stereotypy nie sprzyjają integracji ze społecznością kanadyjską, wzmacniają raczej poczucie izolacji wewnątrz własnej wspólnoty etnicznej, bez próby wyjścia na zewnątrz.

Mamy jak zwykle (do czasu) dobre wytłumaczenie - język. Tymczasem to nie język, a mity, schematy i stereotypy na temat innych narodowości są prawdziwymi barierami w komunikowaniu się.

I to znacznie trudniejszymi do zburzenia. Bo albo nie jesteśmy owego muru świadomi albo nie chcemy go zburzyć, bo uważamy, że... słusznie istnieje...

Dr. ZOFIA BOŃCZA

P.S.: A swoją drogą, może nastał już czas dla krewnych naszej Czytelniczki by znaleźć sobie... swoje własne mieszkanie?

UWAGA! NOWE OBNIŻONE CENY NA PACZKI DO POLSKI

\$1.80 za kg
PACZKI MORSKIE

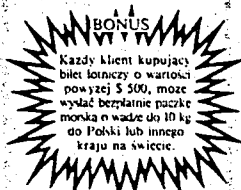
\$3.80 za kg
PACZKI LOTNICZE

Już z górą 6 lat

firma Save-O-Way wysyła

regularnie kontenery z paczkami do Polski

Save-O-Way jako autoryzowany przedstawiciel PeKaO wysyła sprawnie pieniądze na konta, owoce cytrusowe, lekarstwa, paczki żywnościowe, samochody, maszyny rolnicze itp.

**BIURO PODRÓŻY
SAVE-O-WAY**

OVERSEAS SERVICES

A division of 547319 Ontario Ltd
WORLD WIDE TRAVEL
331 RONCESVALLES AVE.
TORONTO, ONT. M6R 2M8
CANADA

Tel: (416) 532-3042

Godziny otwarcia:
Od poniedziałku do czwartku 10 - 6
piątki - 10 - 7, soboty 10 - 4

- BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW
- PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI LOT
- ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ
- KUPONY ORBISU I PRZYGOTOWANIE DOKUMENTÓW PODRÓŻY
- SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

Do wszystkich paczek obowiązują dopłaty bez ograniczenia wagi

LISTA TERENOWYCH PRZEDSTAWICIELI SAVE-O-WAY

**PACZKI
DO
POLSKI**

Oakville Ont. White Oak Deli 149 Lakeshore Rd. E. Tel: 844-9521	London Ont. Balaton Travel 205 Wellington St. Tel: 672-6390	Oshawa Ont. 869 Capri Cres. Tel: 576-6725	St. Catharines Ont. St. Joseph's Bakery 53 Facer St. Tel: 937-4411
Brantford Ont. Polonaise Deli 24 Dalhousie St. Tel: 753-7550	Hamilton Ont. Kustra's Meat Market 747 Barton St. E. Tel: 545-6788	Kitchener Ont. Kazan Overseas Parcels 83 Shanley St. Tel: 743-7653	Woodstock Ont. Holy Cross Church 169 Ingersoll Rd. Box 410, Woodstock Tel: 539-1050
Delhi Ont. Aleksander Bozek RR 1 Delhi Tel: 582-1058	Windsor Ont. Werner Shoes 1528 Wyandotte St. E. Tel: 256-6544	Kingston Ont. Maciek Rajszel 236 Weller Ave. Tel: 542-6319	

PONOWNE SPOTKANIE Z ROMUALDEM SZEREMIETIEWEM

W związku z olbrzymim zainteresowaniem Polonii w Toronto działalnością partii niepodległościowych w Polsce, Romuald Szeremietiew, działacz Polskiej Partii Niepodległościowej mówić będzie na temat

"POLSKA

**W OBliczu NOWEGO
STANU WYJĄTKOWEGO?"**

Spotkanie odbędzie się dnia 12 stycznia (czwartek) o godzinie 7:30 w domu SPK, przy ulicy Beverley.

Polish Canadian Action Group

WIĘZIENI

Kiedy kapitan Grossjahn opuszczał na swoim statku "Petersberg" port w Wiedniu, nie przypuszczał jaki czeka go los. Spokojnie minął cztery porty na Dunaju i dotarł wreszcie do miejsca przeznaczenia - portu Szmír nad Morzem Marmara.

"MS Petersberg" należący do duńskiego armatora Nielsen Chartering SA został wynajęty przez bawarskiego Loyda w Regensburgu i miał przewieźć i rozładować w Szmirze 1176 ton odpadów, według listu przewozowego miały to być "odpady budowlane".

Według zlecenia tureckiego przedsiębiorstwa handlowego, ładunek miał zostać przewieziony na wysypisko śmieci w centralnej Turcji. Stało się już niemal normalne, że przy wzrastających odpadach trujących w krajach wysoko uprzemysłowionych są one przewożone do krajów Trzeciego Świata.

Ten transport podlegał tymczasem przepisom o zasięgu międzynarodowym. Władze Szmiru nie zgodziły się na wyładunek. Ładunek zawierał promienie radioaktywne, 140 becquereli na kilogram. Kapitan Grossjahn wziął kurs na Rumunię.

Próba pozbycia się ładunku w porcie Sulina nie powiodła się. Tym razem wkroczyły władze rumuńskie, nie wyraziły zgody na wyładunek ani na powrotną drogę Dunajem. Odtąd rozpoczęło się krążenie statku po Morzu Czarnym, pilnie śledzony przez Rosjan i Bułgarów pływając jak "latający Holender" z miejsca na miejsce.

Kiedy usiłował wypłynąć przez jedno z ramion przy ujściu Dunaju i skierować się do Austrii został zatrzymany przez marynarkę sowiecką. Bułgarzy ostrzegli przeze mnie kapitana, że jeżeli zauważą, iż usiłuje ładunek wrzucić do morza, skierują przeciwko niemu działą.

Przyczyną tej gwałtownej reakcji było ostrzeżenie Rumunów, że "Petersberg" nie ma na swoim pokładzie odpadów budowlanych z Wiednia, lecz wysokoaktywne odpady atomowe pochodzące prawdopodobnie z RFN. Minister obrony środowiska

w RFN zdementował te pogłoski, twierdząc, że są to odpady zawierające resztki środków chemicznych.

W Bonn i Wiedniu odbywa się teraz zgadywanie, czym kierowali się Rumuni wzniecając taką panikę - ostatecznie do niedawna sami nie byli tacy skrupulatni z własnymi trującymi odpadami w swoim kraju. W czerwcu, w tym roku zostali zwolnieni minister handlu zagranicznego i inni wysocy dygnitarze w związku ze skandalem z zatrutymi odpadami w wolnym porcie Sulima.

Przedstawiciele kierownictwa partii i rumuńskie przedsiębiorstwo handlu zagranicznego wyraziło zgodę, za wysokie łapówki, na składowanie w Rumunii przez włoskie przedsiębiorstwa 4000 ton wysoko trujących odpadów.

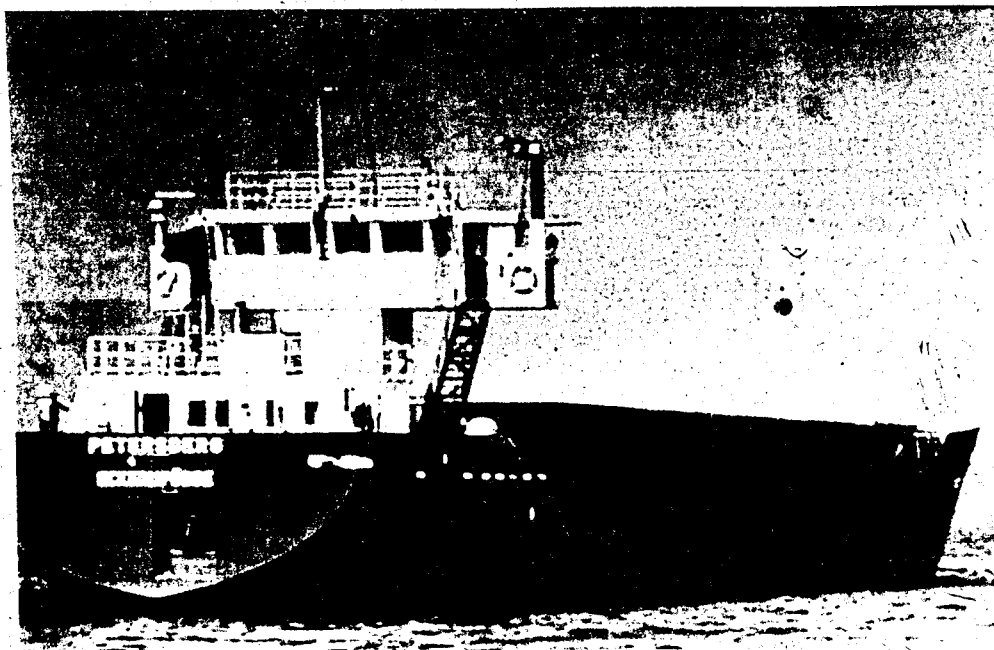
Żadna z austriackich firm nie potrafi wyjaśnić, co spowodowało, że zarówno komunistyczna Rumunia, jak i Turcja - państwo należące do NATO, nie wyraziły zgody na rozładowanie statku. Ładunek gruzu i ziemi pochodził, według listy przewozowej, z granicy austriacko-szwajcarskiej, z miejsca gdzie rozpoczęto budowę farmaceutycznej firmy Pharma.

Przygotowując teren pod budowę koparki natrafili na zakopane w ziemi resztki olejów i lakierów po istniejącej tam poprzednio fabryce lakierów, która zbankrutowała. Zakład niszczenia odpadów promieniotwórczych zlecił wiedeńskiej firmie pozbycie się tego niebezpiecznego ładunku.

Firma winna stosować się do obowiązujących przepisów. Przedsiębiorstwo Pharma było już dwa lata temu gwałtownie atakowane za sprowadzenie z Afryki 20 szimpansów, którym miano zaszczerpić AIDS. Znowu firma musi publicznie oczyścić swoje dobre imię.

Największa część tego ładunku, 8000 ton, jest zdeponowana w Austrii, gdzie spokojnie leży i nikt się o nią nie troszczy.

Dużo mniejszą częścią zajęła się firma Goschl, 1176 ton, która spowodowała tyle zamieszania. Dlaczego Goschl wpłatał się w

tę całą sprawę jest zagadką. Firma ta zajmuje się budową maszyn i planowaniem urządzeń do niszczenia i oczyszczania śmieci.

Wszystkie firmy, które zajmowały się ładunkiem "Petersberga" są zdumione, iż robi się tyle zamieszania wokół sprawy, która nie stanowi żadnego niebezpieczeństwa. Zdziwienie wyraża także austriackie ministerstwo spraw zagranicznych twierdząc, że ładunek został zbzdany i nie zawiera żadnych trujących substancji. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami jest on zanieczyszczony benzolem i xylem, konkretnie 57 mg na litr. Nie widziano potrzeby badania go na radioaktywność.

Mierzone przez Turcję promieniowanie 140 becquereli jest zupełnie normalne.

W krajach EWG górna granica w żywności dla dzieci wynosi 370 becquereli.

Tymczasem, kapitan Grossjahn, wraz z żoną i dwojgiem dzieci oraz trzema członkami załogi jest więźniem na własnym statku. Wprawdzie pozwolono mu zawinąć do jednego z tureckich portów, lecz władze nie pozwalają ani rodzinie ani załodze wyjść na ląd.

Tłum.: S.CECH

Der Spiegel

**SPRAWNIE, SZYBKO,
TANIO
WYSYŁAMY ZLECENIA
DO POLSKI**

Istnieje od 1929 r.

OKAZJA! OKAZJA! OKAZJA!

POLONEZ 1,5 SLE - US \$ 4.800.00

POLONEZ 1,6 SLE - US \$ 4.950.00

FSO 1,5 ME - US \$ 3.800.00

ponadto w sprzedaży:

LADA 2108/1300 - US \$ 4.450.00
SAMARA

SKODA 120 L - US \$ 3.750.00
LADA 2107/1500 - US \$ 4.300.00
IMPORT FIŃSKI

IŁOŚĆ OGRANICZONA!

Szczegółowych informacji udzieli biuro:
PEKAO TRADING CO. (Canada) LTD.
1610 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6P 1A7
TEL. (416) 588 - 1414

lub

UPOWAŻNIONY PRZEDSTAWICIEL PEKAO

PROŚBA

W związku z przygotowaniem książki poświęconej śp. księdzu Jerzemu POPIEŁUSZKO, zwracam się do Czytelników "Echa-Tygodnika Polskiego" z prośbą o pomoc w skompletowaniu niezbędnej dokumentacji: wiersze, pieśni, reprodukcje obrazów, rzeźb i fotografii dotyczących księdza Jerzego.

Wszelkie materiały prosimy przysyłać na adres:
Jacek Skoczkowski, Box P.181 Station B
Ottawa, Ontario, K1P 6C4, Canada.

Echo Research Institute
wraz z Canadian Society for the
Comperative Studies

organizuje sesję Different Faces of
Canadian Culture, w Glendon College,
2275 Bayview Avenue, Toronto, w sobotę
21 stycznia o godz. 9 - 4:30.

Sesje dotyczą ogólnie kanadyjskiej kultury i sztuki. W sesjach biorą udział m.in. profesorki: Aleksander Matejko, Barbara Sharati, Jadwiga Byszewska, Ewa Stachniak.

Wstęp 10 dol., lunch 5 dol.

Sesji towarzyszy wystawa otwarta od
16 do 28 stycznia. Otwarty wernisaż 21 stycznia o godz. 4.00. Cumberland Terrace Upper Level, Bay Street i Bloor.

TROSKA O KLIENTA NASZĄ DEWIZĄ

Telefon
532 - 4444

Główne biuro
217 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. M6R 2L6

**SŁUŻYMY CI
NASZYM
DOŚWIADCZENIEM**

Jeśli zamierzasz kupić lub
sprzedać posiadłość
w Ontario, czy to dla siebie,
czy jako inwestycję, czy to
obiekt przemysłowy, farmę,
domek letniskowy, motel -
pensjonat itd.
zwróć się do nas
w celu dokonania bezpłatnej
wyceny...

ECHO W TYM TYGODNIU POLECA:

• "Different Faces of Canadian Art" to tytuł wystawy organizowanej przez ECHO-Research Institute i Canadian Society for the Comparative Study of Civilization. Wystawa czynna będzie od 16 do 28 stycznia 1989 roku w godz. od 12 do 17 od poniedziałku do soboty. CHP Heritage Centre, Cumberland Terrace, Upper Level (Bay Street end). Wstęp wolny.

• Wybitne filmy za darmo! We wtorek! Gdzie? W Studio Theatre, 235 Queens Quay W. 17 stycznia w programie "The Legend of Suram Fortress" Sergieja Paradjanowa, film z 1984 r. Organizatorzy proszą o wcześniejsze przyjsie, bo miejsc stojących brak!

• Urodziny Robbie Burne'a, wybitnego poety, który nigdy nie zostanie zapomniany, będą wyprawiane w Mackenzie House, 82 Bond St. 21 i 22 stycznia. Tel. 392-6951.

• Od 24 stycznia, po 20-miesięcznym tournée poza Toronto, musical "Cats" z powrotem na deskach Massey Hall, 178 Victoria St. Tel. 872-CATS.

• Angela Hewitt, zwyciężczyni międzynarodowego konkursu muzyki Bacha, grać będzie Ravela w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828. 25, 26 i 28 stycznia.

• "Letters Home" - biograficzna sztuka oparta na listach do matki nieżyjącej Sylwii Plath. Od 19 stycznia do 4 lutego w The Studio, Alumnae Theatre, 70 Berkeley St., tel. 364-4170.

• Wystawa fotografii zrobionych w trakcie nienazwanej wyprawy NASA w kosmos. Do 31 stycznia w Ontario Science Centre, 770 Don Mills Rd. (429-4100).

• Mazowsze w Toronto! 22 i 23 stycznia o godz. 20 w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828.

W niedzielę 22 stycznia 1989
o godzinie 730 wieczorem

JACEK
FEDOROWICZ

będzie miał w
Grupp Fireside Lounge w Canisius College
(Student Center)

WIECZÓR
AUTORSKI

- w Buffalo, N.Y.
na który zapraszają Państwo
organizatorzy

Solidarity and Human Rights Association, Inc. Polish Cultural
Foundation i Institute of Faith and Justice of Canisius College

Janek Fedorowicz jest absolwentem Wydziału Malarstwa Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Pięknych w Polsce znany szerokiej publiczności jako autor satyrycznych programów telewizyjnych, magazynu radiowego "Sześćdziesiąt minut na godzinę", autor szeregu książek oraz artysta grafik. Sztuka Fedorowicza udośćniona jest Polakom na emigracji ze pośrednictwem kaset video rozpowszechnianych przez paryski KULTAK. Od czasów stanu wojennego Fedorowicz przedstawił swoją sztukę wyłącznie w ramach kultury niezależnej.

...na Wieczór wolny, proponowana składka \$ 10 na osobę

Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne
The Polish Canadian Society of Music

zaprasza na koncert zatytułowany:

ARCYDZIEŁA MUZYKI HANDLA

w programie

George Frederic Handel

HYMNY KORONACYJNE:

Let Thy Hand Be Strengthened

My Heart Is Inditing

The King Shall Rejoice

CONCERTO GROSSO OP. 3 NO. 2

CONCERTO GROSSO OP. 6 NO. 10

RECORDER SONATA OP. 1 NO. 4

wykonawcy:

Janos Ungvary - flet prosty

Wiesława Todros - klawesyn

MUSICA ANTIQUA

Chór i Orkiestra Kameralna

Polsko-Kanadyjskiego Towarzystwa Muzycznego

Maciej (Matthew) Jaskiewicz - dyrygent

Piątek, 13 stycznia, 1989, godz. 20, Church of the Redeemer, 162 Bloor St. W.
(przy Avenue Rd.). Bilety: \$10 (\$8 dla członków towarzystwa)
do nabycia przy wejściu lub w przedsprzedaży
w POLIMEX TRADING, 215 Roncesvalles Ave., tel. 597-7914.
Dodatkowe informacje można uzyskać dzwoniąc pod 421-7416

Janusz Głowacki

For Martha Swojda

OD MUCH DO KARALUCHÓW

POLOWANIE NA KARALUCHY - to tytuł sztuki teatralnej Janusza Głowackiego, która w reżyserii Tadeusza Lisa będzie wystawiana w Bluma Appel Theatre (St. Lawrence Centre) od 18 stycznia do 26 lutego. Głowacki, którego niektórzy z nas znają z satyryczno-komediowego filmu "Polowanie na muchy", osiadł w Nowym Jorku, zaczął pisać po angielsku i z much przerzucił się na karaluchy.

W grudniu 1981 Głowacki był w Londynie na premierze swojej sztuki "Cinders" (Popioły) i już miał wracać do Polski, kiedy to "wybuchł" stan wojenny. Z Anglii trafił do Nowego Jorku, gdzie po bardzo trudnych początkach, zaczyna się "urządzać", dostaje "zieloną kartę", sprowadza z Polski rodzinę i pisze sztuki, które przynoszą pierwsze sukcesy.

"Polowanie na karaluchy" jest, jak wiele innych utworów Głowackiego, gorzko-satyryczną komedią. Tematem są perypetie polskiego małżeństwa, Anki i Janka Krupińskich, gnieżdżących się w jednopokojowym mieszkaniu nowojorskim i borykających się z kłopotami codziennego życia w nowym kraju, ze zmartwami polskiej przeszłości, no i - walczących z karaluchami.

Wprawdzie sztuka nie jest opowieścią o życiu autora i jego rodziny, jest ona jednak pełna elementów autobiograficznych. Ponadto, o ile wierzyć entuzjastycznym recenzjom w New York Times i innych "liczących się" gazetach, jest bardzo śmieszna i zaskakująca w swojej satyrze.

Reżyseria Tadeusz Lis, scenografia i kostiumy Adam i Irena Kołodziejowie.

Pekao
AUTHORIZED
DEALER

WYCIECZKI

ZAPROSZENIA - \$ 40.00

WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW

UBEZPIECZENIA SZPITALNE

DLA ODWIEDZAJĄCYCH -

100 dni TYLKO \$ 135.00

BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531 - 4648

**HUMBERVIEW
INSURANCE
BROKERS LTD.**

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:

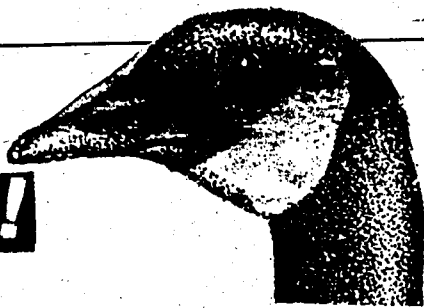
DOMY

SAMOCCHODY

KOMERCYJNE

SKLEPY

O, KANADA!

W komentarzach do debaty o wolnym handlu wyczytałam określenie, że niektórzy z parlamentarzystów nazywani są "loose fish" (wolne rybki), inni "trained seals" (tresowane fokl). O co tu chodzi. Czy w parlamencie posłowie nie są wolnymi ludźmi?

Są. A jakże. Podlegają jednak tzw. "partyjnej dyscyplinie". Tylko w szczególnych przypadkach poseł zwolniony jest z tej dyscypliny i głosi bzdury zgodnie z opinią swych wyborców, uzyskana drogą konsultacji lub sondaży, bądź zgodnie ze swym sumieniem. Ostatnio mieliśmy dwa przypadki swobodnego głosowania posłów w sprawie przerywania ciąży i kary śmierci. W innych sprawach posłowie realizują politykę partii planowaną przez swego lidera. Wolne rybki to ci, którzy wyłamują się z tych zasad. Termin wymyślił sir John Macdonald. Natomiast konserwatysta George Drew nazwał tresowanymi fokami tych posłów z tylnich ław parlamentu, którzy robiąc wrażenie zbuntowanych czy spontanicznie reagujących wykonują ściśle polecenia parlamentarnej starszyny. Na tylnich ławach zasiadają posłowie, którzy nie piastują funkcji w administracji i partii.

Jakie są moje prawa konstytucyjne jako mieszkańca tej ziemi?

Prawa człowieka ujęte są w rozdziale B Aktu Konstytucyjnego z 1981 roku zwany Canadian Charter of Rights and Freedoms. Karta Praw stwierdza na wstępie, że oparta jest na podstawowych zasadach uznania Boskiej władzy i prawa. Czterema podstawowymi wolnościami zagwarantowanymi przez kartę praw są: wolność myślenia, wiary, wyrażania opinii i przekonań, włączając w to wolność prasy i innych środków masowej komunikacji, swoboda formowania pokojowych organizacji i związków. Oprócz praw człowieka zastrzeżonych konstytucyjnie, Kanada posiada pakiet praw, zwany Canadian Bill of Rights, co jest skrótem z pełnej nazwy, która brzmi: An Act for the Recognition and Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Królewską aprobatę uzyskał ten akt w sierpniu 1960 roku. Sprawa cała leżała mocno na sercu ówczesnemu premierowi Diefenbakerowi, który nie mógł marzyć o samodzielnej kanadyjskiej konstytucji, a dostrzegał sporą lukę w prawnym systemie kraju. Akt prawny gwarantuje prawo jednostki do życia, wolności, bezpieczeństwa osobistego, posiadania własności, równości wobec prawa, równą dla wszystkich, ochronę prawną, wolność wyznania, wystąpienia publicznego i

zebrań oraz prasy, brak dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie narodowe, kolor skóry, religii, czy płeć. Znaczenie prawne tego Aktu straciło na znaczeniu z chwilą wprowadzenia praw człowieka do konstytucji kanadyjskiej. Traktowane jest jako uszczegółowienie bądź interpretacja zasad konstytucyjnych.

Jaka jest różnica pomiędzy "sitting" a "session" w parlamencie?

Z grubsza jak między nasiadówka a siedzenie w pracy. "Sitting" oznacza jednodniową specjalną naradę parlamentu. "Session" - czyli sesja trwa miesiące i parlamentarzyści uczestniczą w niej przez 5 dni w tygodniu, zwykle tydzień za tygodniem aż do radoznego, lub nie, finału. Parlament musi odbyć przynajmniej jedną sesję w roku. Na ogół wszystko się robi, żeby nie przekroczyć półrocznej sesji. Historia parlamentu ma swoją przeciętną, która wynosi 170 dni. Treść sesji wyznacza Mowa Tronowa - formalne wystąpienie w głoszone w imieniu Królowej przez Gubernatora Generalnego na otwarcie nowego parlamentu. Nawiasem mówiąc, jest to, jak już wyjaśnialiśmy, zwykle po prostu program rządzącej partii zaaprobowany formalnie przez Królową. Królowa lub jej reprezentant nie aprobuje podpisem wszystkich przegłosowanych przez parlament i senat praw. Niektóre ważne lub kontrowersyjne ustawy parlamentarne zyskują królewską aprobatę jako argument publiczny "koronny". Jest to wówczas publicznie ogłoszone w obu izbach parlamentu. Nie zdarzyło się, by wycofano królewski podpis bądź by nastąpiła oficjalna odmowa w tej kwestii.

Czy to możliwe, że wielki Ernest Hemingway mógł pisać do Toronto Star?

Mało że pisał, to jeszcze żył z tego (czego nie można powiedzieć o autorach w gazetach etnicznych). Ernest Hemingway (1899-1961) laureat literackiego Nobla w 1954 roku, pisywał kawałki dla dziennika Star i jego tygodniowego dodatku. W Toronto mieszkał w 1919 roku i w latach 1923-24, jako bardzo jeszcze początkujący pisarz. Tutaj urodził się w 1923 r. jego syn, zwany Mr Bumpy. W międzyczasie pisywał korespondencje z Paryża. Nie wszystkie były aprobowane przez naczelnego, choć nie ze względu na lewicowość, lecz chropawą stylistykę. Co to było, można poczytać. Wszystkie kawałki opublikował William White w 1967 r. w osobnej książeczce.

KALENDARIUM

Gdy w styczniu susza, wszystko się na wiosnę rusza.

Styczeń w łód obfity, będzie plon sowity.

12 stycznia - czwartek

Wschód Słońca: 07.40 Zachód Słońca: 16.42
Wschód Księżyc: 10.19 Zachód Księżyc: 23.01

Imieniny obchodzą: Arkadiusz, Benedykt, Bernard, Czesława, Greta, Tatiana i Tycjan
PATRONI:

Św. Tatiana żyła w czasów cesarza Aleksandra Sewera i poniosła śmierć męczeńską w 226 r. Św. Arkadiusz pochodził z Cezarei Mauretańskiej (obecnie Algieria), zginął męczeńsko za panowania Dioklecjana. Św. Benedykt był mnichem angielskim, zasłużonym w dziedzinie liturgii i sztuki. Zmarł w 690 r.

Tatiana (Tajana) - starożytnym, szczególnie popularne w Rosji i dlatego niesłusznie uważane za rosyjskie.

Arkadiusz - łac. arcadius (rodem z Arkadii, greckiej krainy szczęśliwości). Benedykt - łac. benedictus (błogosławiony).

13 stycznia - piątek

Wschód Słońca: 07.40 Zachód Słońca: 16.43
Wschód Księżyc: 10.39 Zachód Księżyc: ----

Imieniny obchodzą: Bogomir, Bogumiła, Gotfryd, Hilary, Lew i Weronika
PATRONI:

Św. Hilary był biskupem w Poitiers, a także pisarzem religijnym. Zmarł w 367 lub 378 r. Bł. Weronika Negroni była prostą zakonnicą włoską. Słynęła z mądrości, a także prorocत्व. Zmarła w 1497 r.

Hilary - gre. hilaros (radosny, wesoły). Weronika - gre. iere eikon (święte oblicze).

1870 - Urodził się Henryk Opieński, muzykolog, kompozytor i dyrygent (zm. w 1942 r.).

14 stycznia - sobota

Wschód Słońca: 07.39 Zachód Słońca: 16.45
Wschód Księżyc: 11.01 Zachód Księżyc: 00.17

Imieniny obchodzą: Feliks, Hilary, Nina, Orestes, Odoryk i Radogost
PATRONI:

Św. Feliks z Noli (dziś Włochy) był synem oficera i kapłanem. W obawie przed prześladowaniami ukrywał się. Zmarł w 260 r. śmiercią naturalną. Św. Nina była niewolnicą, żyła w IV w. na dworze króla Gruzynów.

Feliks - łac. felix (szczęśliwy, urodzajny).

Federacja Polek Ogniwo 11 urządziła KONKURS RECYTATORSKI POEZJI POLSKIEJ dla młodzieży szkół średnich i wyższych.

Czas trwania recytacji dowolnie wybranego utworu 5 do 10 min.

Dla zdobywców pierwszych trzech miejsc zostały ufundowane wysokie nagrody, a także zostaną wręczone dyplomy dla uczestników konkursu.

Konkurs odbędzie się dnia 30 kwietnia br. o godz. 2 po poł. w domu SPK, 206 Beverley, Toronto. Osoby zainteresowane prosimy o przesłanie swojego zgłoszenia imię, nazwisko, data urodzenia, szkoła, adres zamieszkania, telefon, oraz kopie wiersza do dnia 31 marca br. na adres Ogniwa: 75 Emmett Ave. Apt. 904, Toronto, Ont. M6M 5A7, tel. 243-7594.

Braźniamy, że w konkursie nie może brać udziału młody, pracująca zawodowo na scenach teatralnych.

Za Zarząd Ogniwa
J. Sztrumf (przewodnicząca)

Nina - prawdopodobnie od nazwy miasta Niniwy i władcy imperium asyryjskiego - Ninosa.

15 stycznia - niedziela

Wschód Słońca: 07.39 Zachód Słońca: 16.46
Wschód Księżyc: 11.25 Zachód Księżyc: 01.35

Imieniny obchodzą: Arnold, Dąbrowka, Dobrawa, Domastaw, Imberta, Ita, Makary, Maur, Paweł i Sekundina
PATRONI:

Św. Paweł Pustelnik urodził się w Tebach ok. 228 r. Jako chrześcijanin uciekł z domu zamożnych rodziców na pustnię i przeżył tam ok. 90 lat. Jest patronem paulinów.

Św. Ita, irlandzka zakonnica, znana z prorocत्व, zmarła w 577 r.

Bł. Arnold Janssen (1837-1909) był niemieckim kapłanem i misjonarzem, założył zakon werbistów.

Paweł - łac. paulus (drobny).

Ita - skróć niemieckiego imienia biblijnego Judyta.

1878 - Rozpoczął się we Lwowie pierwszy w dziejach polskiego ruchu robotniczego proces sądowy socjalistów polskich oraz ukraińskich.

16 stycznia - poniedziałek

Wschód Słońca: 07.38 Zachód Słońca: 16.47
Wschód Księżyc: 11.56 Zachód Księżyc: 02.55

Imieniny obchodzą: Czcirad, Gustaw, Honorat, Marcelli, Waldemar i Włodzimierz
PATRONI:

Św. Marcelli był papieżem, którego krótki pontyfikat przypadł na lata 306-307.

Św. Honorat był pustelnikiem, a potem biskupem w Arles. Zmarł w 429 r.

Marcelli - starożytnie imię.

Honorat - łac. honoratus (czczony, szanowany).

Waldemar - niemieckie imię bez patrona.

Włodzimierz - obecnie obchodzimy 15 lipca.

17 stycznia - wtorek

Wschód Słońca: 07.37 Zachód Słońca: 16.48
Wschód Księżyc: 12.34 Zachód Księżyc: 04.11

Imieniny obchodzą: Antoni, Jan, Marian, Rościśław i Sabinian
PATRONI:

Św. Antoni Pustelnik (zwany też Opatem) urodził się w 251 roku w Egipcie. Wielki asceta, przebywał jako pustelnik w Libii, a następnie nad Nilem i nad Morzem Czerwonym. Zmarł w 366 r. Średniowiecze czciło go jako patrona chroniącego przed zarazą i ogniem oraz opiekuna zwierząt.

Antoni - imię starożytnie.

Rościśław - imię to nie ma patrona.

1918 - Urodziła się Helena Marusarzówna, narciarka, siedmiokrotna mistrzyni Polski w konkurencjach alpejskich, w czasie okupacji hitlerowskiej kurier ruchu oporu na trasie Zakopane-Budapeszt (zm. w 1941 r.).
1945 - Wyzwolenie Warszawy.

18 stycznia - środa

Wschód Słońca: 07.37 Zachód Słońca: 16.50
Wschód Księżyc: 13.23 Zachód Księżyc: 05.21

Imieniny obchodzą: Beatrycze, Jaropek, Małgorzata, Marta i Piotr
PATRONI:

Św. Małgorzata, zwana Węgierską, ur. w 1242 r., była córką króla Beli IV. We wczesnym dzieciństwie została oddana do klasztoru jako wotum za uratowanie kraju przed Tatarami. Zmarła w 1270 r. Zazwyczaj przedstawia się ją w habicie dominikańskim, z lilią i książką w ręku oraz z koroną położoną u stóp.

Małgorzata - gre. margarites (perła).

Jaropek (nie ma patrona) - prasłow. jary (świeży, surowy) + pek (pułk).

MSZA ŚW. ZA OJCZYZNĘ

29 stycznia, niedziela,
godz. 5 po poł.

w kościele św. Teresy, 10th Street,
róg Lakeshore Blvd. West.

Po Mszy, jak zwykle,
interesujące spotkanie. Tym razem
spodziewamy się przyjazdu znanego
działacza Solidarności z Pomorza
Mariana Jurczyka.

**BRUNO SCHULTZ
POLISH WRITER AND ARTIST
KILLED IN DROHOBYCZ IN 1942.
A PRIVATE COLLECTOR AND
RESEARCHER IS LOOKING TO
PURCHASE DRAWINGS, CLICHE
VERRE, ORIGINAL LETTERS AND
FIRST BOOK EDITIONS OF
BRUNO SCHULTZ.
PLEASE WRITE TO:
Simmon Schochet Ph.D.,
68 Montague Street,
Brooklyn Heights, N.Y. 11201,
or call collect evenings at area code
(718) 625 - 1759.**

Zaczęło się to "któregoś dnia". Otóż któregoś dnia właśnie mój młodszy syn - 13 lat - wrócił do domu jakiś zde gustowany. Zapytany o co chodzi, odpowiedział mniej więcej tak:

- E, nie, nic tylko ci ludzie są tacy dziwni jacyś.

- Jacy ludzie i dlaczego dziwni?

- No, to byli jacyś Polacy, w Canadian Tire ich widziałem... - i urwał.

- Nie przesadzaj - mówię - Polacy w Toronto to nie tak znów dziwne zjawisko.

- Ale oni starali się mówić po angielsku, a mówili tak, że zęby bolały.

Młodość jest bezkompromisowa i nie dobiera słów krytyki.

- To ciągle niczego nie dowodzi, tu bardzo wielu źle mówi po angielsku, to wcale nie musieli być nasi.

- Nie musieli, ale byli. Raz jedno z nich zawołało do dziecka - "chodź tu" po polsku, a potem znów przeszli na tak zwany angielski. Mówię ci - okropnie mówili. Po co się wysilają jak nie potrafią?

To ostatnie zdanie wbiło mi się w pamięć. A, że jakiś czas temu przeczytałem artykuł pani Bończy, w którym między innymi poruszała ona ten właśnie problem, to wszystko to razem wzięte skłoniło mnie do wyrażenia swego zdania. Tym bardziej że w wymienionym artykule brak było zdecydowanej opinii. Nie mam tego, Boże broń, za złe autorce, ale, że ja w tej akurat materii nie mam wątpliwości...

Więc - rozmawiać z dziećmi po polsku czy nie?

Pytanie to wielu osobom wyda się głupie - odpowiedź jest przecież oczywista. Kłopot tylko, która. Bo możliwe są dwie: że tak i że nie. Zwolennicy tego drugiego poglądu zazwyczaj popierają go takimi argumentami: żyjemy w Kanadzie, tu mówi się po angielsku, więc niech się dziecko uczy tego, co mu naprawdę będzie potrzebne. Czasem wzmocniane to jest dodatkową motywacją - dziecko ma w szkole kłopoty z angielskim, więc jeśli w domu będzie tylko ten język - szybciej i łatwiej się nauczy.

Bywa też, że rodzice są bezradni, jak twierdzą, bo dzieci mówią po angielsku i forsowanie polskiego to tylko walka z wiatrakami. Nie ma sensu się szarpać.

Sprawa języka jest tylko fragmentem szerszego zagadnienia. Czy w ogóle utrzymywać dzieci w kontakcie z szeroko rozumianą kulturą polską, czy nie?

Moim zdaniem zdecydowanie tak. Powody, dla których gra jest warta świeczki można podzielić na trzy grupy. Pierwszej (... Bóg, Honor, Ojczyzna...) nie będę analizował, bo musiałbym walić z grubej albo i najgrubszej rury. Sam nie lubię, gdy ktoś mnie na ten temat poucza to i ja nie będę. Są to rzeczy bardzo osobiste i indywidualne. Przejdźmy do grupy drugiej dotyczącej "dobrej dziecka". "Przecież to właśnie dla jego dobra mówimy z nim po angielsku, to jest coś bez sensu, mówić z nim po polsku. Dla jego dobra?". Tak. Właśnie tak. Po pierwsze - nie oszukujmy się - praktycznie nikt, kto dotarł tu jako człowiek dorosły, nie będzie nigdy mówił po angielsku naprawdę dobrze. I dotyczy to nie tylko wymowy, ale i gramatyki i, co jest może najtrudniejsze, stylu. Większość z nas, nawet po latach, od czasu do czasu powie coś, co nawet napisane wyglądałoby jakoś obco. Jakie pożytki mogą dla dziecka płynąć z tego, że wysłuchuje w domu kulawej angielszczyzny trudno pojąć. Ja ich nie znam. Jak ma to mu pomagać w szkole, chyba jeszcze trudniej zgadnąć. Ale to wszystko jest w gruncie rzeczy mało ważne. Prędzej czy później nasze dzieci jednak się języka nauczą i nasza pomoc najwyżej moment ten opóźni, a nie uniemożliwi. Prawdziwe zagrożenie tkwi gdzie indziej. Zastanówmy się, co w przyszłości może o Polsce, jej języku i kulturze myśleć takie byłe dziecko. Wydaje mi się, że istnieje ryzyko, że może mu się wydawać, że wszystko co polskie jest jakieś gorsze, głupsze. Może się zdarzyć, że w jego umyśle wytworzy się pogląd, że rodzice jakby się tej polskości wstydzili, czy co? Nie twierdzą, że tak być musi. Na szczęście w większości wypadków - pewnie nie. Ale możliwość taka na pewno istnieje.

POLSKIE DZIECKO W POLSKIM DOMU, TYLE ŻE W KANADZIE

CZY ROZMAWIAĆ Z DZIEĆMI PO POLSKU?

WOJCIECH SIARKIEWICZ

"No i co z tego, jeśli nawet" - mógłby ktoś powiedzieć. "Żyjemy w Kanadzie, tu się mówi..." itd. Posuńmy się więc w tym doświadczeniu umysłowym, krok dalej. Otóż, jeżeli nasze dziecko nie będzie praktycznie mówić ani słowa po polsku, to nie przestanie być pochodzenia polskiego. To jest po prostu niemożliwe. Teraz odpowiedzmy sobie na pytanie: jak się będzie czuł ktoś, kto jest tak naprawdę Polakiem, kto jednak uważa, że bycie nim jest trochę może jakby gorsze może wstydliwe, może jeszcze inne, ale na pewno nie tak dobre, jak bycie tu urodzonym Kanadyjczykiem. To jest naprawdę bardzo nieprzyjemne uczucie - mieć świadomość nieco nawet tylko gorszego pochodzenia. Nikt chyba nie chce narazić swego dziecka na tego rodzaju rozterki.

Chcę jeszcze raz podkreślić - ja nie twierdzą, że tak być musi w każdym przypadku. Ale zadawać sobie trud, łamiąc język na łamanej angielszczyźnie, po to tylko, by stworzyć dodatkowe ryzyko? Przecież to jest bez sensu.

Zajmijmy się teraz trzecią grupą argumentów "za". Tym razem jest to "nasze dobro". Nas, rodziców. Właśnie, egoistycznie pojęte dobro. Czy my też ryzykujemy nie mówiąc z dzieckiem po polsku? Oczywiście,

tak. Wiąże się to z omówionymi już ewentualnymi problemami naszego dorastającego dziecka. Może się na przykład zdarzyć, że nasza pociecha zacznie się nas wstydzić przed kanadyjskimi kolegami. Bo my tak śmiesznie mówimy. Albo usłyszy gdzieś "polski dowcip". On się tym nie przejmie, z jego wymowy nikt się nie zorientuje, że on właśnie jest Polakiem. - rodzice byłiby jednak zdemaskowani natychmiast. Nieprzyjemnie, co? Ale to tylko początek. Jednym z podstawowych powodów, dla których słabnie więź między starszymi już rodzicami a dorosłymi dziećmi jest brak wspólnych tematów do rozmowy. "Jak się czujesz, dobrze?". To dobrze". Byłe dziecko zaczyna mieć coraz więcej własnych spraw, nawet nie kłopotów, po prostu własne życie. "Starzy są owszem mili, ale nudni".

Sprawa kontaktu między pokoleniami nie wiąże się, oczywiście, ściśle i bezpośrednio ze "sprawą polską". Takie sytuacje zdarzają się niestety bardzo często i w kraju, gdzie problemu z językiem nie ma. Ale jest jasne, że tu, w Kanadzie ryzyko zerwania kontaktu jest znacznie, znacznie większe. Po co je jeszcze zwiększać?

Dokończenie na str. 15

Zdjęcie ANDRZEJA STAWICKIEGO

ZDROWIERedaguje:
Dr. LIDIA DOBOSZ**WODA, ZDROWIE
i ODŻYWIANIE**

W ustroju dorosłego człowieka znajduje się średnio około 65% wody. Zawartość wody jest tak ściśnięta, że znaczniejsze odchylenia od niej są zjawiskiem chorobowym. O tym jak życiodajna jest woda świadczy fakt, że człowiek bez jedzenia może przeżyć około miesiąca, natomiast bez wody jest w stanie przetrwać najwyżej kilka dni.

Organizm przeciętnego dorosłego człowieka potrzebuje około 3 litrów wody dziennie w celu utrzymania prawidłowości wszystkich funkcji biologicznych. Tyleż bowiem wody dziennie jest traczone w wyniku normalnego oddychania, pocenia i wydalania. Oczywiście człowiek pracujący ciężko fizycznie traci jeszcze więcej wody i jego zapotrzebowanie na wodę jest jeszcze większe. Utracana w ten sposób woda jest zastępowana wodą wprowadzaną z pożywieniem i napojami.

American Medical Association zaleca **wypijać dziennie przynajmniej 6-8 szklanek wody**. Trzeba jednak zwrócić uwagę na to, że nie wszystkie napoje są równie pożądane. Takie napoje jak kawa, herbata, słodkie napoje gazowane (soft drinks) i napoje alkoholizowane działają moczopędnie i stosowane w nadmiarze przez dłuższy czas mogą przyczynić się do jeszcze większej utraty wody z organizmu. Najlepsze napoje to czysta woda, woda mineralna i soki.

Picie większej ilości wody jest również bardzo pożądane przy nisko kalorycznej diecie. Woda pomaga w uzyskaniu uczucia

sytości. Tak, że łatwiej jest opanować łaknienie na nadmiar jedzenia.

Wielu osobom zdarza się odczuć skutki wspaniałej zabawy połączonej ze spożyciem większej ilości alkoholu. Alkohol bowiem przyczynia się do odwodnienia organizmu, stąd też złe samopoczucie i ból głowy następnego dnia. Można temu łatwo zapobiec: picie napojów alkoholowych jak i spożywanie większej ilości pożywienia musi być połączone z piciem dużej ilości wody.

Woda spełnia wiele funkcji w naszym organizmie - transportuje składniki odżywcze jak i wydala zanieczyszczenia, jest istotna do trawienia, cyrkulacji płynów w organizmie i utrzymania temperatury ciała. Woda działa jako środek nawilżająco-smarujący połączenia stawów i inne wewnętrzne organy. Woda zabezpiecza płód w czasie ciąży. Zawartość wody różni się bardzo między poszczególnymi częściami ciała. Krew zawiera około 92%, mięśnie i mózg około 75%, a kości około 22% wody.

Zachwianie balansu wodnego w organizmie dzieci jest szczególnie niebezpieczne, utrata wody spowodowana biegunką lub wymiotami może zagrażać życiu. Utracana w ten sposób woda musi być jak najszybciej uzupełniona.

Znaczenie wody jest tematem tak istotnym i rozległym, że powrócę do niego w następnych odcinkach ZDROWIA.

POLAK NIE ZGINIE

Polish Canadian Community Services (Toronto)
2333 Dundas Str. West,
Suite 408,
Toronto, Ont. M6R 3A6,
Tel. (416) 533-9471

PROWADZI:

1. POLISH SOCIAL SERVICES BUREAU (Biuro Pomocy Socjalnej).
2. FAMILY SERVICES (Poradnię Rodzinną).
3. LEGAL SERVICES (Poradnię Prawną) - tylko w środy.
4. TRANSLATION (tłumaczenia dokumentów).

1. **Biuro Pomocy Socjalnej** jest łącznikiem między petentem i instytucjami rządowymi, lub agencjami, czy biurami prywatnymi.

Notarialne potwierdzenia podpisów i dokumentów. Pracownicy biura udzielają informacji, porad, pomocy w wypełnianiu formularzy, załatwianiu zasiłków, odszkodowań, emerytur, mieszkań dla starszych osób, lub wielodzietnych rodzin, interwencji, OHIP, - możecie zwracać się do nas z każdym zapytaniem i problemem. **ZNAJDZIEMY ODPOWIEDŹ.**

W biurze pracują panie: Krystyna MULARCZYK, Maria ANKER, Elżbieta WOLSKA. U w a g a: potrzebujemy wolontariuszy. (Praca wolontariusza polega na towarzyszeniu petentowi do urzędów i tłumaczeniu między urzędnikiem a petentem).

2. **Poradnia Rodzinną** jest czynna każdego dnia (oprócz środy). Zwracać się może-

cie Państwo ze wszystkimi problemami rodzinnymi. Pracownikiem Poradni jest pani Anna Swystyn.

3. **Poradnia Prawna** jest prowadzona przez adwokatów mówiących po polsku, którzy bezpłatnie udzielają 15-minutowych porad.

W listopadzie porad udzielali: mec. Marek Tufman, mec. Lesław Sosnowski, mec. Krzysztof Preobrażeński, mec. Michał Czuma i powtórnie mec. L. Sosnowski.

4. **Tłumaczenia:** tłumaczenia dokumentów potrzebne do załatwiania spraw emigracyjnych.

Legalizacja dokumentów bezpłatnie. **APEL: POTRZEBUJEMY WOLONTARIUSZY. PROSIMY O FINANSOWE POPARCIE.**

Dyrektor
ELŻBIETA WOLSKA

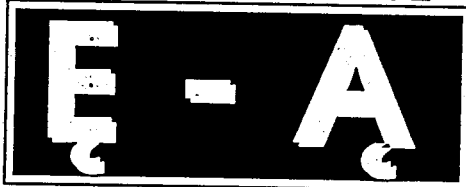
KOMUNIKAT

**LEKARZE NOWO PRZYBYLI
UTWORZYLI KLUB - BANK INFORMACJI** przy Polish Canadian Community Services.

Skład Zarządu: Dr. Wojciech Gziut, Dr. Marek Borkowski, Dr. Urszula Kłos, Dr. Tadeusz Rachwał, Dr. Dorota Rytwińska. Skład "opiekunów": Prof. Stanisław Dubiski, Dr. Leszek Marchow, Dr. Zdzisław Kryński, Dr. Maciej Kuszewski oraz Elżbieta Wolska, Krystyna Mularczyk i Maria Anker z Biura Pomocy Socjalnej, pan Mirosław Huryn.

Na kolejnych trzech spotkaniach wymieniono informacje, materiały i rady oraz ustalono program pracy "banku informacji".

Kolejne spotkanie w 1989 roku - informacje można uzyskać w biurze pomocy socjalnej - 533-9471.

KARNAWAŁOWE

Bywała obiecała małe-co-nieco na temat etykiety karnawałowej, już w tym numerze, ale telefony od Czytelników z prośbą o rozwiązanie problemu prezentów dla nauczycieli z okazji Bożego Narodzenia (i nie tylko) wydały się być sprawą pilniejszą, bo karnawału jeszcze końca nie widać, a prezentów problem na co dzień dokuczliwy, szczególnie w okresie Świąt. Zaczynamy więc od prezentów.

Niektóre szkoły rozwiązują tę sprawę prosto: wydają zarządzenie dla nauczycieli nieprzyjmowania prezentów od uczniów, a uczniom niedawania prezentów nauczycielom. Ale to głównie szkoły prywatne. W szkołach publicznych nie wolno dawać ani przyjmować prezentów wartości powyżej \$10.

Oczywiście, lepiej by było, aby nasza córka z trzeciej klasy szkoły podstawowej nie podarowała swej wychowawczyni z okazji urodzin np. książki pt. "Co każdy o seksie wiedzieć powinien", choć kosztowała ona tylko \$4.50.

Najlepiej jest się spytać w szkole, czy mają jakiś przepis dotyczący obdarowywania nauczycieli. Jeśli takowy jest, to sugerowałabym przestrzegać, by nie stawiać nauczyciela czy własnego dziecka w głupiej sytuacji. A jeśli nie ma, to nie zaciągamy w banku pożyczki na ten cel. Raczej pomóżmy progeniturze zakupić materiały i zrobić coś własnoręcznie (np. zakładka do książki z jedwabiu z dedykacją i podpisem). Miłym prezentem są też słodycze, szczególnie dla nauczycieli, którzy mają własne dzieci.

Kiedy problem prezentów do szkoły został rozwiązany, wróćmy do karnawału, a właściwie - najpierw spróbujmy odpowiedzieć na kilka pytań, które się rodzą w związku z Christmas Parties.

Pierwsza sprawa, to czy zabierać połówkę (mąż, żona), czy też iść w pojedynkę. Na ogół lepiej jest się spytać, jeśli pracodawca (organizator przyjęcia) wyraźnie nie powiedział. Dobrze jest zadać jednocześnie pytanie o stroje obowiązujące. Gdy pada odpowiedź: "Don't dress", nie znaczy to, że dostaliśmy pozwolenie na przyjeździe na zabawę w naszym ukochanym dresiku. Garnitur ciemny jest odpowiedni, dla kobiet garsonka bardziej uroczysta, nie ta, w której codziennie przychodzimy do pracy.

Na pewno nie możemy nadużyć alkoholu, lepiej jest też mieć oko na połówkę, czy przypadkiem się nie zapomina. Broń Boże nie wolno nam się przyznać, że nie pijemy w ogóle. Jeśli mamy taki zamiar, to należy zaraz na początku przyjęcia podać do stołu z alkoholami i przygotować sobie solidną porcję jakiegoś gazowanego bezalkoholowego napitku z dużą ilością lodu i potem już pozostaje nam tylko mydląc oczy osobie serwującej.

Staramy się bawić dobrze, a gdy przychodzi pora wyjścia, żegnamy się tylko z osobami, które siedziały z nami przy stoliku, starając się nie zwracać na siebie uwagi innych.

Gdyby się okazało, że nie możemy uczestniczyć w tym roku w Christmas Party, lepiej jest organizatorom przedstawić powód w jak najbardziej poważnych kolorach, żeby nie poculi się urażeni zlekceważeniem zabawy.

Jak zachować się przy amerykańskim stole, kiedy wypada jeść palcami, a kiedy, za przeproszeniem Drogich Czytelników, bekać, opowie Bywała w następnym odcinku.

Wesołej zabawy życzy

BYWAŁA

**Pierwsza polonijna
NATUROPATHIC CLINIC**
HALINA SROCYŃSKA, M.D., N.D.
LIDIA DOBOSZ, M.D., N.D.

Leczenie środkami naturalnymi.

**Zioła • Akupunktura • Homeopatia • Dieta
• Hydroterapia • Fizjoterapia**

**1595 Bloor St. W. Stacja metra: Dundas West
TEL. 534 - 0050**

Leczenie naturalne

Dr DANUTA ROZBICKA N.D.M.D.,

lekarz medycyny, okulista (Polska).

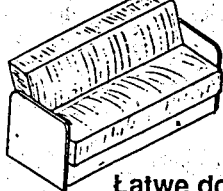
Absolwent Ontario College of Naturopathic Medicine

Leczenie ostrych i przewlekłych schorzeń metodami naturalnymi, takimi jak: zioła, akupunktura, elektroakupunktura, hydroterapia, homeopatia, "Bioelectric Function Diagnosis", wykrywanie choroby w fazie początkowej zakłócenia biopola.

**Adres: 425 Jane Str. przy Annette, Suite 3
TEL. 762 - 5697**

**WERSALKI Z POLSKI
(SOFA - BED)**

**NOWE • SOLIDNE • WYGODNE • PRAKTYCZNE
• IDEALNE W KAWALERKACH, SYPIALNIACH, POKOJACH RODZINNYCH,
GOŚCINNYCH, RECEPCYJNYCH, STUDYJNYCH**

**INFORMACJE i ZAMÓWIENIA:
CANEX TRADING CO.
740 - 2580
JERZY**

Łatwe do rozłożenia, ze skrzynią na pościel

KARTKI

Dokończenie ze str. 7

- "Żyd". Powszechnie znana jest grupka młodych ludzi, którzy w podziemiach kościoła przy ulicy Zagómej w Warszawie sprzedają jak za dobrych carskich czasów "Protokoły Mędrców Syjonu" i inne, o jednoznacznie antysemickiej wymowie, piśmka wzywające do obrony przed żydowsko-masońskim spiskiem.

Nie - w żadnym wypadku nie mam zamiaru przyłączyć się do opinii, że społeczeństwo polskie jest antysemickie, gdyż to po prostu nieprawda. Ale przyznam, że powtarzające się z pewną regularnością manifestacje polskich antysemitów budzą

grozę. Jeszcze większą zaś fakt, że - mimo wszystkich doświadczeń - wciąż jeszcze znajdują pożywkę i, co gorsza, możliwość wypowiedzi. Tym bardziej że w dobie kryzysu, pomieszczenia pojęć, niejednoznacznej sytuacji, mogą zyskać szerszy rezonans. A Żydem jest się we współczesnej Polsce nie z urodzenia, lecz z mianowania: może nim zostać każdy.

Nie wiem, naprawdę nie wiem jak to wszystko komentować. Budzi to we mnie nie tylko obrzydzenie, lecz również lęk. Być może sprawa jest rzeczywiście marginalna. Ale choćby miała zasięg wyłącznie środowiskowy, mały i wedle niektórych niewarty uwagi, sądzę, że powinna właśnie znajdować się stale w centrum zainteresowania społecznego. Zapewne: antysemityzmu wykorzenie się nie da - nie tylko zresztą w Polsce, także w innych społeczeństwach. To nieuleczalna choroba umysłowa. Groźna jednak, gdyż zaraźliwa. Dlatego należy uczynić wszystko, co możliwe, by ludzie reprezentujący te "poglądy" poculi się społecznie izolowani.

ŁĄCZNIK Z SINGAPURU

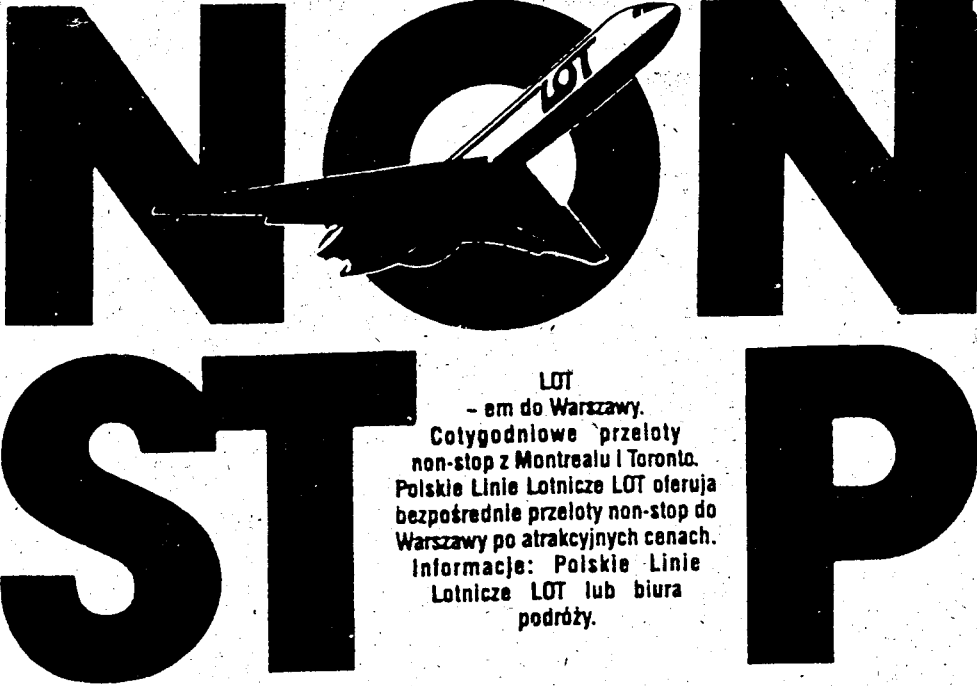
Wczoraj wieczorem otrzymałem telefon z Singapuru. Zadzwoił jeden z moich starych znajomych, z którym przed wieloma laty "budowaliśmy informatykę" w starym kraju. "Starym" dla mnie, ale nie dla niego, gdyż właśnie wracał do PRL po kolejnym wypadzie do kraju tanich komputerów. Chciał się dowiedzieć, czy czasami nie dysponuje najnowszą wersją programu dBase. Miał już kopię dBase III plus, ale to go niezadowalało. Nasza rozmowa wskazywała się nie kleiła, kiedy wspominałem coś o nielegalności kopiowania. Tym niemniej, zorientowanej osobie nawet ta zdawkowa wymiana kilku zdań nasunąć musi skojarzenie, że jest to niejako "najkrótsza recenzja" obecnej sytuacji na rynku komputerowym w PRL.

Trzeba przyznać, że biznes komputerowy należy do najciekawszych fenomenów współczesnej Polski. Jeszcze pod koniec rządów Gierka, na jednym z plenum KC uznano komputery jako dziedzinę nierozwójowi i obcięto w budżecie pieniądze na nowe inwestycje. Był to chyba początek śmierci państwowej monokultury komputerowej. Dzisiaj, rynek komputerowy, obok warzyw i owoców zaliczyć można do gospodarki wolnorynkowej. Tak jak nocami ciężarówka pełne owoców i warzyw zjeżdżają się na targi podmiejskie, tak biznesmeni komputerowi z kraju środka (Europy) podróżują tłumnie do kraju Dalekiego Wschodu, głównie Singapuru. Pogoń za tanimi komputerami i oprogramowaniem tak się nasiliła, że nawet państwowe linie lotnicze LOT uruchomiły ostatnio bezpośrednie połączenie z Singapurem. Zauważyło to również pismo "Wall Street Journal", które z uznaniem podkreśla, że przedsiębiorcy importerzy z Polski zarabiają na jednej transakcji tyle, co przeciętny mieszkaniec PRL zarabia w ciągu 10 lat.

Tak jak obecnie, kupić można bez trudności większość owoców włączając w to winogrona, pomarańcze, a czasami nawet ananasy i grejpfruty, tak bez trudności kupić można dowolny (ale nie objęty embargiem) komputer. (Prawdę mówiąc to i te objęte embargiem też można dostać, tyle że za od-

powiednią cenę). Oczywiście, wolny rynek rządzi się swoimi prawami. Za kilogram winogron płaci się ponad 2000 złotych. Za IBM PC płaci się powyżej 2 mln złotych, a za komputer 32-bitowy powyżej 8 mln złotych. Prowadzić biznes komputerowy jest jednak trudniej. Urząd podatkowy stara się złupić zarówno "badylarzy" jak i ich odpowiedników komputerowych, ale inflacja uderza głównie w tych ostatnich. Cenę jabłka łatwo zmienić z dnia na dzień, ale reklama komputera w gazecie obliczona musi być na dłuższy okres. Firmy produkujące sprzęt na zamówienie, wykonać go muszą w jak najkrótszym czasie, gdyż opóźnianie terminu dostawy naraża je na poważne straty. Przeciwnie oficjalnie rozliczać się muszą w złotych, a cena dolara w państwowym banku S/A potrafi podskoczyć o 50 zł dziennie. Obecnie jeden dolar kosztuje około 3 tysięcy złotych, kiedy rok temu można go było nabyć za jedną trzecią tej sumy.

Szacuje się, że obecnie działa ponad 350 spółdzielni i firm prywatnych firm komputerowych. Byli dyrektorzy, główni specjaliści, kierownicy działów i nawet prawdziwi eksperci komputerowi rozdają dzisiaj wizytówki opiewające na kierowników Spółdzielni, prezesów Zarządu, członków Zarządu, konsultantów itp. itp. Nie wszystko ogranicza się do handlu. Niektóre z firm pochwalają się mog. całkiem udanymi produktami. Państwowy potentat komputerowy ELWRO (jeszcze 15 lat temu monopolista w tej dziedzinie) zamówił pamięci dyskowe o pojemności 300 megabajtów w małej spółdzielni wrocławskiej. W okresie monopolu ELWRO, latami czekało się na pamięci dyskowe o pojemności 8 Mbajtów. W tym samym czasie Główny Informatyk w dużym państwowym zakładzie w Kaliszu przez 2 miesiące wpatruje się w swój beużyteczny PC, czekając na "dostawę" pudełka dyskiety, bez których nic nie może na nim zrobić. Dla nieorientowanych podaje, że w Kanadzie takie dyskiety można nabyć w prawie każdym sklepie z artykułami ogólnego użytku za kilka dolarów. W RWPG dyski takie produkuje Bułgaria, w związku z czym pojawiła się spe-

LOT
- am do Warszawy.
Cotygodniowe przeloty
non-stop z Montrealu i Toronto.
Polskie Linie Lotnicze LOT oferują
bezppośrednie przeloty non-stop do
Warszawy po atrakcyjnych cenach.
Informacje: Polskie Linie
Lotnicze LOT lub biura
podróży.

LOT
POLISH AIRLINES

Call your travel agent or **LOT**

1000 Sherbrooke St. West
Suite 2090
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-9674
Toronto (416) 364-9033

SZTUCZNA INTELIGENCJA

Opr.
Independent
Computer
Experts

cyficzna klasyfikacja jakości dyskiety dostępnych w Polsce, firmowe (BASF, 3-M etc.), kompatybilne (tzn. z Dalekiego Wschodu) i bułgarskie (tzn. samo dno).

Brak respektowania praw autorskich doprowadził do powszechnego piractwa programowego. O ile początkowo pomaga ono w popularyzacji najnowszego oprogramowania, to na dłuższą metę ma ono fatalne skutki. Wiele firm nie chce sprzedawać swoich produktów do Polski. Firma Autodesk Ltd. za każdy dowód sprzedania w Polsce pirackiej kopii najnowszej, 9 wersji programu AUTOCAD oferuje bezpłatną licencję tego programu (o wartości 4000 dolarów!). Tymczasem korzystanie z pirackiego oprogramowania prowadzi do "pół-analfabetyzmu" komputerowego. Brak dokumentacji, prowadzi do błędów i czasochłonnych zgadywanek. Najgorsze jednak, że piractwo zniechęca do tworzenia rodzimych programów, gdyż zainteresowane firmy obawiają się kradzieży własnych programów.

Nic też dziwnego, że np. programy do małej poligrafii (Desk Top Publishing) w polskiej wersji opracowywane są za granicą. Rank Xerox opracowuje wersje Ventura Publisher, a Microsoft MS-Word. Szkoda, bo przecież fachowości, inteligencji i taniej siły roboczej w Polsce nie brakuje. Tzw. "badylarzy" uznać należy za prekursorów kapitalizmu w PRL. Za nimi poszli komputerowcy. Kto następny?

CZY ROZMAWIAĆ Z DZIECKIEM PO POLSKU?

Dokończenie ze str. 13

No dobrze, ale co robić, jeśli dziecko jednak nie chce mówić po polsku?

Nie ma jednej, dobrej na wszelkie okoliczności recepty. Moim zdaniem absolutne minimum polega na tym, że się do dziecka zawsze mówi po polsku. Nawet gdy odpowiada po angielsku. Nie szkodzi. Ono tak, my tak. Mamy przynajmniej gwarancję, że mówimy poprawnie. Innym językiem, ale poprawnie. Nie ośmieszamy się. Tak, tak. Każde dziecko przechodzi przez okres, kiedy krytykuje wszystko. Wszyscy dookoła są jacyś głupi, świat jest głupi, wszystko jest głupie. Młodość nie zna litości. Żle po angielsku mówiący rodzice, mówiący w dodatku rzeczy nieprzyjemne (choćby na przykład coś w rodzaju "nie wyjdiesz, póki nie posprzątasz w swym pokoju") ryzykują, że gdzieś tam w środku ich kmańbna pociecha bardzo mocno się śmieje... Może jednak lepiej po polsku...

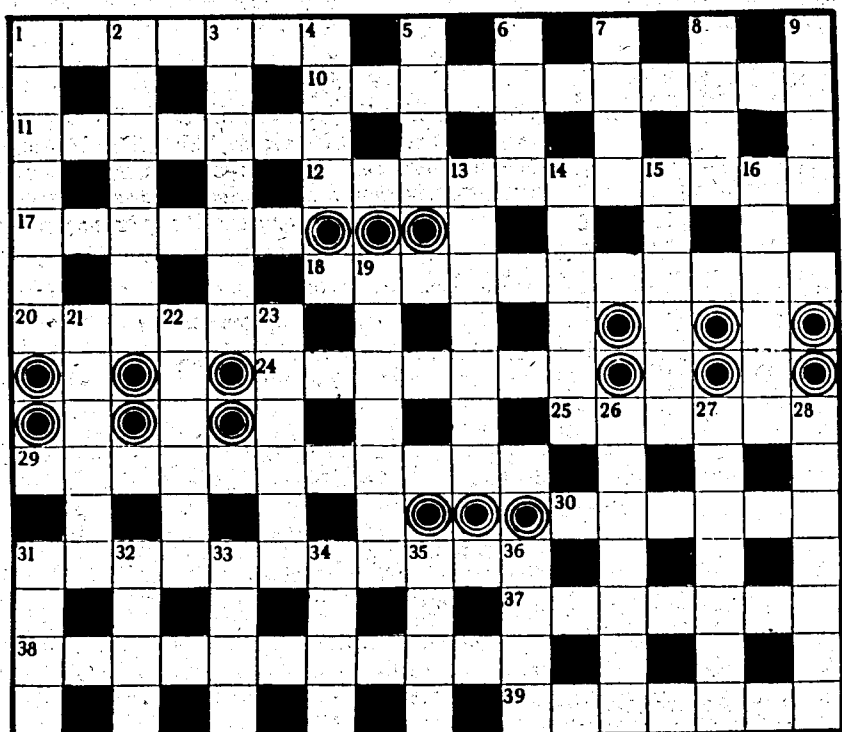
Bądźmy cierpliwi. Żeby nie wiem co, nie podpierajmy się angielskim. Po co ryzykować, że dziecko pomyśli sobie, że pewnych rzeczy po polsku powiedzieć się po prostu nie da (co za ubogi język). Sami rodzice przecież czasem przechodzą na angielski. Który, nawiasem mówiąc, znają kiepsko, niestety.

Można próbować czegoś więcej niż minimum. Można próbować wciągać dziecko w rozmowę, oczywiście, na zasadzie całkowitej dobrowolności. Metody typu "siedź, nie skończyliśmy jeszcze" są dla sprawy zabójcze. Miara sukcesu może być natomiast taka właśnie reakcja, ale ze strony dziecka. Krótko mówiąc - moja osobista rada, to mówić dużo, ciekawie i po polsku.

"Panie drogi, kto ma na to czas, trzeba pracować, człowiek jest zalatany, daj pan spokój". Fakt. Brak czasu (rzeczywisty, a nie pozorny, bo akurat jest coś w telewizji) jest naprawdę poważną przeszkodą. Tym bardziej więc nie powinno się go tracić na gadanie nudne i po angielsku. "To o czym mamy mówić?". Ba! Najlepiej dużo, ciekawie, po polsku i o Polsce. O jej historii, kulturze, wadach i zaletach. By utrwalić w potomku dumę z pochodzenia. To bardzo, bardzo ułatwia życie.

Jest to jednak rzeczywiście tough task. Przepraszam, wymknęło mi się. To naprawdę nie jest łatwe zadanie, jak widać. Mówić i ciekawie i mądrze i po polsku. Ale próbować trzeba!

WOJCIECH SIARKIEWICZ

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: odsłona, pamflet, larwa, szewiot, reakcja, arsen, szampan, arogant, awans, ananas, pomysł, adres, smutek, amarek, kakao,

kasacja, Rachel, spazm, polonez, uznanie, klucz, ostroga, dystans.

PIONOWO: obsesja, sielawa, Olimpia, altana, presja, Parnas, miano, locha, trakt, gumno, nosze, wydma, niema, nimfa, nitka, mecenas, rzeźnia, krakers, kaszka, Krakus, Ormuzd, salut, canto.

POZIOMO:

- 1 Poprzednik papieru do pisania
- 10 Abonament
- 11 Jajko wielkanocne
- 12 Nabieranie osobliwych przyzwyczajęń
- 17 Zobojętnienie
- 18 Urządzenie do łagodzenia wstrząsów i drgań
- 20 Nonsens
- 24 Ubiegająca się o pierwszeństwo
- 25 Ziomek
- 29 Artysta - malarz, posługujący się farbami wodnymi
- 30 Nitkowaty organ ruchu u glonów
- 31 Przechadzanie się dla popisania się wyglądem
- 37 Imię żeńskie
- 38 Administratorka
- 39 Pokarm, pożywienie

PIONOWO:

- 1 Polepszenie
- 2 Wróżba z układu kart
- 3 Utrzymuje się z procentów od kapitału
- 4 Płaszczyzna nachylona
- 5 Francuska czapka wojskowa
- 6 Ambicja, poczucie godności
- 7 Rozgrywka sportowa
- 8 Opowiadanie o treści fantastycznej
- 9 Japoński napój z ryżu
- 13 Śmigłowiec wyposażony dodatkowo w skrzydła
- 14 Ropień, wrzód
- 15 Szkliwo ceramiczne
- 16 Ukryta drwina
- 19 Trybuna
- 21 Listewka fiszbinowa w gorsecie
- 22 Powszechnie obowiązujący akt prawny
- 23 Ma pień i koronę
- 26 Rozkrzewianie się
- 27 Roślina lecznicza zwana głuchą pokrzywą
- 28 Między Erie i Ontario
- 31 Paczka, pęk
- 32 Formuła przysięgi
- 33 Główna jednostka siły
- 34 Stulecie
- 35 Ton
- 36 Część trasy

BRYDŻ

ODCINEK 31

ZADANIE

A K 6 5 3
8 6 5 A 9 7 4 2
K D W 10 9 8 7 W E A
2 K D 5 3
W N E S
1 karo 2 trefle kontra pas
5 karo pas 6 karo pas

Jak W powinien rozgrywać, po ataku szóstą karo?

ROZWIĄZANIE

Po ataku karowym tylko zaatutowanie sześć razy daje nam wygraną. Ponieważ u N jest trzeci król kierowy, dochodzi do końcówki:

w której rozgrywający ściga ostatnią lewą pikową zrzucając kiera. N oczywiście też może zrzucić tylko kiera. Jednak po następnym wyjściu dwójką trefli, N znalazł się w przyzmusie: jeśli przepuści, rozgrywający zagra asa i blokuje kier, wyrabiając brakującą lewą na trzecie kier w rękę, jeśli natomiast wskoczy asem trefli - wyrobi lewą w tym kolorze.

DAMA PIK

SZACHISTA

NR 37

ROZWIĄZANIE ZADANIA NR 36

1. J - b4! Ga6 : c4
2. e2 - e4 x

1. - " - Sh7 - f6
2. Sc4 - b6 x

1. - " - Sh7 - g5
2. Sc4 - e3 x

1. - " - Kd5 : c4
2. Gc2 - b3 x

1. - " - Sf8 - e6 lub g6, albo pion na d6 lub pion na g6
2. Sc4 - b6 x

1. - " - Ga6 - b5, b7 lub c8
2. Ha4 - b5 x

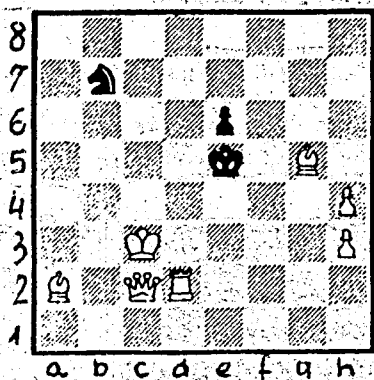
1. - " - Ruch H powoduje
2. Sc4 - albo na b6 albo na e3 z matami w obu przypadkach.

Praca J. Grabowskiej w sumie godna przy-

pomnienia, nie tylko jako praca jedynej (!) naszej kompozytorki.

ZADANIE NR 37

Ignacy Kopa
Kongres w Bermen 1905 r.

Białe zaczynają i dają mat w 2 ruchach.
Rozwiązanie w następnym numerze.

GRAORZ

Horoskop tygodnia 12 stycznia - 18 stycznia

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia

Zaplać się w labiryncie uczuć i doznań. Wyzwolić się z konwenansu i postępować po swojemu - oto jest cel wszelkich kroków naprzód. Pracy huk. Zarobek niezły, aczkolwiek nieadekwatny do włożonego trudu. Serce drgnie i może zacząć dla kogoś bić mocniej. Znak serdeczny - Strzelec, unikaj Panny. Dzień miły - czwartek, liczba szczęśliwa - 4.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja

Marzeń nie zmienia się w rzeczywistość tak łatwo jak Ci się wydaje. Tarapaty finansowe, kłopoty rodzinne. Odchodzi ktoś Ci zyciowy, znający Cię bardzo dobrze. Niemożność doprowadzenia decyzji do końca prowadzi do stresów, staraj się zwalczać własną labilność. Znak przyjacielski - Ryby, unikaj Bliźniąt. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 7.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca

Oczekiwanie na cud sprawiedliwości i praworządności w środowisku przedłuża się. To źle wpływa na Twoje zdrowie i samopoczucie. Rzuć te troski i nadzieje w diabły, otrząśnij się z odrętwienia intelektualnego i zabierz się do roboty, jak dawniej. Uczucia uregulowane. Podróż choć krótka i niedaleka, radosna i pełna niespodzianek. Znak miły - Rak, unikaj Lwa. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 9.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca

Gnębą Cię różne choroby. Nie poddawaj się. Przecież nigdy nie może być tak dobrze, żeby nie mogło być lepiej. W rodzinie spokój i sielanka. W środowisku zawodowym kłopoty. Wybierz swobodnie ze wszystkich opatów. Skieruj całą energię na pokazanie swej siły, wytrwałości i wszechogarniającego optymizmu. Znak szczery - Panna, unikaj Raka. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 5.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia

Po ciągłych uleganiach wymogom kariery odetchniesz z ulgą. Kroj Ci się daleka podróż i długa nieobecność. Zdrowie dopisze, nie ustana jednakowoż dolegliwości materialne. W uczuciach natomiast burza i to nagle, ale zakończona tęczą. Znak wspierający - Koziorezec, unikaj Skorpiona. Dzień miły - czwartek, liczba - 3.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września

Historia lubi się powtarzać, znów możesz, ale nie musisz, zaplać się w niebezpieczny romans. W rodzinie rozterki i niepokoje, zupełnie zbyteczne, ale uporczywie jak powracająca fala. Sytuacja materialna niezmiennie na wysokim diapazone. Spotkania z bardzo interesującymi ludźmi. Znak miły - Wodnik, unikaj Barana. Dzień miły - czwartek, liczba szczęśliwa - 6.

WAGA: 23 września - 23 października

Zadne otumanienia nie są w stanie przestąpić Ci rzeczywistości. Cięża ona jak szablą i pełna dolegliwości uczuciowych i materialnych. W środowisku zawodowym wcale niezłudny blask sukcesu, stąd materialna hossa. Nie przeceniaj jednak uśmiechu losu. Ostrożność jest duszą gry. Znak miły - Waga, unikaj Skorpiona. Dzień ważny - niedziela, liczba szczęśliwa - 3.

SKORPION: 24 października - 22 listopada

Złosisz się niepotrzebnie; życie jest takie jakie jest i tak trzeba je brać. W środowisku zawodowym - zawirowanie. Wreszcie Cię docenia, ale to już po czasie; nie jest Ci to już teraz potrzebne. W rodzinie dużo szczęścia i mnóstwo radości. Sytuacja materialna w normie, czasem nawet lepsza niż by było można spodziewać. Znak miły - Byk, unikaj Ryb. Dzień ważny - sobota, liczba - 4.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia

Przed Tobą szerokie horyzonty i wielka kariera. Strzeż się zawistnych, a i sam nie top innych, z przyrodzoną jakby bezwzględnością, gdyż każdy gwałt odciska się gwałtem. Powoli, lecz konsekwentnie, słomem raczej niż susem zdążaj do obranego celu. Znak sprzyjający - Waga, unikaj Lwa. Dzień miły - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 8.

KOZIOROZEC: 22 grudnia - 20 stycznia

Znów podróż i znów prawie egzotyczna. Dużo wrażeń, a i trochę pieniędzy. Uczucia w rozterce. Chciałoby się je trzymać na wodzy, lecz one wyrwywają się raz po raz w różne zgola strony. Stabilizacja w tej akurat dziedzinie raczej obecnie mało możliwa. Awans zawodowy i materialny. Powrót do dawnych układów. Znak miły - Bliźnięta, unikaj Raka. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 7.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego

Czas wyłamywania się z ogólnie przyjętych kanonów postępowania wobec otoczenia, środowiska zawodowego i samego siebie. Względności: zdrowotne, finansowe i rodzinne. Najważniejsze: strachów się nie bać, a z dołków wygrzebywać się w przyspieszonym tempie. Znak kochający - Wodnik, unikaj Lwa. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 33.

RYBY: 19 lutego - 20 marca

Wszelkie zamiary i marzenia psu na budę się zdadzą. Dostatek materialny możliwy, choć do stanu sytości jeszcze daleko, więc na razie przedłóż nad forszę szczęście rodzinne. Zdrowie na piątkę z plusem. Znak, który wielbi bez zastrzeżeń - Lew, unikaj Koziorożca. Dzień miły - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 9.

Karl's Butchery & Grocery
 właściciel: Karol Jarząbek
 Posiadamy na składzie zawsze
 świeże mięsa, wędliny własnego
 wyrobu, smaczne i świeże oraz
 importowane z Polski i Europy
 artykuły spożywcze.
 105 Roncesvalles Ave.
 TORONTO
 Tel. 591-1522

ECHO - NAJ

młodszy
większy.
poczytniejszy

tygodnik w Kanadzie

POLSKIE PROGRAMY TELEWIZYJNE I RADIOWE

PROGRAM TV "POLISH STUDIO"
 W każdą sobotę od 11:00 do 11:30 do
 południa, channel 57, cable 7 CITY TV.

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"

Przynosi aktualne wiadomości z Polski i z życia Polonii
 kanadyjskiej. Nadawany na wszystkich stacjach kablowych
 na terenie miasta Toronto. Środy 8:30 wiecz., czwartki 9:30
 wiecz., soboty od 2 po poł.

"KALEJDOSKOP" niedziele w
 godz. 9.00 - 10.30 wiecz. AM 790. Tel. 249-1887.

ECHO OJCZYŹNY

Od poniedziałku do piątku od 10:30-11:30 rano, CHIN FM
 100.7, 637 College St., Toronto Ont. M6G 1B6. Tel. 531-9991,
 do domu 247-9755.

PANI JADWIGA

Soboty od godz. 1 do 2 po poł. CHWO, fala AM 1250 Oakville,
 Tel. 691-8789.

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY

Niedziele od godz. 6 do 7 wiecz. CKWR - fala FM 98.7,
 Kitchener Koncert Życzeń, polskie piosenki i prelekcja ks.
 Korneliana, Jan Zuk, Kitchener (519) 579-3615.

POLSKA PARAFIALNA GODZINA RADIOWA

Niedziela 1 - 3 po poł. CFLR Cable FM 106.7. Adres: 121
 Wembley Dr., Sudbury, Ont. P3E 1M9. Tel. 674-7093

POLSKA FALA

Soboty od 2 do 4 po poł. CFMB Radio Montreal, 35 York St.
 Westmount, Montreal Que. H3Z 2Z5. Tel. (514) 483-2362.

BIAŁY ORZEŁ

Niedziele od godz. 5:30 do 6:30 wiecz. Na fali 620 AM-CFCL,
 Timmins. Paweł Rycaj, 340 Ross E., Tel. (705) 264-8765.

POLISH HOUR

Niedziele 8 rano na fali CISD-FM, Fala 94, Polski program
 radiowy w Thunder Bay.

KORPANTY'S POLONIA

Od poniedziałku do piątku włącznie od godz. 1 do 2 po poł.
 Fala 1270, Buffalo. Tel. 892-4267.

NOWE ŻYCIE W CHRYSTUSIE

Soboty o godz. 8 wiecz. WDCX-FM Radio 99.5, Buffalo.
 Adres: P.O. Box 3425, Station C, Hamilton, Ont. L8H 7M1.

POLSKI PROGRAM RADIOWY CKER

Niedziele 4-6 wiecz. na fali 1480 AM w Edmonton, 94.7 Cable
 FM w Calgary, 92.2 Cable FM w Lethbridge, 94.5 Cable FM
 w Ft. McMurray, 103.9 Cable FM w Red Deer. Wiadomości,
 komentarze, wywiady, F. Zalewski, P.O. Box 931, Edmonton,
 AB T5J 2L8, Tel. (403) 488-8472.

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER

Niedziele od godz. 2:30 do 3:30. CJVB - fala 1470.
 Wiadomości z Polski, Kanady i świata, komentarze,
 wywiady, ogłoszenia i komunikaty polonijne, koncert
 życzeń oraz ogłoszenia handlowe. Jerzy Kusmider, P.O.
 Box 58262, Stan "L" Vancouver, B.C. V6P 6E3. Tel. (604)
 275-1095.

APPLIANCES, INSTALATION AND REPAIR

Zmywarki, pralki,
 suszarki, automatyczne
 otwieracze garaży, etc.

ANDRZEJ
 TEL. 269-7739
 24 godziny

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

ANKA & PETER

2374 Bloor St. W.
 Toronto, Ont.
 Tel. 769-4488
 Zdjęcia i portrety na
 różne okazje

FIRMA

ITPOL CONSTRUCTION

- kompleksowe remonty i
 renowacje: domy, biura, sklepy
 - fachowe porady oraz wyceny
 gratis
 - ściany, sufity, prace
 wykończeniowe
 - stolarka, malowanie, instalacje
- TEL. (416) 271-7029

A D A M'S

RADIO - TV REPAIR

Naprawa wszystkich
 rodzajów telewizorów,
 radioodbiorników, video,
 magnetofonów, konwerterów.
 TEL. 626 - 0620

CHCESZ STRACIĆ ZBĘDNE KILOGRAMY

zadzwoń
 391 - 5121 po g. 17.00
 Independent
 HERBALIFE
 distributors supervisors
 Elżbieta & Jacek
 100% money back
 guarantee

FIRMA PRZEWOZOWA

"T O R O N T O"

przevozi na trasie MONTREAL-TORONTO-MONTREAL
 Nasze mikrobusey wyposażone w TV, VIDEO, STEREO, klimatyzację,
 rozkładane i obrotowe fotele zapewnią pełen relaks i wypoczynek
 podczas jazdy. Dowozimy pasażerów pod wskazany adres w
 Toronto i okolice, pomagamy przenosić bagaże, podczas podróży
 gwarantujemy zimne i ciepłe napoje oraz przekąski dla głodnych.

NOWOŚĆ! Możliwość rozmowy telefonicznej z Wazymi

bliskimi podczas podróży.

ZADZWOŃCIE 767-8647; 762-3670 - 580-3630

OŚRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM

K.P.K. OKRĘG TORONTO
 206 Beverley St., Tel.: 979-9634, 979-9639

Oferuje nowo przybyłym pomoc w osiedleniu w Kanadzie,
 pośrednictwo w szukaniu mieszkań, pracy, kursy angiels-
 kiego, poradnictwo i licencje zawodowe, usługi nota-
 rialne; program sponsorowania uchodźców - poniedziałki
 i czwartki godz. 10:30 - 2:30; zbiorowe sesje orienta-
 cyjne - wtorki godz. 11:00 - 1:00.

Zapraszamy. Biuro otwarte: pon. - piątek 9:30 - 4:30.

Uwaga: tłumaczenia dokumentów dla osób bez statusu imigranta, jak
 również niektóre usługi notarialne są odpłatne.

OŚRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM

Zawiadania o rozpoczęciu cyklu sesji orientacyjnych na
 tematy związane z osiedleniem w Kanadzie: pomoc finan-
 sowa rządu, usługi socjalne, polityka imigracyjna, kursy
 angielskiego i zawodowe, licencje dla rzemieślników, ewa-
 luacja dyplomów, planowanie kariery, ubezpieczenia zdro-
 wotne, resumes, etc.

Czas: wtorki, godz. 11:00 rano - 2:00 po poł.

Miejsce: 206 Beverley St.

Słoneczna dziewczyna

Firma Sunshine, specjalizująca się w usługach matrymonialnych, przygotowała katalog, w którym
 zamieszcza zdjęcia Pan i Panów z Kanady i z Polski, pragnących wystąpić w związku małżeńskim.
 W ramach reklamy, zgodziła się nam udostępnić do publikacji. Będziemy więc co tydzień
 zamieszczać podobne pięknej Polki. Może przez Echo znajdzie ją szczęśliwy wybraniec losu?
 Pytania i ogłoszenia w tej sprawie prosimy kierować wyłącznie na firmę Sunshine.

Międzynarodowe
 Biuro Matrymonialne

Sunshine

Panie i Panowie!
 Posiadamy ponad 300 ofert
 pań i panów, głównie z
 Polski, również z Kanady,
 USA i Europy.
 Piszcie do nas po Foto-
 katalog oraz Informator
 załączając \$ 5.00.

P.O. Box 11, Station "D"
 Scarborough, Ont., Canada
 M1R 4Y7

SENNIK

EGIPSKO- CHALDEJSKI

najwiarygodniejszy
 przekład dzieł
 wschodniego Derwisza,
 ponad 800 haseł
 wykładni przeżyć
 sennych w broszu-
 rowym wydaniu
 - \$ 9 z przesyłką
 BOŻENA BOX 306
 Port Coquitlam, B.C.
 V3C 4K6

POSIADAMY

1300 ofert pięknych
 Polek,
 zamieszkałych w
 Polsce, Kanadzie
 i Europie.
 Wydajemy co
 3 miesiące fotoalbumy.
 Panie zainteresują
 poważne oferty panów z
 Kanady, USA, Australii.
 Panowie piszcie do nas
 załączając \$2 na
 reklamowy katalog i
 opłaty pocztowe:
 EWAPOL-BUREAU
 Box 306
 PORT COQUITLAM, B.C.
 V3C 4K6 Canada

CRACOVIA DELI

Sklep delikatesowy

3261 Lakeshore Blvd. W. (na zachód od Kipling)

TEL. 253 - 5966

Artykuły importowane z Polski i z Europy,
 wspaniałe polskie wędliny,
 świeże pieczywo i nabiał.
 PIEROGI, GOŁĄBKI I SMACZNE OBIADY
 DOMOWE NA WYNOS

NISKIE CENY • DUŻY WYBÓR

OTWARCIE NOWEGO SKLEPU MIĘSNEGO W KITCHENER

WALESA'S MEATS & DELI

331 B King St. W., Kitchener, 741 - 5383
 270 Bleams Rd., Kitchener, 893 - 6666

Pieczywo, wędliny, sery, słodczyce, gazety,
 świeże mięso. Można zamówić 1/2 krowy lub świni

FUR of CANADA

Manufacturers of Fine Furs

Posiada do sprzedaży futra, kurtki.
 Wykonujemy wszelkiego rodzaju przeróbki, reperacje i
 czyszczenie.

Wszystko to po atrakcyjnych cenach oferuje

BEN GONDEK

345 Adelaide St. W., Suite 602 Tel. 340-7871

BOŻENA'S CATERING SERVICE

poleca swoje usługi w zakresie organizacji
 przyjęć na różne okazje.
 Posiada wieloletnie doświadczenie i
 znakomite przepisy polskie i kanadyjskie.
 Oferuje ciekawe dania kuchni
 zimnej i gorącej.

Na zamawiających przyjęcia czeka
 niespodzianka.
 Proszę dzwonić Bożena Abratowski
 TEL. 823-7981

Kingsway Meat Products and Delicatessen Co.

Hubert Węsierski, Ivan Grgić

2342 Bloor St. W., Toronto

Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
 produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
 polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
 receptur

CENY KONKURENCYJNE

Jolanta Interiors

- żaluzje poziome i pionowe
- wyposażenie kuchni i łazienek
- modne dodatki do mieszkań
- nowoczesny sprzęt oświetleniowy
- srebrna biżuteria
- upominki z importu
- zabawki

2368 Bloor Street W., Toronto M6S 1P5
 tel. 762-9638 762-9880

Anna Enterprise

Filtry do wody domowego użytku

Anna Soltyk, Ph.D.

2069 Millway Gate

Mississauga, Ont. L5L 1R2

(416) 828-7349

Paris Studio

Andrzej z Warszawy
 zaprasza do swojego
 salonu fryzjerskiego
 2007 Bloor St. West, Toronto
 Tel: 766-0668

DOMINION HARDWOOD FLOORING

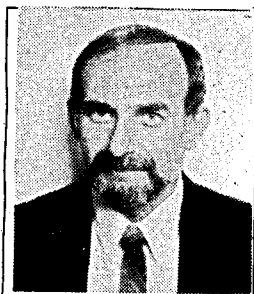
INSTALOWANIE WSZELKIEGO RODZAJU PODŁÓG DREWNIANYCH

- TANIO • SZYBKO
- SOLIDNIE

TEL. 427 - 8248

TRZYDZIESTOLATKO, CZTERDZIESTOLATKU!

- CZY WIESZ, że Twoja zdolność do pracy w tym kraju warta jest co najmniej MILION DOLARÓW?
- CZY WIESZ, że niemal POŁOWA Twoich rówieśników ulegnie nieszczęśliwemu wypadkowi lub zachoruje obłożnie przynajmniej raz przed przejściem na emeryturę?
- CZY WIESZ, że 48% domów i samochodów zajętych przez KOMORNIKA w r. 1987 należało do takich właśnie osób?
- CZY WIESZ, jak zabezpieczyć swój dorobek, swoich bliskich, jak lepiej gospodarować pieniędzmi, jak zredukować podatki, jak zadbać o spokojną, bezpieczną przyszłość? NIE ZWLEKAJ! ODPOWIEDZ JEST NIE DALEJ NIŻ TWÓJ TELEFON!

MACIEJ (MATTHEW) WRĘZEL, LL.B., F.P.

Representative, Consultant
TEL. (416) 487-4730 lub
1-800-268-8882 (ang.)
TEL. (416) 274-6728 (pol.)

INDUSTRIAL - ALLIANCE Life Insurance Company
160 Eglinton St. East, Toronto, Ontario

R.R.S.P., R.R.I.F., Annuities, Employee Group Benefits,
Pensions, Estate Planning, Disability and Life Insurance.
(Rok zał. 1905; ponad 31 miliardów dolarów gwarantowanych zobowiązań,
ponad 2 miliony klientów w Kanadzie i USA)

RESTAURACJA

Kobla 621-6050
LLBO

195 The West Mall, Etobicoke

nowo otwarty sklep

Fine Pianos

oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurlitzer
NAJNIŻSZE CENY • PEŁNA GWARANCJA
MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY
Prowadzimy również wszelkie naprawy i strojenie pianin i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry na pianinie
Nowy adres i telefon:
2993 Dundas St. W., Toronto, Ont.
Tel. 761-9612

ROACH BUSTERS

Absolutny, nie-
zawodny, su-
per skutecz-
ny i nie-
tychymia-
sowy za-
bieg usunię-
cia plag!

karaluchów w
domu, skle-
pie, restaura-
cji. Bez
przesuwania
narożników
i trzepa-
nia zapachu!

Skontaktuj się z nami - mówimy po polsku!

766-9927

KASETY MAGNETOFONOWE

Pełne 2 godziny śmiechu, co nie miara. Każdy dowcip - burza śmiechu. Dowcipy rodziny Masztalskich.

Wybór najwspanialszych żartów polskich.
Cena \$16.00 wraz z opłatą pocztową.
Kasetki prześlemy do 2 tygodni.
Money Order POL-MAK Services
i przesłać na POLMAK Services Ltd.,
10916 - 97 Str., EDMONTO N, Alta.
T5H 2M5

AIDS - Dżuma XX wieku

- sposoby przenoszenia się wirusa HIV
- objawy chorobowe, lekarstwa
- bezpieczne techniki współżycia seksualnego
- problemy prawne, etyczne, moralne
- głosy ofiar AIDS

Stron: 132, cena: \$7.5 plus \$1.5 koszt przesyłki

Prosimy zamawiać książkę w:

UNIVERSAL PUBLISHING COMPANY
Box 1916, Edmonton, Alta, T5J 2C3

- Zdjęcia paszportowe w 15 min. (\$ 9.99 - 2 szt.); (\$ 13.99 - 4 szt.)
- Wywoływanie kolorowych filmów
- serwis 1 godz.; 24 godz.; 3-dniowy
- Fotograficzny serwis na śluby, chrzty i inne okazje
- Wypożyczanie polskich video-kaset

OFERUJE

PRO PHOTO CENTRE

2560 Shepard Ave. Store 10a
MISSISSAUGA, Ont. L5A 2H6
TEL.: 897-7117

POLISH STUDIO

Pod powyższym adresem nasi widzowie mogą nadsyłać wszelkie uwagi, życzenia i propozycje w sprawie programu, a także, jeśli sobie życzą i chcą wesprzeć nasz program finansowo - czekamy, które powinny być wystawione na POLISH STUDIO.

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

on CITY TV

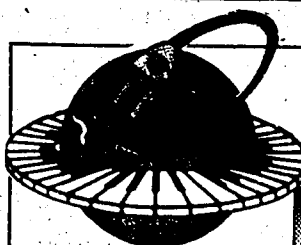
KANAL 57, KABEL 7

w każdą sobotę o godz. 11 rano

WŁAŚCICIEL - 755592 ONTARIO LIMITED
ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ, TEL. 534-7788

PRODUKCJA - TADEUSZ LIS, TEL. 747-9883

ADRES: POLISH STUDIO
c/o SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.
431 RONGESVALLES AVE., TORONTO M6R 2N3

Małgorzata i Paweł Jedlewscy
zapraszają na
POLSKI PROGRAM RADIOWY

Kalejdoskop

nadawany w niedziele w godz. 9.00 - 10.30
na fali 790 A.M.

Uwagi i propozycje, zamówienia na reklamy, czeki prosimy kierować pod adresem:

RADIO KALEJDOSKOP

75 Lemonwood Dr. # 309, Islington, Ont. M9A 4L3
Tel. (416) 249-1887

SELLEX

REAL ESTATE INC.
CALGARY

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI
INWESTYCJE
POSZUKUJĘ DOMÓW
NA SPRZEDAŻ

KRZYSZTOF SOBOLEWSKI

Dom 293-7320 24 godz. paging Biuro 272-0033

TOWARY DO POLSKI

- Można DOWOLNIE zestawiać skład paczki.
- Dostawy do Polski do 14 DNI.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kg.
- Ceny ważne do 30 września, 1989.
- *UWAGA: Od 1 czerwca do 30 września MANDARYNEK nie wysyłamy.

Ilość	Nazwa towaru	Cena C\$	Razem
--- x 1 kg	Pomarańcze	2.90 =	
--- x 1 kg	Cytryny	2.90 =	
--- x 1 kg	Grepfruty	2.90 =	
--- x 1 kg	Banany	3.40 =	
--- x 1 kg	Mandarynki*	3.40 =	
--- x 1 szt.	Ananas	2.90 =	
--- x 1 szt.	Orzech kokosowy	2.90 =	
--- x 1 szt.	Kiwi	0.80 =	
--- 100 g	Czekolada orzechowa	1.30 =	
--- 100 g	Czekolada mleczna	1.30 =	
--- 100 g	Czekolada gorzka	1.30 =	
--- 125 g	Guma do żucia 20 szt.	1.80 =	
--- 1 kg	Chałwa	11.20 =	
--- 500 g	Miód - dziki kwiat	2.40 =	
--- 250 g	Kawa ziarnista braz.	4.00 =	
--- 250 g	Herbata	4.80 =	
--- 100 szt.	Herbata ekspresowa	4.80 =	
--- 100 g	Kawa "Nescafe"	4.40 =	
--- 800 g	Czekolada w proszku	6.40 =	
--- 250 g	Rodzynki	1.60 =	
--- 200 g	Figi	2.20 =	
--- 200 g	Migdały	2.20 =	
--- 200 g	Wiórki kokosowe	2.20 =	
--- 450 g	Pasta czekl. Nutella	3.20 =	
--- 1 kg	Kabanosy	12.00 =	
--- 1 kg	Polędwica wędzona	14.00 =	
--- 1 kg	Baleron	12.00 =	
--- 454 g	Szynka w puszcze	4.80 =	
--- 340 g	Szynka mielona	2.50 =	
Dostawa do domu, ubezpieczenie		C\$	5.50
Załączam Cheque Money Order		Total C\$	
Nadawca:			
Odbiorca:			

Zamówienia: **EUROPAK INTERNATIONAL**
1547 Merivale Road, Station F. Box 5554
OTTAWA, Ontario K2G 4V0, Canada
TEL.: (613) 728-4446

CHIN

RADIO/TV INTERNATIONAL

Polski Program Radiowy

ECHO OJCZYŹNY

prowadzony przez Krystynę Piotrowską
dla Polonii i o Polonii.

- ★ Wiadomości z Polski
- ★ Informacje o życiu i działalności środowiska polonijnego w Toronto, Kanadzie i na całym świecie
- ★ Wywiady z politykami, ludźmi nauki i rozrywki
- ★ Muzyka i piosenka
- ★ Koncert życzeń

Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano, w sobotę
magazyn muzyczno-rozrywkowy na fali
CHIN AM 1540 stereo od godz. 22:00-23:00

FIRMY PRZEWOZOWE

JANOSIK I MIRA TRAVEL

polecają swoje usługi w zakresie przewożenia osób na trasie

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

Pomoc w przenoszeniu bagaży, dowożenie pod dom, zniżka dla rodzin, luksusowe mikrobusy, kierowcy z ponad 10-letnim doświadczeniem.

TEL. 247-0817 lub 421 - 3591

PRZEWÓZ PASAŻERÓW NA TRASIE

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

FIRMA PRZEWOZOWA

O R Z E Ł

- Bezpośredni przejazd z domu na lotnisko w Montrealu lub z lotniska do domu
- Nowe klimatyzowane samochody
- Osobny samochód dla niepalących
- Pomoc przy przenoszeniu bagaży

10% ZNIŻKA WRAZ Z KUPONEM

TEL. 242 - 6328; 748 - 1694

FIRMA PRZEWOZOWA NEPTUN

Przewóz osób na trasie

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

Oferujemy: • pomoc w przenoszeniu bagaży • serwis pod dom • komfortowe mikrobusy • konkurencyjne ceny • bezpłatny posiłek z kawą i napojami chłodzącymi

OBŚLUGUJEMY półwysep Niagara, Cambridge, London.

ZNIŻKA dla rodzin, emerytów i dzieci.

TEL. (416) 245 - 2306; (416) 244 - 1808

Pan Tadeusz
TRANSPORTATION

NAJSTARSZA FIRMA
PRZEWOZOWA

Przewóz pasażerów na trasie
Lotnisko Mirabel-Toronto-Lotnisko Mirabel
Jedyną polską firmą przewozową, której
możesz powierzyć bliskich

- odwożenie i przywożenie pod dom
- pomoc w przenoszeniu bagaży
- komfortowy autobus z klimatyzacją i podwójnym ogrzewaniem
- rezerwacja odlotów, ubezpieczenia
- ponad 5 lat doświadczenia
- Wygoda, bezpieczeństwo, troskliwa opieka

TADEUSZ WIELGOŁAWSKI
275-7747 239-9411

BATORY

PRZEWÓZ

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

- Luksusowe mikrobusy z klimatyzacją i telewizją
 - Nieodpłatny posiłek, kawa, napoje chłodzące
 - Dla emerytów i dzieci zniżka
 - Inne zniżki drogą losowania
- NIE SZUKAJ WIĘC INNEGO
WYBIERZ BATOREGO!

281-9330

POLSKIE BIURO PODRÓŻY JERZEGO LUCKIEGO

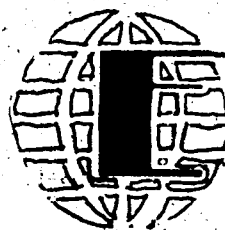
HIGH PARK TRAVEL CENTRE LTD.

1592 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7,
TEL. 533-9496-7

(sąsiedzi kolejni Dundas West)

- Podróże indywidualne, grupowe, czarterowe • PEKAO gwarantowane zlecenia wg katalogu • Pomoc w sprawach imigracyjnych, paszporty, wizy, tłumaczenia • Wycieczki krajoznawcze, sanatoria, wakacje na południu

POLISH AIRLINES

EMPRESS

TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONSEVALLES AVE., TORONTO, ONT. M6R 2S5 TEL. (416) 536-3554/6991

(naprzeciwko Credit Union)

POD FACHOWYM I DOŚWIADCZONYM KIEROWNICTWEM

AIR CANADA RENATY OKOŁO-KULAK

- n BEZPOŚREDNIE PRZELOTY DO POLSKI od \$ 567.00 (cena w obie strony)
- n BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne do Polski i wszystkich krajów świata
- n PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA
- n Atrakcyjne WAKACJE i ciekawe WYCIECZKI po przystępnych cenach (Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)
- n Wysyłamy PACZKI ŻYWNOŚCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby do Polski
- n UBEZPIECZENIA dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 121,50 za 3 miesiące
- n Załatwiamy wszystkie FORMALNOŚCI WIZOWO-PASZPORTOWE
- n AKTA NOTARIALNE, legalizacje
- n Upoważniony dealer PEKAO: pieniądze na konto "A", bony, gotówka, samochody — szybka dostawa, sprawna i uprzejma obsługa

AUTHORIZED
DEALER

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA
TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBIŚCIE
ZAPRASZAMY

Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

Tel. (416) 536-3554/6991

**TIME • STOP
• VIDEO**

- śluby • chrzciny
- Komunia Św.
- jubileusze
- przyjęcia

Wysoka jakość.

Niskie ceny.

TEL. 255-3282

**RENEWAL
CONSTRUCTION
& DECORATION**

Instalacje elektryczne,
renowacje łazienek, kuchni,
wykładziny, kafelki,
wykańczanie piwnic

BEZPŁATNA WYCENA

☎ 249-5212 lub 742-1302

**DWAJ DOŚWIADCZENI
POLSCY ADWOKACI**

Michał Wojciech Czuma

sprawy sądowe karne i cywilne

Lesław Sosnowski

magister praw
Uniwersytet Warszawski
głównie sprawy handlowe,
spółki i korporacje,
a także odszkodowania
za wypadki samochodowe
i inne, oraz sprawy
emigracyjne, rodzinne i karne

FIRMA ADWOKACKA
O 100-LETNIEJ TRADYCJI
ANDERSON SINCLAIR

Mississauga
2000 Argentia Rd.
Plaza 1 - suite 200
Mississauga, Ont.
L5P 1P7
821-8522

Toronto
3416 Dundas St. W.
suite 209
Toronto, Ont.
M6S 2S1
767-2127

Zwracaj się z pełnym zaufaniem.
MÓWIMY PO POLSKU I ANGIELSKU

**video
kontakt**

JACKA FEDOROWICZA
pt. "Wieczór autorski".
Znakomite monologi
satyryczne i parodie
programów TV.

Cena - tylko \$ 35.00
Zamówienia z załączonym
M.O. przyjmuje i kasety
wysyła oficjalny
przedstawiciel Video
Kontakt na Amerykę Płn.
Richard Heith,
3312 Sorrell Pl. Surrey, B.C.
V3S 5H7

STUDENT V roku elektro-
techniki - CEZARY ZIE-
LIŃSKI - poszukuje
SPONSORA.

Tel. 246-0424

UNIPAP GmbH

Uwaga

PROPONUJEMY

korzystniejszą od wszystkich innych
formę pomocy rodzinie w Polsce lub uło-
żenie zarobkowych za granicą dewiz-
Firma UNIPAP umożliwia przeprowadzenie
w pełni legalnej transakcji dewizowo-towarowej
złotej po najkorzystniejszym kursie:

1 US\$ = 3220 zł

Wypłaty ulega podwyższeniu wraz ze
wzrostem walutowego kursu w Polsce.

Wszystko załatwiamy za Was
Wieleletnia działalność firmy
Pełne gwarancje, solidność
w obsłudze.

**WSTAP - ZADZWOŃ - NAPISZ
ZAPRASZAMY**

Szczegółowych informacji udzielają nasze biura handlowe:

BERLIN ZACH	LONDYN
KURFÜRSTENSTRASSE 106	290 PENTONVILLE ROAD
1000 BERLIN 30	KINGS CROSS LONDON N1
TEL. 211 54 37	TEL. 833 81 13 - 14
FAX. 211 55 50	FAX. 833 31 02
TIX. 186 487	TIX. 926 562

PRZYJMĘ pod opiekę do
nie dużej grupy dzieci 2 - 5
lat, okolica polskiego ko-
ścioła w Mississauga.
Warunki idealne.

TEL. 769-5394 lub
275-0813

**K & K
COMPUTER SYSTEMS**

Inżynierowie specjaliści
prowadzą sprzedaż,
instalacje, uruchomienia
systemów komputerowych

TEL.: 665-9710, 248-8738

121 Roncesvalles Avenue
Toronto, Ontario M6R - 2K9
(416) 531 - 8786

Wszystko można załatwić telefonicznie!

- Paczki morskie i lotnicze
- Owoce cytrusowe, żywność
- Przekazy na konta i do rąk
- Najtańsze ubezpieczenia wycieczkowych
- Przedłużamy wygasłe ubezpieczenia
- Przewożymy osoby z i do Montrealu
- Zaproszenia, telexy i telegramy
- Polskie książki, taśmy,
- Ziola Herbapolu, kremy,

ODBIERAMY PACZKI Z DOMU
Akceptujemy wszystkie karty kredytowe
WSZYSTKO Z GWARANCJĄ!!!

ARNOLD PENK

SALES AND LEASING
Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

Nowe samochody 87 i 88 89
posiadają 6-letnią gwarancję
lub 100 tys. km (power train)
oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys. km

• Wielka wysprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu • Szeroki wybór nowych i używanych samochodów • Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę. Polecam tanio ubezpieczenia, uwzględniając zagraniczne prawa jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako Senior Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpisze gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)

TERRACE LINCOLN MERCURY - SALES

Przedstawicielka
**EWA
FILIPOWICZ**

- Oferuje duży wybór nowych i używanych samochodów osobowych i Ford-trucks;
- Pełną satysfakcję Klienta;
- Dogodne warunki kredytowania
- Udzieli chętnie informacji nowo przyjeźdnym, jak również wieloletnim właścicielom Lincolnów, Mercury, Fordów-trucks

900 Walkers Line, BURLINGTON, ONT.
Bus. 632-6252, Tor. 364-5182, Res. 338-6038

DOUBLE "R" TRUCK DRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH CIĘŻAROWYCH
KATEGORII "A" I "D"

- ocena umiejętności i doszkolenie dla kierowców
- nauka od podstaw wraz z możliwością dogodnych spłat

REGISTERED AND APPROVED AS
A PRIVATE VOCATIONAL SCHOOL

2095 Weston Rd. (na poł. od 401)

244-2725

Wszystkie naprawy samochodowe.

**Specjalne ceny
z okazji 10 rocznicy**

Certyfikaty aut - \$29.95
F - ulce tyłne - \$59.95
Hamulce przednie - \$84.95
Tłumiki od \$40.05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
 - Konserwacja przeciwkorozyjna
 - Większość napraw w 30 minut
- Bezpłatna inspekcja**
251-2203, po polsku 274-8229
Thruway Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W.

PASSPORT

OPTIMA • IMARK
TROOPER

Opracowanie konstrukcyjne:

OPEL, ISUZU

Bez cła

Najlepsze

światowe samochody

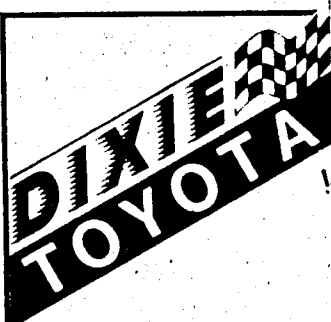

mgr **KAROL KUBIK**
TRENER ŻEGLARSTWA

DZWOŃ
O PORADĘ

BIURO: 253-5008
DOM: 424-2144

SŁUŻY POMOCĄ
ZAWSZE POMOŻE
W WYBORZE POJAZDU

**STEFAN
BAGIŃSKI**
SALES LEASING
TEL. 238-6000

- Nowe i używane pojazdy
- Ubezpieczenie
- Pożyczki

WSTĄP DZISIAJ DO DIXIE TOYOTA
5500 Dixie Rd. Mississauga, Ont. L4W 4N3
(przy Hwy 401 i Dixie Rd.)

**HERZING INSTITUTES
CAREER COLLEGE**

Umożliwi Ci
uzyskanie dyplomu
w następujących
specjalnościach:

- ☐ Business Information
- ☐ Data Entry
- ☐ Legal Secretarial
- ☐ Medical Secretarial
- ☐ Office Automation
- ☐ Secretarial

NIE ZWLEKAJ DŁUŻEJ!
ZDOBĄDZ W KRÓTKIM
CZASIE KWALIFIKACJE
ODPOWIEDNIE DO
TWOICH AMBICJI!

Pamiętaj, Twoja matura z Polski oraz dostateczna znajomość angielskiego powinny wystarczyć do zakwalifikowania Cię na kursy Herzing Institute.

Nasz college prowadzi kursy ranne i wieczorowe, a dla studentów w trudnej sytuacji umożliwia pomoc finansową.

"Tracąc czas, tracisz pieniądze" jest naszą dewizą. Nie zwlekaj więc tylko dzwonić pod numer:

629-7857

w godzinach popołudniowych, a uzyskasz tam informacje po polsku oraz będziesz mógł umówić się na interview.

TOYOTA

TERCEL • CAMRY • COROLLA • CRESSIDA
CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

PRZYJDŹ I PORÓWNAJ
zanim podpiszesz transakcję kupna
nowego samochodu!
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
(tuż obok przystanku metra)

**Jack
KLIMCZAK**

Tel. 481-5216
dom: 762-9421

ONTARIO CHRYSLER LTD.

5280 Dixie Rd. (Dixie i 401), Mississauga L4W2A7

**Największy salon samochodowy
w Kanadzie podaje specjalny
komunikat:**

Wypredaż samochodów nowych
i używanych dla osób które:

- są niedawno w Kanadzie
- poprzednio zbankrutowały
- z jakiegokolwiek powodów bank odmówił im pożyczki

Po bliższe informacje proszę dzwonić:

625 - 8801

PROSIĆ MARKA ZDANOWSKIEGO

ACURA

WYSOKO
WYSPECJALIZOWANA
STACJA OBSŁUGI
SAMOCHODOWEJ

S
H
E
R
W
A
Y

Prowadzi:
SPRZEDAŻ • NAPRAWĘ
WYNAJMOVANIE SAMOCHODÓW
Wszystkie naprawy mechaniczne
Warsztat
Naprawy powypadkowe
(w ramach ubezpieczenia i bez)
Najnowocześniejsze urządzenia
(m.in. prostownice do samochodów)
Malowanie farbami europejskimi

SPECJALIŚCI O NAJWYŻSZYCH
KWALIFIKACJACH

2000 The Queensway, Etobicoke

Po informacje dzwonić i prosić

Johna Ludwiga (mówi po polsku)
Tel. 620-1987 8⁰⁰ do 6⁰⁰

Komfort domowego ogniska!

SIPCO OIL LIMITED

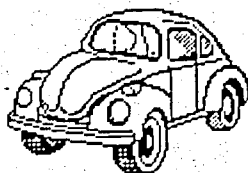
83 Six Point Rd., Toronto

- Dostawa oleju opałowego najlepszego gatunku
- Solidna i szybka obsługa przez całą dobę
- Bezpłatne czyszczenie pieców dla naszych Klientów
- Instalacja palników o wysokiej wydajności spalania
- Naprawiamy urządzenia ogrzewcze

Nasz przedstawiciel
TADEUSZ LIS

TEL. (416) 747 - 9883

lub (416) 232 - 2262 (czynny całą dobę)

**AUTO DRIVING
SCHOOL**
The Helpful
Professionals

**Wojtek
Antczak**

Licencjonowany instruktor
jazdy udziela lekcji oraz
przygotowuje do egzaminów
państwowych (Kat. "G")

270-8145

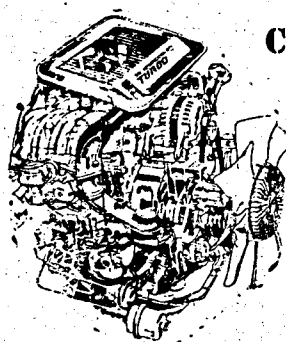
res.
536-5454

bus.

900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

KAPITAŁNE NAPRAWY SILNIKÓW

z pełnym zamontowaniem

Stan Ignakiewicz

**CRANKSHAFT SERVICE
& SUPPLIES LTD.**

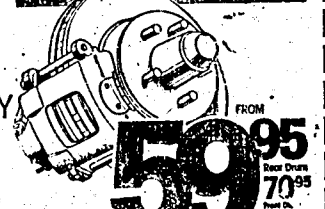
Wszystkie prace objęte
gwarancją

1 roku lub 25,000 km.

KOMPLETNE NAPRAWY

Obsługa krajowych
i importowanych
samochodów

BRAKES

Moe Jabouri

537-2529

483 Dupont Street

537-5857

Century 21 PIOTR POBOJEWSKI

Tel. biuro: 743-7722
dom: 890-2145

• **UWAGA OKAZJA!** Mississauga - 3-sypialniowe wolno stojące bungalow, basement, oddzielne wejście, duża parcela. Cena wyw. tylko \$ 164,900.
• **UWAGA OKAZJA!** Lansdowne/St. Clair - ładny, 3-piętrowy dochodowy dom, 12 pokoi, 4 kuchnie, 3 łazienki, dochód roczny \$ 34,500. Cena wyw. tylko \$ 274,900.
• **Jane/Driftwood** - 3-sypialniowy townhouse z basenem, potrzebuje małego remontu. Musi być sprzedany (grozi "power of sale"). Cena wyw. \$ 159,900.
• **Keele/Wilson/Hwy 401** - nowe tzw. industrial units (fabryczki, biura) o pow. ok. 2000 stóp. Cena wyw. \$ 227,900 (bardzo dobra inwestycja).
• **Etoobicoke/The East Mall** - ładny, bardzo duży 9-pokojowy townhouse-condominium. Cena wyw. \$ 185,000.
• **Południowe Etoobicoke/Royal York** - ładny, apartamentowy budynek, bardzo duży dochód. Cena wyw. \$ 359,900.
• **Południowe Etoobicoke** - 2 domy dochodowe (lub właściciela). Cena wyw. \$ 259,900 i \$ 349,900.
• **Etoobicoke/Burnhamthorpe** - przepiękny nowy dom o pow. ok. 3200 stóp 9 pokoi, 3 łazienki, podwójny garaż, prywatnyjazd. Cena wyw. \$ 469,900.

Anna Krysiak

HomeLife/Realty Associates Inc.

Udzielam rzetelnej i fachowej porady we wszystkich sprawach związanych z kupnem i sprzedażą domów.

Pomagam przy otrzymaniu wszelkich mortgages, nawet przy minimalnym downpayment.

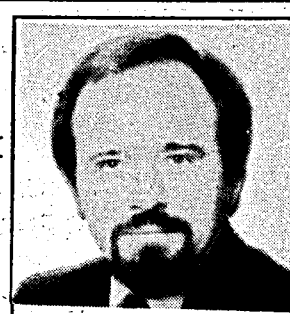
BEZPŁATNE OSZACOWANIE NIERUCHOMOŚCI

Etoobicoke - prawie nowy, wolno stojący dom, 3 sypialnie, 3 łazienki, garaż, samodzielny basement - apartament - okazja dla inwestora lub pomoc w spłaceniu hipoteki. \$ 290,000
Mississauga - piękne, duże dwusypialniowe condominium w bardzo dobrym kompleksie, świetna okolica, niewysoki maintenance. \$ 146,900
Mississauga - bardzo dobra inwestycja, 3-sypialniowy townhouse z garażem, świetny kompleks i okolica. Wynajęty za \$1125 miesięcznie do 1990. Bardzo dobry lokator!! \$ 159,900

Tel. biuro: 897-9555; dom: 858-0129

NIERUCHOMOŚCI
n SPRZEDAŻ
n KUPNO
n FINANSOWANIE
n INWESTYCJE

ALEKSANDER OKOŁO-KULAK
biuro: 259-9231 dom: 626-0532

Lakeshore/Brownsline - 3-sypialniowe, duże condominium. 2 pełne łazienki. Cena \$ 169,900.
Mississauga - 5-sypialniowy, 2-poziomowy townhouse, duży balkon. Cena \$ 148,500.
Dundas/Dixie - 2-sypialniowe condominium, czyste i słoneczne. Cena \$ 115,900.

TORONTO...ETOBICOKE...MISSISSAUGA...

METRO TORONTO
Sprzedaż-kupno, wynajem domów, interesów i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w załatwianiu formalności prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK

Tel. biuro: 536-5000
dom: 247-2658

Super okazja dla nowo przybyłych - 3-piętrowa połówka w rejonie Roncesvalles. **SOLD** TYLKO \$ 179,000.
Roncesvalles/Howard Park - dochodowy, murowany dom z podwójnym garażem, cena wyw. \$ 255,000. **SOLD**
Baby Point/Jane St. - wolno stojący dom z osobnym apartamentem w piwnicy, prywatnym jazdem i garażem. \$ 359,000.
High Park/Annette St. - legalny budynek 8-apartamentowy, dochód z wynajmu blisko \$100,000, cena wywoławcza \$910,000.
Bloor/Jane St. - okazja dla lekarza lub adwokata, 6 apartamentów i możliwość otwarcia biura na pierwszym piętrze. Tylko \$ 880,000. **SOLD**
Lakeshore/Parklawn - 4-sypialniowe bungalow z apartamentem w piwnicy, cena \$ 239,000.
High Park - 3-apartamentowy dom z garażem, cena \$ 280,000.

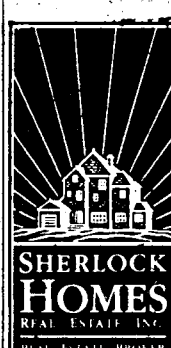

Montreal Trust
247-7884

Dzidka Skretkowska

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem, kupnem i sprzedażą nieruchomości

Wynajem: 2 sypialnie, kuchnia, łazienka, dla dwóch panów lub pani, okolica Bloor i Cawthra.
Bloor - Cawthra - 3-sypialniowy dom, 2 kuchnie, 3 łazienki, piwnica przystosowana do wynajęcia \$224,900.
Farmy w okolicach London - 83 akry plus dom 4-sypialniowy, łazienka, stodoła, silos, cena \$ 124,900.
Farma, okolica London, 100 akrów, wspaniałe miejsce na hodowlę koni, 60% ziemi uprawnej, możliwość podziału, 110 tys.
Dixie & Dundas - okazja - piękny, odnowiony, 3-sypialniowy townhouse, wykończony basement, garaż.
Cawthra & Dundas - połówka, 5-poziomowy, trzysypialniowy, z trzema osobnymi wejściami, przystosowany do wynajmu.

Marek Rejniak

Serdecznie zapraszam zainteresowanych kupnem i sprzedażą nieruchomości

Lakeshore/Islington - dwupoziomowy, wolno stojący dom na inwestycję. Dochód miesięczny \$ 2,400. Cena \$ 223,900.

Delikatesy - w polskiej dzielnicy, znakomity biznes dla rodziny.

Triplex - po przystępnej cenie w zachodniej części Toronto, znakomita inwestycja.

Po bliższe informacje i fachową pomoc proszę dzwonić

biuro: 534-7788 oraz pager dom: 756-1538
431 Roncesvalles Ave. Toronto M6R 2N3

RE/MAX

**Elite Realty Ltd.,
Realtor**

(416) 449 - SOLD
449 - 7653

ANNA SKÓRA
Sales representative

• **Lawrence/Markham** - bardzo dobrze utrzymane bungalow z basenem, 3 sypialnie, 2 kuchnie, 2 pełne łazienki, samodzielne mieszkanie do wynajęcia na dolnym poziomie - dobra inwestycja. Cena \$ 249,700.
• **Pharmacy/Finch** - 1-sypialniowe condominium, nowa kuchnia, korty, dobrze utrzymany budynek. Cena \$ 154,700.
• **Victoria Park/Danforth** - 2-sypialniowe condominium z pralnią. Luksusowy budynek. Kryty basen, sauna. Cena \$ 215 tys.

Marek Urbaniak
Sales Representative

HomeLife/Cimerman
Real Estate Ltd.
Realtor-Member
2261 Bloor St. W.

Biuro: 763 - 5161
Dom: 763 - 2415

\$ 114,900 - Bloor/Westvillage - biznes na sprzedaż, luksusowy sklep delikatesowy, sprzedawany z powodu wyjazdu. B. niski czynsz.
\$ 269,900 - Browns Line - Etoobicoke - 2-piętrowy, 3-sypialniowy dom z apartamentem w piwnicy, garaż, prywatnyjazd.
\$ 459,900 - Royal York, legal triplex, 3 apt. 2-sypialniowe, balkony. B. dobry stan.
\$ 469,000 - Bloor - Windermere, solidny, 25-letni dom, 5 sypialni, garaż, prywatnyjazd.
\$\$\$ - INWESTYCJE - plaża, ziemie do sprzedania.
\$ 375.00 - Dundas/Roncesvalles Ave. - legalny duplex, roczny dochód \$ 43 tys. Doskonała inwestycja.

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach.

Prosimy dzwonić
ALEC MURRAY REAL ESTATE CO. LTD.

(416) 639-8004 (czynny całą dobę)
Tel. domowy: (416) 332-8119

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI
BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJE DOMÓW
NA SPRZEDAŻ

H. A. RASTON

Biuro 532-4444 Dom 767-4022
217 Roncesvalles Ave., Toronto

FIRST NATIONAL

**FIRST NATIONAL
HOMESTEAD INC.**

Condominium Bathurst - St. Clair, \$ 115,000.
Obiekt komercyjny - Queensway - \$ 349,000.
Warsztat stolarski - \$ 32,000, Dundas St. W.
Eight-plex - Lambton Ave. - \$ 715,000.
Wolno stojący dom na Glendenan - \$ 320,000.
Triller and Queensway - dom dochodowy. Dochód \$ 29,000 - cena \$ 294,000
Bloor - Alhambra - \$ 375,000.
Roncesvalles - Howard Park - \$ 675,000.

ERIK TURSKI

Broker

TEL. 251 - 2999

lub 762 - 0000; 767 - 8399

Wykonujemy po przystępnych cenach
MAŁOWANIE, TAPETOWANIE
oraz wszelkie roboty związane z
WYKONCZENIEM WNETRZ
TEL. 431-3869

**Profesjonalny
MAKE UP**
na wszelkie okazje
w domu klienta.
Pełny zestaw kosmetyków
TEL. 244-9377

Marek Gorlewski
dom: 769-9440

RE/MAX

Renown Realty Ltd.
4195 Dundas Street West

Tel: 231-0600 (24 godzinny serwis)

Eryk Hasiak
dom: 620-1177

Doświadczenie! Rzetelność! Fachowość!
Pomoc w kupnie, sprzedaży i finansowaniu nieruchomości

High Park - Ekskluzywne, po remoncie, w doskonałym stanie:

6-plex \$ 799.00 (\$ 60,000 dochodu)

triplex \$ 499.000 (\$ 42,000 dochodu)

triplex \$ 479.000 (\$ 46,000 dochodu)

-przerobiony "warehouse" 17,000 stóp kw. \$ 130,000 dochodu, \$ 1,579,000

- reprezentacyjna, znakomicie położona rezydencja \$ 559,000

Bloor W. Village - 3-sypialniowe bungalow, świetnie utrzymane, dodatkowe mieszkanie w basenem, \$ 269,000.

Potrzebne: budynki apartamentowe, hotel/motel, farmy, domy do renowacji

doktor
Matthew Kuszewski
FAMILY PHYSICIAN

Wszelkie porady medyczne,
powypadkowe, rodzinne,
stress-relaxing, psycho-
terapia, wizyty domowe

Proszę dzwonić pod numer:

531-8887

dr Bogdan Pietraszek
Family Doctor
(lekarz ogólny)

190 Fern Ave.
(naprzeciwko Credit Union)
przyjmuje od pon. do piątku 10-18
w soboty 10-13
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE
Tel. 532-4317

**DENTYSTYCZNE
PROTEZY**

NOWE • NAPRAWY
URSULA I. BAUMAN, D.T.
przyjmuje codziennie i w soboty
4 Wall St.
(Highway 401 i Weston Rd.)
Tel. (416) 245-7168

Montreal
Polonijna Kasa
Kredytowa
65 Sherbrooke St. E. ste 103
Tel. 845-3534
oferuje Polonii na wyjątkowo
dogodnych warunkach
wszelkiego rodzaju pożyczki
i najlepsze oprocentowanie
na sumy złożone w Kasie
pon.-środa: 10-15
czwartek i piątek: 10-20

**COMPUTERIZED
ACCOUNTING
BOOKKEEPING &
INCOME TAX SERVICES**

Fachowo i solidnie
księgowość i rachunkowość
dla małych
przedsiębiorstw
wypełnianie formularzy
**ANDRZEJ
SZCZERBA**
Tel. 762-5891

**BIURO ADWOKACKIE
Y.R. BOTUK, Q.C.**
Sprawy: SADOWE • SPADKOWE
• PRZEJMOWANIA
NIERUCHOMOŚCI
• NOTARIALNE
Dokładna znajomość języka polskiego.
2323 Bloor St. West (przy Windemere)
TORONTO, ONT. M6S 4W1
TEL. 763-4333

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

**FIRMA UBEZPIECZENIOWA
the co-operators**

Roman Grigel, M.B.A.
Sales Representative

UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE, DOMU,
SAMOCHODU, INTERESÓW, PODRÓŻY

Naszą dewizą:
• RZETELNOŚĆ • TROSKA O KLIENTA
Proszę się do mnie zwracać z pełnym zaufaniem.
Mówię po polsku.

366 Bloor St. E. Toronto, Ontario, M4W 1H4
TEL. bus: 967-6633 res: 742-0384

**MIRROR IMAGE
WIBBOW INVEE**

TRANSLATIONS

Jan Weinsberg
Tłumacz przysięgły
296 Bruyere St.
Ottawa, Ont. K1N 3E5
Tel. (613) 233-6570

dr Jerzy Ochociński

z długoletnim doświadczeniem
w schorzeniach stawów i kręgosłupa
oraz komplikacjach pourazowych

oraz

dr Paweł Ochociński

uprzejmie zawiadamiają
o otwarciu gabinetów lekarskich w Toronto
2199 Bloor West Tel. 762-4136

doktor
**Janina
Dutkiewicz**

FAMILY PHYSICIAN
3095 Glen Erin Dr. ste. 7
MISSISSAUGA
Tel. 828-0038

**PAIN
ACUPUNCTURE
CLINIC**

Wojciech Filipowicz, P.Ac.
member of Acupuncture Society of Canada
CONSULTATIONS/TREATMENT
2299 Dundas St. W., Toronto, Ont.
537-7223

**POLSKA
KSIĘGARNIA
OD NOWA**

Proponuje bogaty wybór
książek.
629-7857

Książki do nabycia w
Centrum Handlowo-
Usługowym PIAST
121 Roncesvalles Ave. Toronto

**POMOC W UZYSKANIU
STATUSU IMIGRANTA
W KANADZIE**

Niezależnie od tego
jaki masz status
NIE ZWLEKAJ!
nawiąż kontakt z

**IMMIGRATION
CONSULTANTS**

Poprzedni kierownik
rządowego programu
imigracyjnego dla
Polaków w Toronto
LINDA LEVER
240 Richmond St. W.
suite 304
Toronto M5V 1W1

(416) 971-9914

**Lech Prusiński
NAJSTARSZE
POLONIJNE
BIURO POMOCY
IMIGRACYJNEJ**

W związku ze
zmianami ka-
nadyjskich przepisów
imigracyjnych
zawładamy wszystkie
osoby pragnące
uzyskać stały pobyt
w Kanadzie
— niezależnie od ich
obecnego statusu — że
nasze biuro udziela
bezpłatnie porad we
wtorki w godzinach
12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

Mutual of Omaha Insurance Company

n \$ 1250 miesięcznie dochód wolny od podatku
w razie choroby lub wypadku dla osób
zatrudnionych na własny rachunek
n plany finansowe zabezpieczające dzieci
n plany emerytalne RRSP
n ubezpieczenia na życie

Jerzy Majewski, M.Sc.
Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

**NEW YORK LIFE INSURANCE CO.
FINANCIAL PLANNING • UBEZPIECZENIA**

Life Insurance (na życie) • Disability (chorobowe) •
Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) • RRSP •
Annuity (emerytury)
SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK

Po bliższe informacje proszę dzwonić
biuro: 226-6515 dom: 858-0129

Julia Korpała, L.L.M.

Adwokat z Polski z długoletnią praktyką.
Udziela porad i pomocy we wszelkich
sprawach na terenie Polski, m.in.
małżeństwa przez pełnomocnika,
rozwoły w Polsce, wszelkie notarialne
pełnomocnictwa do Polski, notarialne
sprzedaże, kupna i darowizny domów,
gruntów, spadki i inne sprawy majątkowe
w Polsce oraz pisma do polskich sądów i
urzędów

3290 Lakeshore Blvd. W.
TORONTO, M8V 1M4
Przyjęcia po telefonicznym uzgodnieniu
TEL. 255-5954; 259-9234

**TLUMACZENIA
NA ANGIELSKI I POLSKI
Z NASTĘPUJĄCYCH
JEZYKÓW:**

• polski • angielski
• rosyjski • francuski
• szwedzki • niemiecki
i hiszpański

RÉSUMÉ

766-9927

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.
2150 Bloor St. W.
(wyjście od wschodniej strony budynku)
Tel. 762-9523

Credit Union

otwarta

codziennie od 10⁰⁰ do 2³⁰ po poł. i od 7⁰⁰ do 9⁰⁰ wiecz.
soboty od 10⁰⁰ do 12³⁰ po poł.

Konta depozytowe...	7% rocznie
Specjalne konta depozytowe...	6 1/2% rocznie
(minimalny depozyt \$ 5.000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	
3-miesięczne certyfikaty...	7 3/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	8 1/2% rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	8% rocznie
6-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	8 1/2% rocznie
1-roczone certyfikaty...	9 1/2% rocznie
1-roczone certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10 1/2% rocznie
3-letnie certyfikaty...	9 1/2% rocznie
3-letnie Non-redeemable...	9 1/2% rocznie
3-letnie certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10% rocznie
R.R.S.P.	
Demand Deposit...	9 1/2% rocznie
1-roczone Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	10 1/4% rocznie
3-letnie Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	10 3/4% rocznie
R.R.I.F.	10 1/4% rocznie
Pożyczki personalne...	16% rocznie
Pożyczki hipoteczne... (\$ 50.000 ubezpieczone na życie)	13 % rocznie
Line of Credit...	16 1/2% rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest
warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

TIPS

**Tomasz Iwanowski
Professional Services**

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA, ONT. L5R 1P2
189B DUFFERIN ST., TORONTO, ONT. M6K 1Y9

Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować
do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

AUDIOFOX
MITSUBISHI
Panasonic
CANTEL
Canon
SHARP
NEC
MOTOROLA
Bell
Cellular

MIKROKOMPUTERY
TELEFONY BEZPRZEWODOWE I SAMOCHODOWE
TELEKOPIARKI
KOPIARKI

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!
Systemy alarmowe dla domów prywatnych i firm
Możliwość kupowania na raty • Wynajem • Wymiana na nowe (Trade In)
• Pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły •
TEL. TORONTO 399-9950 (cała doba) i 532-5070
MISSISSAUGA 890-4756, FAX 890-6092

Halina Baranowska
M.A. A.I.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubez-
pieczenia na życie, zdrowie, plany
emerytalne RRSP, dożywotnie renty,
ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.

suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE M9C 4Z4

Tel. bus. 622-1115

Piotr Chwalisz

HENDERSON PARTNERS
Chartered Accountants
Tel. (416) 861-9046
530-0305

**Manufacturers
ManuVie**

**DO YOU
KNOW?**
- We are
the biggest
life insurance
company
in Canada
by asset size...

JERZY SZEMPLIŃSKI

-- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
-- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe
na życie, chorobowe, biznesu, świadcze-
nia socjalne (dentysta, lekarstwa)
-- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
-- Plany edukacyjne dla dzieci
-- Dochody inwestycyjne, 100.000 wolne
od podatku

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

PRACA

Wszystkie ogłoszenia osób oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie.

Tel. 747 - 6034

POPIERAJMY SIĘ

Pomóż Polakowi znaleźć pracę. Jeśli wiesz, że twoja firma szuka pracownika, poproś szefa by zadzwonił do nas. Nasze ogłoszenia są bezpłatne. Dziękujemy. Echo - 747 - 6034

FIRMA MAGNA - producent części samochodowych poszukuje inżynierów mechaników do pracy przy przeprojektowywaniu drobnych mechanizmów. Potrzebne doświadczenie w branży samochodowej, bardzo dobra płaca i świadczenia socjalne. Okazja dla konstruktorów poszukujących pierwszej pracy w Kanadzie. Resume Att. Andrzej Barcik CMT LOCKS, 141 Stiffen Drive, Concord, Ont. L4K 2V2.

STOLARZ ze specjalizacją restauracji antyków szuka pracy. Tel. 747-6034

MŁODY mężczyzna z kanadyjskim doświadczeniem poszukuje pracy. Tel. 663-3975

POTRZEBNA dochodząca niepełna, odpowiedzialna, w średnim wieku pani do opieki nad 4-letnią dziewczynką. Scarborough. McCowan-Steeles. Tel. 298-0139

NOWO przybyła kobieta poszukuje każdą pracę. Mississauga, tel. 272-1564

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu, Royal York - Lakeshore Blvd. Tel. 525-6050

BABY sitter required for 6 month old boy. From 8:30 am - 6:00 pm Monday-Friday, Bathurst-Finch. Little English or Russian. Tel. 734-6912

INŻYNIER budowlany mający się na komputerach pracował jako programista, ze stałym pobytem szuka pracy niekoniecznie w swoim zawodzie. Tel. 323-9458

MŁODY mężczyzna poszukuje pracy. Tel. 826-8479, 698-6653

MĘŻCZYZNA młody i silny poszukuje każdą pracę. Tel. 438-0894

POTRZEBNA opiekunka do dziecka. Tel. 431-3138

NOWO przybyły poszukuje sezonowej pracy w zawodzie kulinarnym lub rymarza. Umie kroczyć węg. Może samodzielnie pracować. Tel. 270-7019

PIELĘGNIARKA z Polski zapiekuje się starszą osobą lub dziećmi w Mississauga. Poprządkaj, ugotuj. Tel. 270-7019

MŁODA osoba z Polski znająca angielski szuka pracy, najchętniej w Brampton lub Mississauga, tel. 453-9051

PRZYJMĘ syna odesyła, posiadam maszynę przemysłową. Tel. 239-9176

NOWO przybyły Polak organista, z wysoką praktyką przyjmie pracę w polskiej parafii. OTTAWA 1/6137318659

KOBIETA, uczciwa, kulturalna, bez nałogów, w średnim wieku, o dobrym sercu, chętnie zapiekuje się dziećmi lub osobą w starszym wieku z zam. na miejscu. Tel. 828-8735

MŁODA kobieta, angielski, stały pobyt, szuka pracy. Tel. 537-7597

NOWO przybyły z Polski, lat 21 podejmie pracę jako kelner lub pomocnik w polskiej restauracji. Tel. 622-9031 po 6 wiecz. Proszę Zbyska.

MŁODA kobieta ze stałym pobytem i podstawową znajomością angielskiego oraz bieżącym niemieckim szuka pracy. Tel. 532-8620

NOWO przybyły z Polski podejmie każdą pracę w okolicy QEW i Erin Mills. Tel. 823-1409

OSoba czekająca na pobyt stały przyjmie sprzątnięcie domów. Tel. 242-3290

UDZIELAM prywatnych korepetycji z języka angielskiego. Tel. 461-5397

MŁODY mężczyzna podejmie pracę jako masażysta masażu klasycznego. Nabył praktykę w klinikach wrocławskich. Dzwonić 622-9031, proszę Zbyska.

COUNTER help for Donut Shop. King & Dufferin. Night shift 11 p.m. to 7 a.m. 7 dol./hour. Call Rosemary tel. 588-2734

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu. Dixie & Rathburn, tel. 629-8638

LEKARKA z Polski zapiekuje się dziećmi lub osobą chorą. Przyjmie również inne propozycje. Okolica Roscoevalles. Tel. 533-0401

MŁODA matka 3-letniego chłopca chętnie zapiekuje się dzieckiem u siebie w domu, Jameson, tel. 537-2692

PRZYJMĘ dziecko pod opiekę w swoim domu. Burnhampton/Cawthra Rd. (w pobliżu kodzola). Tel. 275-4205

KOBIETA zapiekuje się dzieckiem, lub podejmie inną pracę (robiecie na drutach, szycie, sprzątnięcie). Brampton, tel. 452-8966

POSZUKUJĘ pracy jako baby sitter w Niagara Falls, okolicy lub Toronto. Tel. (1) 354-7295

UMIEM malować i wykańczać w drewnie wnętrza mieszkań i piwnic, kładę tapety. Tel. 766-9879, proszę Tomka

POSZUKUJĘ osoby do opieki nad dwójkiem dzieci 4 i 6 lat i prowadzenia domu z zamieszkaniem na miejscu w okolicy Hamilton (Burlington), preferowane osoby niepełne, poniżej 50 roku życia. Tel. (1) 634-7631 wiecz.

ODPOWIEDZIALNA kobieta podejmie pracę przy sprzątnięciu lub opiece nad dziećmi, dzwonić po 5 wiecz. tel. 277-1026

KOBIETA poszukuje pracy. Tel. 255-6883

DWAJ młodzi ludzie, mieszkający w Montrealu podejmą każdą pracę fizyczną w tym mieście. Tel. w Montrealu 273-2951, proszę Jacka.

POSZUKUJĘ od 1 stycznia opiekunki do dwójki dzieci w wieku szkolnym i lekkiej pracy domowej. Mississauga, okolica Glen Erin i College Way. Tel. 828-8457

KOBIETA w średnim wieku władająca biegle językiem niemieckim i trochę rosyjskim podejmie każdą pracę w okolicy Dundas i Bloor. Tel. 533-6542

MŁODY mężczyzna (technik RTG) podejmie pracę. Najchętniej na noc lub w godz. popołudniowych. Tel. 270-9904 po g. 18, proszę Jurka.

30-LETNIA KOBIETA oczekująca na stały pobyt poszukuje pracy. Tel. 535-9531 wiecz.

POLKA, lat 50 podejmie stałe sprzątnięcie prywatnych domów. Posiada doświadczenie kanadyjskie. Tel. 622-9031, proszę Teresę, po g. 6

MECHANIK pojazdów samochodowych, operator samodzielnego sprzętu budowlanego - budowlanego podejmie pracę. 7-letni staż pracy w kopalnictwie rud metali. Stały pobyt. Tel. 270-9904 (po 18, Włodek).

POTRZEBNA niepełna opiekunka z doświadczeniem do dwójki dzieci i lekkiej pracy domowej z zamieszkaniem na miejscu. Tel. 453-3115, proszę nie dzwonić między 22-25 grudnia.

POSZUKUJĘ kobiet do robienia swetrów na drutach i maszynowo. Tel. 698-3248

ENGLISH Russian Polish speak woman, will take care after baby in your or my home 5 days in a week. Emmett Ave. Ask Marina, tel. 241-2592

POTRZEBNA pomoc dochodząca do dziecka w centrum Mississauga. Tel. 897-0620

30-LETNIA podejmie pracę przy starszej osobie lub dziecku. Tel. 252-4165

DOSKONALA praca dla kogoś z tyżką handlową. Tel. 566-1149

OSoby do sprzedaży i kierowania sprzedażą (menadżer). Wymagana podstawowa znajomość angielskiego. Dobra prezencja i SIN. Tel. 265-7754

POSZUKUJĘ pracy chałupniczej. Najchętniej haft, szydełko, roboty na drutach. Tel. 629-9035

RZĘCNIK z polski, bardzo dobry fachowiec poszukuje pracy w swoim zawodzie. Tel. 897-3419

TECHNIK-MECHANIK-emeryt - urodzony pod znakiem Wagi, mówiący tylko po polsku, podejmie pracę chałupniczą lub inną - drobne naprawy urządzeń mechaniczno-elektrycznych, drobne naprawy domu, uporządkowanie ogrodu, praca na Cottage'u. Mississauga - okolice Hurontario-Queensway. Tel. 276-9435 proszę Alfreda.

SEWING machine single needle operators. Apply: Royal Shirt, 40 Adesso Dr., Concord. Tel. 667-8520

NOWO przybyły poszukuje pracy sezonowej. Tel. 226-0761

KOBIETA w średnim wieku szuka pracy na weekendy. Umie dobrze gotować i sprzątać. Tel. 767-0627

SZUKAM pracy z zamieszkaniem, najlepiej zachodnie lub północno-zachodnie Toronto. Tel. 857-6033

50-LETNIA osoba, dobrze gotująca szuka pracy domowej lub opieki nad dziećmi z zamieszkaniem lub dochodząca w Mississauga. Tel. 272-3064

DOŚWIADCZONY malarz, tapieciarz posiadający praktykę zawodową podejmie pracę. Tel. 763-4310, Grzegorz

POTRZEBNE osoby dobre robiące na drutach i szydełku oraz krawcowe. Praca chałupnicza lub stat. Praca płatna czekami. Tel. 323-9917 od g. 12 do 5.

WYKWAŁIFIKOWANY malarz, tapieciarz szuka pracy w zawodzie. Umie również gipsować. Proszę Marka, tel. 635-5768

MŁODA, ładna, energiczna, operatywna z bardzo dobrą znajomością angielskiego szuka pracy. Tel. 425-6450, Monika

MĘŻCZYZNA poszukuje pracy fizycznej. Ma doświadczenie w pracy w ogrodnictwie i piekarni mechanicznej. Dobra znajomość rosyjskiego. Tel. 751-9568, proszę Tadeusza

OSoba czekająca na pobyt stały przyjmie sprzątnięcie domów. Tel. 538-1841

WINFORD Beauty Salon szuka manikurzystki. Mario 449-9833 lub Grace.

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie - Shepard i Jane. \$70.00 na tydzień. 630-5927

ŚLUSARZ - spawacz poszukuje pracy. Tel. 226-0761

ŚLUSARZ-mechanik starający się o pobyt stały poszukuje pracy. Tel. 265-7609

KUCHARZ - starający się o pobyt stały podejmie pracę w restauracji polskiej, rosyjskiej lub jugosłowiańskiej. Tel. 265-7609

TECHNIK-EKONOMISTA-emerytka, warszawianka. Trochę mówiąca po angielsku, trochę grająca na pianinie, po odchowaniu wnucząt w Kanadzie, podejmie pracę do towarzystwa starszej wykształconej osoby. Mississauga, tel. 276-9435, proszę Halinę. 62-64

KOBIETA w średnim wieku podejmie pracę. Chętnie z zamieszkaniem. Tel. 739-6753

OPIEKUNKA do 2-letniej dziewczynki potrzebna. Dochodząca lub z zamieszkaniem. Brampton - centrum. Tel. 793-3865

KOBIETA lat 35 z pozwoleniem na pracę w Kanadzie poszukuje pracy na weekendy. Tel. 239-2163

NOWO przybyła z Polski w średnim wieku, nie znająca angielskiego poszukuje jakiegokolwiek pracy. Tel. 740-5641

33-LETNIA, odpowiedzialna, czekająca na pobyt stały podejmie pracę. Tel. 733-9583

ZATRUDNIĘ panią z umiejętnościami krawieckimi. Praca z zamieszkaniem lub dochodząca, Mississauga. Tel. 858-7730 od 10 rano do 6 wiecz. lub 826-6396 od 6 wiecz.

PIELĘGNIARKA z Polski z 30-letnią praktyką zapiekuje się starszą osobą. Tel. 748-3824

ŚLUSARZ, spawacz, mechanik ze stałym pobytem, ze znajomością angielskiego szuka pracy. Tel. 694-7019

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu, Eglinton/Markham, tel. 269-8807

KRAWCOWA z doświadczeniem fabrycznym potrzebuje. Tel. 536-3799

NOWO przybyła z Polski szuka pracy sezonowej. Tel. 253-5420

BABY sitter cleaning lady live day a week immediately live out permanent same English required. Lawrence and Bathurst area. Tel. 782-6521

POTRZEBNY technik mechanik elektryk do naprawy i konserwacji pras do wytaczania karoserii utrzymania ciągłości produkcji (maintenance). Tel. 630-2536 proszę Ted Loda.

PANI lat 53, nauczycielka z Polski poszukuje pracy w okolicach Oakville lub Mississauga, najchętniej z zamieszkaniem, zna język rosyjski. Tel. 338-0184

POTRZEBNY blacharz z doświadczeniem do polskiego garażu na zachodzie Toronto. Mały duży zamówień. Tel. 239-3939

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do 3 dziewczyn. Okolica Erindale Station Road i McBride (Mississauga), tel. 566-9924

POTRZEBNY kierowca z klasą "A" z doświadczeniem kanadyjskim i amerykańskim. Musi znać podstawowy angielski. Tel. 566-0819

ZATRUDNIĘ kobietę dochodzącą do opieki nad domem i 9-letnią dziewczynką. Okolica Bayview i Eglinton. Ciekawa znajomość angielskiego konieczna. Tel. 422-2060 tylko wieczorem.

ODPOWIEDZIALNA, doświadczona pani w średnim wieku podejmie pracę z zamieszkaniem lub bez. Tel. 751-9784

MĘŻCZYZNA poszukuje dorywczej pracy. Tel. 253-9985

ZATRUDNIMY osoby do sprzątnięcia biur w Mississauga i Toronto, własny środek transportu konieczny. Dzwonić: Canpex Inc. tel. 271-6712

MECHANIK sprzątku ciężkiego - sprzączka, koparki, wywrotki - poszukuję. Dobre wynagrodzenie. Tel. 888-1947

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do 20-miesięcznego dziecka i drobnej pracy domowej, 5 dni w tygodniu (full time). Okolica Mississauga, blisko Square 1 Referencja. Tel. 275-7574 wiecz.

POTRZEBNA kobieta do opieki nad dziećmi z zamieszkaniem na miejscu. Danforth i Main Str. Tel. 690-3285

NOWO przybyły z Polski szuka pracy w zawodzie termolizatora, pekusisty lub innym. Tel. 536-7374

TOD and dye maker (technik narzędziowy) potrzebny do fabryki w okolicy północno-zachodniej. Tel. 630-2536, proszę Teda Loda.

DISC Jockey z własnym sprzętem przyjmie zamówienia na poprowadzenie zabawy tanecznej na każdą okazję. Cena od 150 dol. Kuba i Jacke. Tel. 740-5465, 444-6868

NOWO przybył z Polski podejmie każdą pracę. Tel. 251-4985

ZATRUDNIĘ panią w średnim wieku do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego dla jednej osoby. Mieszkanie i utrzymanie na miejscu. Dodatkowe wynagrodzenie do uzgodnienia, lokalizacja w Mississauga, język angielski niekonieczny. Tel. 891-1342 w godz. wieczornych

MYŚLISZ o założeniu własnego biznesu, chcesz zarobić na początku 500-1500 dol. tygodniowo? Przyjdź do nas. Poszukujemy ludzi, znajomości angielskiego niekonieczna. Spotkanie informacyjne we wtorek 17 stycznia, 6 p.m., środa 18 stycznia - 7 p.m. OSHAWA, 1160 Cherrydown Dr.

CHCESZ ZAGRAĆ w wieku emerytalnym w BRYDZA, mieszkaż w Mississauga, okolice Hurontario-Queensway - telefonuj 276-9435, proszę Alfreda

MATRYMONIALNE

PRZYSTOJNY kawaler, 137, 180 cm/79 kg, rzym.-kat., wyksz. wyższe techn., szuka: skromnej, lecz ładnej i wykształconej pani, w stosownym wieku, w celu założenia rodziny (2-3 dzieci). Oferty proszę wysłać na adres redakcji z adnotacją na kopercie "LOKATOR".

32-LETNI wysoki, przystojny mężczyzna, technolog-elektronik, pragnie poznać młodszą od siebie, zgrabną, ładną

LOKALE

NAGRODA za znalezienie 2-sypialniowego mieszkania w Toronto. Tel. 285-6231 po g. 19

POSZUKUJĘ osoby do wspólnego zamieszkania na wyjazd na słoneczne południe. Tel. 767-5760

MIREK HURYN

PRACA W KANADZIE

Znam co nieco życie emigranta, nastuchałem się różnych opowieści i o ich losach i widzę jasno prostą zależność. Nauka języka jest najlepszą inwestycją. Pozwala na osiąganie sukcesów w pracy, daje szansę na awans, otwiera oczy na możliwości własnego biznesu, pozwala uczyć się szybko tekstów fachowych, daje nam pełne możliwości korzystania z nauki i kultury angielskojęzycznej. Nauka taka jest tą siłą naturalną wynoszącą nas na wyższe strefy społeczeństwa, rachunek jest prosty. Język to dostęp do informacji. A mając informacje jest się zawsze górą. Cały handel można porównać do zamiany informacji na zielone. Wie się co i gdzie można taniej kupić, by to samo drożej sprzedać. Może dlatego ludzie posiadający te informacje zachowują się jakby nabrali wody w usta, gdy rozmowa wkracza na tory ich koneksji.

No dobrze, nauczymy się tego języka ogólnego i co dalej. Teraz jest kolej na język zawodowy we własnej dziedzinie. Ktoś jest elektrykiem - trzeba wczytywać się w teksty elektryczne, podobnie lekarz - w książki medyczne, chemik - w chemiczne, itd. Słowem zanurzyć się w las własnej terminologii zawodowej.

Polacy dość opieszale podchodzą do książek zawodowych, wolą raczej ostatni model samochodu, ubranie, stereo i dziesiątki innych konsumpcyjnych błyskotek nim poświęcą trochę dolarów na książki fachowe. A przecież na dobrą sprawę, co z nas zrobiło inżynierami, technikami, biologami, co dało nam konkretny fach, z którym tak łatwo iść przez życie? - odpowiedź jest prosta - książki. Nawet do wszystkich egzaminów lepiej się przygotowywało z książek niż z notatek z wykładów. Niewiele osób zdaje sobie sprawę, ile pracy kryje się za każdym tytułem książki zawodowej. Niejednokrotnie są to lata mozolnej pracy po to, by podzielić się z innymi odkryciami, wiedzą, prawami rządzącymi daną dziedziną.

No tak, mamy już bibliotekę zawodową i co dalej. Teraz czas na czasopisma techniczne i to znów w swojej branży. Czasopisma dostarczają informacji na temat ciekawostek, ostatnich wynalazków, a jednocześnie reklamują firmy. Zdobywa się rozeznanie, kto, w czym liczy się na rynku.

kobietę - nigdy niezamężną w celu towarzyskim (cel matrymonialny niewykluczony). Oferty prosimy składać na adres redakcji. Baran.

SPRZEDAŻ

DO SPRZEDANIA farma 25 akrów Hwy 50 i 9 w pobliżu Bolton. Dobry dojazd. Cena 299 tys.

TEL. 421-23-24
SPRZEDAM lub zamienię przedłużanego vana na 15 osób marki Dodge Ram 85 rok w idealnym stanie. \$ 6.900. Tel. 259-1641

SPRZEDAM dochodowy

SAMOTNY mężczyzna, pracujący, poszukuje umeblowanego bądź nieumeblowanego pokoju w okolicach najlepiej Etobicoke - Lakeshore. Tel. 324-9013

WYNAJMĘ pokój pani (może być paląca) - Downtown, tel. 461-5397

BACHELOR do wynajęcia, okolica Islington/Albion Tel. 747-6945

dom (połowa w zabudowie bliźniaczej) w Kołobrzegu-bliisko plaży.

TEL. 937-3185

SPRZEDAM dom 1-rodzinny w Polsce, typ hungallow. Powierzchnia mieszkalna 224, użytkowa 140 m kw. 7-pokoi, 2 kominki, łazienka, 2 WC, sauna, garaż, ogródek 300 m kw., pięknie położony w Tychach na trasie Katowice-Bielsko Biała. Cena 20 tys. dol. amerykańskich. Oferty proszę kierować: Zdzisław Malinowski, Viehfahrtsweg 4 A, 4000 Dusseldorf 1, West Germany.

DO WYNAJĘCIA: 3-sypialniowe, 930 dol. miesięcznie, York Mills & Don Valley.

TEL. 391-0212 po g. 18.
3-SYPIALNIOWE mieszkanie lub pokoje do wynajęcia od 1 lutego w Scarborough.

TEL. 289-3413
PILNIE poszukuję 1 lub 2-bedroom w apartamencie. Nagroda. Tel. 762-5219

Poznaję się geografii biznesu. Bardzo cenne są czasopisma zawodowe z krajów zaawansowanej technologii i czasem, o dziwo odkrycie, mały krak, a ma wielkie osiągnięcia. Ostatnio ktoś mi pokazywał telefon przenośny zrobiony w Finlandii, najlepszy w tej cenie. Każdy myślałby, że to musi być amerykański lub japoński, a tu co za niespodzianka. Zresztą te małe kraiki europejskie mają dużo takich produktów - niespodzianek, gdyż tam ludzie uczą się na potęgę. No i co krok coś wymyślają.

Następna sugestia. Ktoś, kto myśli o eksporcie-importie niech upatry sobie taki kraj, "rozpracuje" go pod kątem własnej specjalizacji, nauczy się trochę języka tego kraju tyle, żeby nie czuć się obco podczas częstych podróży służbowych i niech wozi w dwie strony. To, co tam lepsze i tańsze wieść tutaj, a to, czego tam nie mają zawieźć tam. Schemat prosty. Znam kilka przykładów Polaków, którzy tak się "poustawiali" i są biznesmenami pełną gębą.

Jety, hotele, konferencje, no i ciekawe, wartości życia.

W każdym roku, w każdym systemie najważniejsze są osobiste kontakty. Logika jest więc prosta. By osiągnąć sukces trzeba mieć wiele kontaktów osobistych w swojej branży. Nigdy one same nie przyjdą, szczególnie gdy człowiek ma taką pracę, że nie ma mowy o "wyrwaniu" się w godzinach pracy.

Na tym etapie osiągania kariery, najlepszym źródłem zdobycia kontaktów są zjazdy, konferencje, odczyty, kursy, sympozja, wystawy i organizacje zawodowe, gdyż we wszystkich tych imprezach można uczestniczyć w godzinach wieczornych lub w sobotę.

Specyfiką tutejszego kontynentu jest tendencja do zrzeszania się ludzi lub przedsiębiorstw tej samej branży. Mają oni roczne zjazdy, zarząd prezesów, własne biuletyny informacyjne.

Należy wejść w to środowisko. Pozna się wielu ludzi, często i ciekawych i inteligentnych i bogatych, z którymi będzie można "obgadać" jakiś biznes, zdobyć zamówienia, zanim się jeszcze zaczęło produkcję. Żadnego biznesu nie "wysiedzimy" w czterech ścianach. Trzeba iść między ludzi. A ludzie szybko poznają, że znamy się na swoim fachu.

ciąg dalszy w kolejnym numerze

SPORT

DOOKOŁA
ŚWIATA:• **Łyżwiarstwo figurowe.**

Czołowi łyżwiarze świata ostatniego dziesięciolecia, medaliści mistrzostw świata i igrzysk olimpijskich prezentują się ostatnio widowni w serii pokazowych zawodów. Po pierwszych w amerykańskiej miejscowości Landover cała karawana zjechała do stolicy Francji, gdzie zorganizowano "Challenge mondial des champions".

W konkurencji solistów, podobnie jak w Landover, zwyciężył mistrz świata z ub.r. i złoty medalista z Calgary Amerykanin Brian Boltano przed swym najgroźniejszym rywalem ostatniej zimy Kanadyjczykiem Brianem Orserem oraz mistrzem olimpijskim z 1984 r. i mistrzem świata z lat 1981-84, Scottem Hamiltonem (USA).

Wśród pań nieoczekiwany triumf święciła mistrzyni świata z 1981 r. Szwajcarka Denise Biellmann, wyprzedzając koalicję Amerykanek, które uplasowały się w kolejności: Rosalyn Summers (mistrzyni świata z 1983 r.), Debi Thomas (mistrzyni świata z 1986 r.), Elaine Zayak (mistrzyni świata z 1982 r.) oraz Dorothy Hamill (mistrzyni świata z 1976 r.).

W konkurencji par sportowych trzy czołowe lokaty zajęli reprezentanci USA, Jill Watson i Peter Opegard przed rodzeństwem Caitin i Peterem Carruthersami oraz Leą Ann Miller i Billym Fauverem.

• **Lekkoatletyka.** Siergiej Bubka i Florence Griffith Joyner zostali uznani za najlepszych lekkoatletów świata w mijającym roku przez specjalne jury składające się z francuskich specjalistów tej dyscypliny sportu. Oto czołowe trójki:

Kobiety: 1. Florence Griffith-Joyner (USA - sprint) 848 pkt.; 2. Jackie Joyner-Kersey (USA - siedmiobój) 723; 3. Petra Felke (NRD - rzut oszczepem) 505;

Mężczyźni: 1. Siergiej Bubka (ZSRR - skok o tyczce) 787; 2. Carl Lewis - (USA - sprint i skok w dal)

721; 3. Harry "Butch" Reynolds (USA - 400 m).

• **Sport i polityka.** Komitet Olimpijski ZSSR odrzucił wniosek lotewskich działaczy sportowych w sprawie utworzenia oddzielnego Komitetu Olimpijskiego Łotwy. Ostatnio pojawiły się także propozycje utworzenia oddzielnych komitetów olimpijskich na Litwie i w Estonii. Zdaniem Komitetu Olimpijskiego ZSSR, tworzenie oddzielnych komitetów byłoby niezgodne z Kartą Olimpijską, praktyką międzynarodowego ruchu olimpijskiego i nie służyłoby zachowaniu jedności organizacji sportowych w republikach sowieckich.

• **Igrzyska w 1992 r.**

Programy igrzysk olimpijskich 1992 w Albertville i Barcelonie zostały rozszerzone. Komitet Wykonawczy MKOl na swym posiedzeniu w Wiedniu postanowił wprowadzić podczas letnich igrzysk olimpijskich w Barcelonie trzy nowe dyscypliny - badminton, baseball i judo kobiet oraz dwie konkurencje kobiece - chód na 10 km oraz w żeglarskiej klasie Europa. Tak więc podczas najbliższej olimpiady rozdanych zostanie 12 złotych medali, więcej niż w Seulu. W programie igrzysk zimowych w Albertville znajdują się biathlon kobiet, narciarstwo akrobatyczne (jazda na muldach) oraz wysiłki łyżwiarzkie na krótkim torze (dwie konkurencje kobiece i dwie męskie).

Komitet Wykonawczy MKOl nie podjął jeszcze decyzji, w jakich kategoriach wagowych rozgrywany będzie turniej judo kobiet. Nie zapadła również decyzja w sprawie baletu narciarskiego oraz narciarskich skoków akrobatycznych.

• **Igrzyska olimpijskie** to impreza przede wszystkim telewizyjna. I stacje gotowe są zapłacić niemal każde pieniądze za prawo transmisji. Kolejny tego dowód dała amerykańska sieć NBC. Będzie ona przekazywać obraz z igrzysk w 1992 r. w Barcelonie do USA, ale kosztowało ją to aż 401 mln dolarów! Jest to o 101 mln więcej niż przy igrzyskach w Seulu.

Wówczas ta sama sieć zapłaciła 300 mln. Tak duży wzrost kosztów zaskoczył wszystkich. Olimpijczyści oficjalnie spodziewali się zysków wyższych niż przy Seulu, ale o maksimum, 50 mln. Dotychczasowy rekord nie padł zresztą wcale przy okazji igrzysk letnich. Stacja ABC za prawo transmisji z Calgary zapłaciła bowiem 309 mln dolarów. Teraz najważniejszym problemem NBC jest osiągnięcie korzyści z tego kontraktu. A ostatnie doświadczenia nie są pod tym względem zbyt zachęcające. ABC straciła ok. 75 mln dolarów przy kontrakcie na transmisję z Calgary, a zyski NBC z Seulu były minimalne. Dlatego obecnie rozważany jest projekt odsprzedaży części praw amerykańskim stacjom kablowym za ok. 50-75 mln dolarów. Dodatkowym utrudnieniem jest różnica czasu między Barceloną a USA. Część transmisji w związku z tym będzie przeprowadzana z poślizgiem. A to zawsze osłabia zainteresowanie.

• **Koszykówka.** W grudniu zakończyły się eliminacje do ME w koszykówce mężczyzn. W czerwcu w 1989 roku w Zagrzebiu o medale XXVI Mistrzostw Europy rywalizować będą: Grecja, Jugosławia, Włochy, Hiszpania, ZSSR, Holandia, Bułgaria i Francja. Nie ulega wątpliwości, że nowa formuła rozgrywania eliminacji ME - turnieje kwalifikacyjne, a następnie system grupowy z drużynami rozstawionymi - wprowadził pewne korekty w układzie sił na Starym Kontynencie. Do elity wróciła, po blisko dziesięcioletnim kryzysie, Bułgaria. W ostatnich latach Bułgarzy uczestniczyli jedynie w finałach ME 1985, gdzie zajęli 8 lokatę. Ze ścisłej czołówki odpadły natomiast ekipy CSRS, RFN i Polski. Największe rozczarowanie przeżyli chyba kibice zachodni Niemcy. Zespół RFN był przecież ósmym w Nantes, piątym w Karlsruhe (85) i szóstym w Atenach. Nieco mniejszą niespodzianką stanowi niezakwalifikowanie się do finałów Czechosłowacji. U naszych południowych sąsiadów następuje teraz zmiana pokoleń i marzenia o powtórzeniu sukcesów z ME 1981 (trzecia po-

zycja) i ME 1985 (srebrny medal) będą oni musieli na razie odłożyć. Także Polska znalazła się w gronie przegranych. Może to i dobrze. Nowa reprezentacja prowadzona przez Arkadiusza Konieckiego będzie się mogła budować i sprawdzać w trudnych turniejach kwalifikacyjnych. Nie ulega wątpliwości, że Polska stała się europejskich outsiderami, ale może terapia wstrząsowa spowoduje odrodzenie krajowej koszykówki. Odpadły także: Anglia, Szwecja, Węgry, Szwajcaria i Finlandia.

KRÓTKO
O POLAKACH:

• **HOKEJ NA LODZIE.** Reprezentacja Polski rozegrała dwa mecze z reprezentacją Austrii, która jest tradycyjnym przeciwnikiem w tej fazie przygotowań do mistrzostw świata. W pierwszym meczu w Oświęcimiu pomimo nieobecności zawodników mistrza Polski Polonii Bytom Polska wygrała 7:1 (3:0, 2:1, 2:0). Bramki dla Polski: Kwasigroch, 2. Zdunek, Minge, Bujar (35), Steblecki (40), Gruth (49); dla Austrii: Pusnik (29). W rewanżu w Tychach nadal brkowało hokeistów Polonii - poza Jerzym Christem - Polska wygrała ponownie 4:2 (1:0, 2:0, 1:2). Bramki: Polska - Podsiadło, Copija, Minge i Christ. Austria: Rauchenwald i Muehr.

• **JUDO.** Udaną imprezą dla polskich judoczek i judoków były akademickie mistrzostwa świata w Tbilisi. Białoczerwoni w turniejach indywidualnych zdobyli 7 medali, przy czym aż pięć wywalczyły dziewczyny. W skarbczyku znalazły się trzy srebrne medale, które zdobyli - Anna Chodakowska (48 kg), Maria Gontowicz (56 kg) i Jacek Beutler (95 kg) oraz cztery brązowe - Joanna Majdan (52 kg), Bogusława Olechnowicz (61 kg), Stefania Drzewiecka (72 kg) i Rafał Kubacki (open).

• **TAEKWONDO.** Sindelfingen. Taekwondo WTF jest kolejną dyscypliną z dalekowschodnich sportów walki, która coraz mocniej wchodzi na szlaki międzynarodowej rywalizacji, a jej przedstawiciele coraz częściej odnoszą sukcesy. Tak było podczas międzynarodowego turnieju w RFN, zorganizowanego na cześć koreańskiego trenera Tsu Nam Parka od wielu lat pracującego w Europie, ostatnio właśnie w RFN. Na starcie stanęło 6 reprezentacji krajowych (m.in. W. Brytania, RFN, Austria, Jugosławia), a oprócz nich zawodnicy z 22 klubów z całej Europy. Polacy spisali się znakomicie, a informacje o ich występach przekazał nam trener Andrzej Puchniarski. Jarosław Świątkiewicz został zwycięzcą kategorii do 54 kg, stając się zwłaszcza w półfinale i finale turnieju dobrej walki. Cieszą formą i umiejętnością młodego Polaka, który jest jeszcze juniorem (ma 17 lat). Do finału dostał się również Wojciech Burakowski w wadze powyżej 83 kg. Przegrał jednak decydujący pojedynek i zajął drugie miejsce. Trzecie miejsce zdobyli Wojciech Kowalski (64 kg), Mariusz Zdunek (58 kg) i Andrzej Baćlowski (70 kg). W 7-osobowej reprezentacji Polski star-

owało 6 tegorocznych mistrzów kraju, którzy te tytuły wywalczyli kilkanaście dni temu.

• **AKROBATYKA.** Antwerpia. Akrobaci przyzwyczaili nas od lat do tego, że z najważniejszych imprez wracali z przysłówiowym workiem medali. Dość powiedzieć, że tylko w ostatnim czterolecu zdobyli na mistrzostwach świata, Europy i Pucharach Świata aż 95 (!) krążków, z czego 14 złotych.

Na kolejnych mistrzostwach świata rozegranych w ubiegłym miesiącu w Belgii dorobek nasz powiększył się jedynie o dwa srebrne medale (dwójka męska i czwórka) i to zdobyte nie w wieloboju, a w układach dynamicznych. Co prawda w prowadzonej równolegle i oficjalnie klasyfikacji mistrzostw Europy nasi wywalczyli aż 11 medali, w tym 1 złoto (za układ dynamiczny dwójki męskiej), ale to jakby nie to samo co mistrzostwa świata.

Prezes PZAS Zbigniew Smarzewski przyznał, że spodziewano się więcej. Dodał, że ścisła czołówka światowa, czyli ZSSR, ChRL i Bułgaria oderwała się od reszty (w Antwerpii wystartowało ostatecznie 16 reprezentacji), a Polska stanowi obecnie jakby pomost pomiędzy tą trójką a następną grupą w składzie: USA, RFN, Węgry, Belgia i Wielka Brytania.

• **Szachy.** Nowo wybrany prezes Polskiego Związku Szachowego red. Jacek Zemantowski przyjmując gratulacje powiedział, że z wielu spraw i problemów jakie w najbliższym czasie PZSzach. będzie starał się rozwiązywać - kilka jest priorytetowych.

A więc przede wszystkim wprowadzenie postępu w archaicznym systemie szkolenia. Wiąże się to z koniecznością komputeryzacji polskich szachów. - "Świat nam uciekł w tej dziedzinie. Najbogatsi mają własne komputery szachowe najnowszych generacji, najbiedniejsi dostali je od Międzynarodowej Federacji Szachowej - w ramach akcji popularyzowania "królewskiej gry". My musimy zdobyć je własnym sumptem" - powiedział J. Zemantowski.

Wiąże się z tym szukanie sponsorów. Szachy nie mogą liczyć na dotacje z państwowej kasy, więc proponuje się utworzenie fundacji rozwoju szachów. Nawiązanie kontaktów z zainteresowanymi "szachową" reklamą firm i organizacji krajowych, zagranicznych, międzynarodowych...

Kolejny pomysł to utworzenie przez PZSzach. i TTPR klubu szachowego "Champion", przy którym powstałaby "Akademia szachowa". Wykładowcami byłiby najlepsi specjaliści radzieccy, zapraszani indywidualnie. Wiadomo - szachy w ZSSR to potęga.

Konsekwentnie ma być wprowadzana profesjonalizacja szachów. Najlepsi nie mogą otrzymywać tyle samo co przeciętni. Trzeba zerwać z praktyką synekury. Konieczna jest gradacja w finansach, a jednocześnie dużo płacąc trzeba wymagać od mistrzów stałego podnoszenia kwalifikacji.

Wreszcie sprawa być może najważniejsza - pomoc PZSzach. W akcjach popularyzatorskich - umasowianiu szachów.

Wypowiedź Tichonowa

Sensację w sowieckim (i nie tylko) sowieckim środowisku hokejowym wywołał list otwarty znanego zawodnika - Igora ŁARIONOWA, do trenera reprezentacji ZSSR, Wiktora Tichonowa, zamieszczony na łamach "Ogonioka". W liście tym, Łarionow ostro skrytykował swego trenera klubowego (CSKA Moskwa) i drużyny narodowej za autokratyczny styl pracy, za tłumienie jakichkolwiek dyskusji, za burzenie życia rodzinnego sportowców, itp.

W słowackim tygodniku "Tip" ukazał się niedawno wywiad z W. Tichonowem, w którym trener ustosunkował się m.in. do listu zawodnika.

... Nie przejąłem się za bardzo tym listem - stwierdził W. Tichonow. - Jest w nim wiele nieprawdy i z łatwością mógłbym

odeprzeć wszystkie zarzuty, punkt po punkcie. Ale nie o to chodzi. Czuję się trenerem i wychowawcą Łarionowa, wiele - tak mi się wydaje - go nauczyłem i tym bardziej jestem zaskoczony atakiem. Zawsze starałem się bronić jego i kolegów przed żądnymi sensacji dziennikarzami, których interesują tylko pikantne szczegóły, konflikty. Wydaje mi się jednak, że wszelkie brudy - jeśli założymy, że takie są w jakimś środowisku - powinno się pracować we własnym gronie, bez wciągania na zewnątrz. Uważam generalnie, że list ten szkodzi sowieckiemu hokejowi, nam wszystkim, a więc Łarionowowi także. Już teraz koledzy z kadry patrzą na tego zawodnika innym okiem. Absencja Łarionowa w kilku ostatnich meczach kadry i drużyny klubowej nie ma jednak nic wspólnego ze wspomnianym listem. Jest kontuzjowany, ma nogę w gipsie i dlatego siedzi w domu. Mam nadzieję,

że już niedługo wróci do zdrowia, formy i nie widzę przeszkód, by znów znalazł się w kadrze.

Jak powiedziałem, nie będę zajmował się rozdrabnianiem szczegółów zawartych w liście. Jedną rzecz chciałbym jednak wyjaśnić, gdyż budzi ona najwięcej kontrowersji, nieporozumień, wszyscy dziennikarze mnie o to pytają. Chodzi o namawianie zawodników do pobierania tajemniczych zastrzyków. Owszem, takie fakty się zdarzały, ale od razu stwierdzam, że chodzi o dozwolone biostymulatory, glukozę, witaminy A, B i C. Dawki, jakie podaje się w tabletkach, działają zbyt słabo i powoli, zastrzyki stanowią jeden z elementów odnowy biologicznej. Nie zdarzyło się, by moi zawodnicy stosowali niedozwolone środki. Dopóki będę trenerem, tak pozostanie.